

ZIVOT
SV. STANISLAVA
KOSTKU

Bouasse Lebel Imp Edit.

29, rue St Sulpice, Paris

SAINT STANISLAS DE KOSTKA
Heiliger Stanislaus Kostka

ŽIVOT SV. STANISLAVA KOSTKU,

miláčka Mariinho a ochrancu mládeže.

oooooooo

Napísal: Ferdinand Brixl S. J.

Dľa horvatského spracoval: J. Králiček S. J.

oooooooo

— Tretie vydanie. —

oooo

S. povolením cirkevnej vrchnosti v Ostrihome.

V TRNAVE.
Vydáva redakcia „Posla B. Srdca“
1917.

Kníhtlačiareň „Leo“ účasť spol. v Ružomberku.

P. Vincent 18.

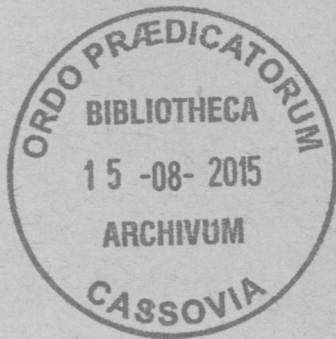
NIHIL OBSTAT.

Paulus Blaho,
cens. dioec.

Nr. 1419.

Strigonii, 14. Apr. 1916.

Ludovicus Rajner,
eppus, vic. gen.

PREDMLUVA.

„Mladík malý vekom, veľký svätosťou.“
Slová *Urbana VIII.*

Popri sv. Alojsovi ctí katol. Cirkev ako ochrancu mládeže ešte i druhého, vekom mladšieho svätého. Zomrel v Ríme ako novák (novic) Spoločnosti Ježišovej v ten istý rok, v ktorom sa narodil sv. Alojs. V jeden deň s Aloj- som vyhlásil ho Benedikt XIII. za svä- tého. A to je svätý Stanislav, rodom Poliak. Naša mládež ešte málo pozná tohoto svätého, a to nás pohlo k tomu, aby sme jej podali túto knižočku, Po- užili sme pri jej vypracovaní výborné horvatské dielo od P. Brixiho S. J.

J. K. S. J.

ČASŤ PRVÁ.

Život sv. Stanislava.

I.

Krst svätého Stanislava. — Jeho detinstvo.

Koncom novembra roku 1550 slávila sa veľká slávnosť v malom hrade Prašnišu.*) v niekdajšom poľskom kniežatstve Mazovskom. Vo farskom kostole krstilo sa druhé dieťa, ktorým Boh požehnal zemanskú rodinu Kostkocov. Otec, Ján Kostka z Rostkova, pán zo Zakročimu, bol šľachtic vysoko vážený na okolí. Matka, Margareta, pochádzala tiež z vynikajúcej

*) Prašnis je mestečko na 100 km. od Varšavy; má asi 4000 obyvateľov.

rodiny Kriskov. Nie div teda, že sa hodne pokrevných a známych sišlo so všetkých strán na slávnosť krštenia. Aj obyvateľstvo hradné nezaostalo veru. Medzi ľuďom bolo i dievča Dorka Zahonovská, dcéra prašnického radcu, ktorá po mnohých rokoch svedčila o tejto slávnosti pred svätosúdom.

Dieťa krstil farár Ján Zárukovský, ktorému vypomáhal kaplan Vojtech Kurek. P. kaplan vtedy zaiste netušil, že po 80. rokoch v 110. roku veku svojho svedčiť bude o tejto slávnosti pred svätosúdom. Dieťa nazvali dľa vôle rodičov **Stankom** (Stanislavom).

Po cirkevnom obrade vzal kmotor, Ondrej Radvanský, dieťa do náručia, a išiel s ním pred veľký oltár. Potom složil malinkého Stanka na schody, a zdvihnúc ruky k nebesiam, vrelou modlitbou odporúčal ho Pánu Bohu. Všetci sa divili, vidiac ako porúča kmotor Stanka tak neobyčajným spôsobom a jakoby z vyššieho vnutnutia Pánu Bohu; považovali to za znak, že si Boh dieťa k svojej zvláštnej službe vyvolil. Matka si to tiež myslela — už i preto, že ešte pred pôrodom vo sne

plamennými písmenami videla meno Ježiš na Stankových prsiach. A zas onedlho ako sa Stanko narodil, matka spatrila mu na prsiach červené krížiky. Hej, ako sa zaradovala zbožná matka, že sa k predošlým znakom ešte jeden pripojil! Presvedčená bola, že synček povolaný je k zvláštnej službe Ukrižovaného. Nebolo jej dlho čakať a jej tušenie, jej nádej splňovala sa. Áno, tak šťastnou bola, ako sotva ktorá matka, že dožila ešte vyhlásenie svojho Stanka za blaženého.

Ako sme už spomenuli, rodina Kostkovská a Kriskovská bola v Poľsku vysokovážená. Stanko sa teda po zemansky vychovával a odrastal v okolnostiach, ako bývaly vtedy po šľachtických rodinách poľských. Odchovával sa s ním i brat Pavel, ktorý bol o rok starší. Stanko mal ešte dvoch mladších bratov a sestričku. Jedon z bratov týchto volal sa Vojtechom, druhý podistým ešte v mladom veku zomrel, lebo sa mu ani len meno nespomína. Sestra, odrastnúc, vydala sa za šľachtica Radzanova, pána zo Sirpu.

Už od včasnej mladosti sprevádzala

Stanislava vidomá milosť Božia. Zdalo sa, že Boh ukázať chce na ňom, k čomu privádza On človeka, keď sa hneď od počiatku milosti Jeho neprotiví, lež verne s ňou účinkuje. Detinstvo Stankovo bolo skutočne pravým divom veľkej Božej milosti. Jeho zbožnosť a skromnosť mnohým bola nápadná, tým viac, že starší brat Pa-vel svojím pánom chcel byť vo všetkom, všetkého požívať plnou mierou. Domáca čeliadka takto si hovorievala o Stankovi: „Teraz je anjelič, neskôr bude iste veľkým svätým.“ Kto len raz videl Stanislava, nemohol viacej na neho zabudnúť; na pr. 90-ročný farár Kosmarský ešte živo pamätal, ako za mladíctva nemohol sa v Roskove dosť nadiviť pobožnosti a čnosti Stankovej.

I sám Stanislav neskôr rád si spomínal na mladosť svoju. Slziac, myslel na to, jak hojnými milosťmi ho Boh obsypával v dome otcovskom. „Prvou svojou modlitbou, na ktorú ešte pamätám“ — hovorieval Stanko — „odovzdal som sa celkom Pánu Bohu a jeho sv. službe.“ Odvtedy prekvi-

tala i srdečná pobožnosť jeho k P. Marii — ktorú mu matka do srdca vštepila.

Prítulnosťou k Panne Marii vymohol si Stanko podivuhodnú čistotu a nevinnosť; nevinnosťou srdca však pritiahol oči Matky Božej na seba: Ona ho materinsky chránila od zlého. Každé i najmenšie necudné slovo, vzbudilo v jeho nevinnom srdci nevýslovnú ošklivosť, ktorá sa neraz i z vonku prejavila. — Otec Stankov mal pri svojej pohostinnosti vždy otvorený dom, kde sa susedná šľachta, bližšia i ďalšia rodina a známami radi zabavili. Ten čas bola rozpustilosť akoby znakom zemana. Na reči nielen že si nedávali pozor, lež predstíhali sa vo vtípoch a žartoch nepeknych; a tak i páni hostovia v Zakročime málo starali sa, čo slobodno, čo nie. Nuž, keď niečo prišlo do reči, čo proti slušnosti bolo, Stanislav bol ako bez seba, horel studom a zase bľadol, k nebu upierajúc slzavé oči. Jestli však hostia vo svojej nezbednosti ešte neprestávali, často tak sa mu zhnusila vec, že i zamdlel. Otec čo chvilka zbadal, čo trápi Stanka — a dával pozor na rozhovor. Pravda, nie vždy po-

darilo sa mu shovor na iné veci obrátiť. Dokiaľ teda hostia bezúzdne žartovali, nepokojným okom striehol svojho Stanka; konečne predsa nezbývalo mu iného, iba hostom do reči skočiť: „Dajme pokoj tej veci“, hovorieval vtedy s núteným smiechom, „lebo ináč môj Stanko zamdle.“

Keď Pavel a Stanislav už podrástli a mohli započat' učenie, vzal otec do domu istého mladíka, menom Jána Bielinského, neskoršie kanonika plockého. Pod jeho dozorom učili sa chlapci najprv latinsky. Stanislav sa učil usilovne, ale zato bol jeho starší brat tým lenivejší. Výchova v dome Kostkovom bola veľmi ostrá. „Naši rodičia — hovorieval neskoršie Pavel — chceli, aby sme prísne dľa viery boli vychovaní. Preto nás držali ostro a priúčali nás k pobožnosti, buďto sami alebo skrze svojich sluhov. Každý nás smel upozorniť na naše povinnosti a pokarhať za priestupky, ako naši vlastní rodičia. Preto sme i my každého uctili, a oni nás zase všetci ľúbili.“

Na tento spôsob prežil svätý Stanislav v rodičovskom dome prvých 14 rokov

svojho života, tráviac ho v pobožnosti, usilovnosti a nevinnou zábavou. Tak prišiel čas, keď bolo rodičom treba rozmýšľať, kam ho majú dať na ďalšiu výučbu. Otec jeho odhodlal sa, poslať oboch svojich starších synov do Viedne, kde Jesuiti, až dotiaľ v Poľsku ešte málo známi, boli priam otvorili veľký vychovateľský ústav a gymnásium. Ale ako prišiel hradný pán na tú myšlienku, aby svoje odrastajúce deti Jesuitom odovzdal? — Obával sa veľmi protestantizmu, ktorý sa v Poľsku vždy viac a viac zmáhal, a najväčšiu dôveru skladal v Spoločnosti Ježišovej, ktorá hneď od počiatku vytkla si za svoju poprednú úlohu, dospelejšiu mládež nábožne vychovávať a tak ju zachovať v pravej viere.

II.

Mladí Kostkovci vo Viedni.

Ačkoľvek Poliaci nikdy neboli Boh vie jako oduševnení za Nemcov, predsa nachádzalo sa v Poľsku viacej čisto nemeckých miest. Lutherovo učenie prišlo do týchto miest z Nemecka. Už r. 1581. pri-

staly ku Luterovmu bludu mestá Dancig a Torn. Od tohoto času navštevovali poslovia tak zvanej reformácie (slovensky: obnovy) Litevsko a Mazovsko. Nadarmo zakázala mazovská šľachta na svojom krajinskom sneme (r. 1525. vo Varšave držanom) pod ztratom zemanskej dôstojnosti a samého života, prijať a šíriť to nové učenie; nadarmo usiloval sa ho Sigmund I. osobitnými nariadeniami zahatiť; ono predsa vzrastalo. Mnohí zemaniam dávali útulok luteránskym pastórom vo svojom dome, ktorých z iných miest vyhnali. A príklad starých nasledovali mladší. Synovia najväznejších rodín: Radzivilov, Gorekov a mnohých iných pošli do Vittenbergu, Lipska atď., aby si privlastnili nemeckú vzdelanosť. S tou však doniesli do Poľska i cudzie učenie. Od nich prijali ju zase iní šľachticovia a prinútili svojich poddaných, aby sa odriekli katolíckej Cirkve. Konečne zabránil kráľ Sigmund, aby sa poľská mládež naďalej vzdelávala na nemeckých vysokých školách. Ale poneváž sa nikto podrobiť nechcel tomuto nariadeniu, kráľ bol prinútený odvolať ho.

Ešte horšie bolo za slabej vlády kráľa Sigmunda Augusta. Mnohí zemani odobrali katolíkom kostoly a odovzdali ich protestantom. Na mnohých miestach protestantskí kníhtlačiari hľadeli krajinu zaplaviť spisami proti katolíckej Cirkvi namerenými.

Roku 1550. toho istého mesiaca, ako sa Stanislav narodil, sišli sa v Pinčove po prvý raz vodcovia a podporovatelia novej viery. Takéto sjazdy mali sa v istom čase znovu vydržiavať. Prvý medzi obhajcami starej viery bol Stanislav Hosius, biskup ermlandský, najväčší muž medzi všetkými výtečníkmi poľskými. Slovnou výrečnosťou potvrdil a zadržal na pravej ceste kráľa Sigmunda Augusta, ktorý sa už k novému učeniu kloniť začal. Hosiove diela sú nevyčerpatelnou zbrojnicou proti protestantizmu; a reči jeho ako aj osobný príklad účinkovali mocne na národ. Aj kňazi začali pochopovať svoje vysoké povolanie a podľa neho sporadovať i svoj život. Roku 1561. stal sa Hosius kardinálom, a neminul ani rok, už predsedal ako pápežský poslanec na trient-

skom cirkevnom sneme, ktorý hlavne na jeho naliehanie poznovu bol zahájený (držaný). Tu sa obznámil s dvoma pápežskými bohoslovcami, ktorí jak svojou mimoriadnou učenosťou, tak i svojou skromnosťou podiv vzbudili u snemových otcov. Boli to kňazi Lajnez a Salmeron, oba členovia novozaloženej Spoločnosti Ježišovej, oba prví druhovia jej zakladateľa, sv. Ignáca. Hosius už mnoho bol počul o Jesuitoch, medzi iným aj to, že už počali účinkovať v Poľsku. Neskoršie došiel bl. Peter Kanisius do Poľska, aby prítomný bol na istom sneme. Bez pochyby už i biskup Kromer, ktorý sa ešte ako poslanec vo Viedni spriatelil s bl. Kanisiom, ako i primas poľský, nadbiskup Dzierzgowski, zaumienil si, pozvať Jesuitov do Poľska. Previedol to ale teprv Hosius svojou prirodzenou odvážnosťou. Ani jeden iný rád, myslel on, nemôže tak mocnú obranu proti bludoverstvu poskytnúť, ako ten, ktorému sám zakladateľ to isté za hlavný cieľ vytknul. Ako Luteroým heslom bolo, odtrhnúť sa od Cirkve; ako on svojich privržencov huckal na cir-

kevné majetky, sta na dobrú korisť: tak sv. Ignác shromáždil Spoločnosť odvážnych mužov, ktorí zvláštnym sľubom poslušnosť prisahajú pápežovi; ktorí sa vyznačujú dôkladnou učenosťou; a ktorí majú všetkým kresťanom za príklad slúžiť svojou poslušnosťou, sebazaprením, čistotou a ostatnými čnosťami. Kde priam najväčšie nebezpečenstvo hrozilo Cirkvi, tu sa mal ten rád ponáhľať na pomoc. — A tak i bolo. Z pomedzi prvých druhov sv. Ignáca obrátil sv. František Xaverský väčšiu časť Indie a Japonska, a umrel na hraniciach čínskych; bl. Peter Faber bol zase apoštolom Španielska a Nemecka. V Nemecku ho nasledoval Kanisius, ktorý je tiež za blahoslaveného vyhlásený, a ktorému polovica Nemecka má čo ďakovať, že sa udržala vo viere. Lajnez, Salmeron, Ležé (Le Jay) precestovali striedavo mestá a dediny talianske i nemecké, kázuc slovo Božie a spovedajúc kajúcich, tisíce znovu smierili s Cirkvou. Na celej zemi našly sa vyvolené duše, čo ich príklad nasledovali; stá a stá členov Spoločnosti Ježišovej vyučovali mládež s učiteľských

stolíć, opatrovali nemocných, porážali nepriateľov Cirkve slovom, perom i príkladom. Nieto teda divu, že na trientskom cirkevnom sneme mnoho biskupov na otázku, ako by sa mohlo zahatiť šírenie protestantizmu, jednohlasne vyrieklo: — „Zakladajme ústavy pre Spoločnosť Ježišovu!“ — „Jesuiti preukázali už“, hovorili zase cisárski vyslanci, „koľko sa od nich očakávať môže.“ — „Iba dva prostriedky máme proti šíreniu sa protestantizmu“, — zvolal poslanec Filipa II. (kráľa španielskeho) ku shromaždeným otcóm, „aby sa čím viacej sdokonaľovali kázatelia, a aby sa čím ďalej rozširovala Spoločnosť Ježišova.“

Roku 1522. dostal sv. Ignác v tichej Manresi*) prvú myšlienku, založiť Spoločnosť Ježišovu. Cez dvanásť rokov budoval jej základ, a konečne složil v podzemnej kaplici pri Paríži so svojimi prvými šiestimi druhami prvé sľuby. Na konci svojho života (31. júla 1556) bol sv. Ignác

---

*) Manresa je jaskyňa v horách Pyreneiských (v Španielsku, blízko francúzskych hraníc), kam sa sv. Ignác po svojom obrátení utiahol, aby Bohu v samote slúžil.

už predstaveným 100 domov, v ktorých žilo okolo tisíc ľudí, plných nadšenia, bojovať za Cirkev Ježišovu.

Na zemskom dvore v Rostkove cítilo sa nešťastie protestantizmu viac nežli inde. Ktože by to bol vtedy tušíl, jak výtečné miesto v Cirkvi čaká na odrastajúceho tu mladíka, a že on jedničk svojou modlitbou a svätosťou pomôže vydobýť víťazstvo pravdy nad bludom? V dome Kostkovskom bolo priam to veľmi chvalitebné, že sa nikto z ich rodiny nestal Cirkvi neverným. Pri tom bol Kostka srdečným priateľom Hosia, ktorý svojím príkladom podnecoval v priateľovi oduševnenú lásku k Cirkvi. So žalosťou videl tento šľachtic, že mnohí synovia jeho známych cestujú do Nemecka, a vracajú sa odtiaľ bez viery, a jako to obyčajne býva, i bez mravov. Preto vrele si žiadal svojich synov tak utvrdiť vo viere, žeby ich neskorej žiadne nápady nepohly. Táto túžba naklonila ho k tomu, aby svojich synov sveril Jesuitom. Okrem toho vstúpil pred niekoľko rokmi do tohože rádu i jeho príbuzný, prvý to pofský Jesuita, Stanislav

Bozraševski, syn pána Rogošinského, neskôr predstavený domu v Pultusku. Videl tiež, jako si váži jeho priateľ Hosius Spoločnosť Ježišovu; priam nedávno shováral sa s ním kardinál o tom, jakým spôsobom zavedie Jesuitov do Ermlandu; a že sa im predovšetkým škola založí v Braunsbergu. Medzi tým otcom Jesuitom nebolo treba veľmi náhliť so svojím príchodom, a ešte menej s otváraním školy; kdežto s výučbou detí Kostkových, najmä s Pavlovou nesmelo sa ďalej odkladať. Uvážiac všetko, rozhodnul sa pán Kostka, poslať svojich synov do Viedne, kde bl. Kanisius pred štyrmi rokmi vychovateľský ústav založil v istom stavisku, ktoré cisár Ferdinand na čas k tomu úkolu popustil. Sem sa ponáhľala mládež z Rakúska, Uhorska, Čiech a Poľska. Otec Kostka myslel zaiste na katolícku výchovu, ale Pán Boh mal väčšie úmysly. Vo Viedni mala milosť Božia zvláštne účinkovať na Stanislava; vo Viedni mal on prejsť cez oheň zkušky, jakú v dome otcovskom ani len netušil, aby takto posilnený a utvrdený v dobrom, z nevinného a pobožného mladíka stal sa svätým.

V mesiaci júli r. 1564. išli Pavel a Stanislav do Viedne. Okrem Bielinského sprevádzal ich jeden komorník a ešte druhí dvaja. Podľa vôle rodičov išli oba hneď, jako do Viedne dorazili, zrovna do ústavu Jesuitov, ktorý bol vedľa školy, pod dozorstvom niekoľkých otcov v tom istom dome bývajúcich. Stanislav skoro sa obznámil s druhami svojimi, čo mu bolo ľahko, lebo v ústave našiel nejedného zo svojich pokrevných. Medzi nimi bol aj mladistvý Ján Tarnovski, pozdejší nadbiskup gnesenský; ďalej Bernard Maciejovski, neskoršie nadbiskup a kardinál krakovský; Mikuláš Lasocki, pozdejší kanonik v Krakove. Všetci títo divili sa nad čnosťami svojho príbuzného, a vo svojom neskoršom živote zvlášťne ho ctíli. Tarnovski zomrel s ostatkami sv. Stanislava na prsiach a s jeho menom na jazyku. Maciejovski okrášlil v Ríme hrob svojho bývalého spolužiaka a osobne sa namáhal, aby ho Cirkev za Svätého vyhlásila. Z jeho ostatných druhov známe ešte Antona Miera a Henrika Pisnieca. Tam ten stal sa kancellárom českého krá-

lovstva, a oba zachovali až do smrti úctu a lásku k sv. Stanislavovi. — „Ja som poznal sv. Stanislava vo Viedni“, riekol raz Mier, „a bol som šťastlivý, mať ho za priateľa. Stanislav bol veľmi mladý, no predsa každým hnutím a každým slovom javil zralú vážnosť dospelého človeka. Už i tieň neslušnosti bol mu mrzkým a oškľivým, ba ešte aj detinských žartov sa zdržoval. Každé slovo, každý čin nosí na sebe pečať skromnosti a úprimnosti, a človek mohol z toho ako i zo žiarneho očí poznať, jak šľachetné a čisté srdce v ňom prebýva.“ Keď sa Stanislav v kostole modlil, či pri sv. omši, či pri nešporoch, všetci jeho spolužiaci, čo tiež prítomní boli na tých pobožnostiach, chceli za ním kľačať: lebo nikto sa nemohol dost nadiť na jeho anjelskú pobožnosť; každý ho chcel mať pred očima. Často ho bolo vídať v kostole i keď neboli služby Božie, ako kľačal pred veľkým oltárom alebo v kaplici, a jako sa so srdečnou pobožnosťou modlil ruženec alebo hodinky bl. P. Marie. Často si vyprávali chovanci plní udivenia, že zase videli Stanislava pri modlitbe nad

zem povýšeného a v lesku akejsi nadprirodzenej žiari. — S druhými obcoval len vtedy, keď to dopúšťaly pravidlá ústavné; počas predpísaného mlčania neprehovoril ani slova. Všetci do jedného držali ho za svätého. „Slovom“, končí Mier svoju reč, „na sv. Stanislava hľadeli všetci, ako na zrkadlo všetkej výtečnosti. Všetci sme sa mu divili, sami ale sme sa hanbili, vidiac, že sme mu tak nepodobní.“

Ústav Jesuitov bol však vôbec pravým semeništom pobožnosti a čnosti. Rodičia divili sa peknému držaniu svojich synov, keď sa im domov vrátili na prázdniny; zdalo sa im, že to nie sú viac ich prvé deti. Škola Jesuitská mala takú povesť, že i sami protestanti ta posielali svoje deti, a tieto sa nie zriedka opäť navrátili k zásadám svojich katolíckych pradodov. Spoločnosť Ježišova pracovala proti duchu toho času, ktorý hľadel všetko nakaziť pochybovaním a bezúzdnosťou. Nové učenie chcelo odňať prevel. Sviatosti oltárnej podľnú úctu; Jesuiti proti tomu zakladali vo svojich školách braterstvá sv. Barbory, ichžto údovia mali po-

vinnosť, nežnú úctu preukazovať Bohu pod spôsobom chleba skrytému. Stanislav tiež pristúpil k tomuto braterstvu, keď mu to učítelia dovolili, a odtedy počal ctíť sv. Barboru. Luter zavrhol úctu bl. P. Marie, sťa modlárstvo, ako on predstieral; Jesuiti naproti zavádzali spolky marianské pre školskú mládež. I tu vynikal sv. Stanislav svojou ohnivou láskou k bl. P. Marii. — O pobožnostiach a obradoch cirkevných hovorili novoverci, že sú to púhe hračky, a práve preto odbavovali Jesuiti tým slávnejšie služby Božie vo svojich kostoloch. Proti chlipnosti a rozkošiam vštepovali svojim žiakom hlboko do srdca strach pred týmto najzúrivejším nepriateľom duší, jako i potrebu zapierania seba samého. Vo viedeňskom ústave mohútne podporovala toto namáhanie zvláštna okolnosť. V ústave bolo totiž veľmi tesno, a tak otcovia rehoľníci spolu jedávali so svojimi chovancami. To však im neprekážalo, aby svoje kajúce skutky zjavne neodbavovali. Príklad ich tak silno pôsobil na mladistvé srdcia žiakov, že i oni chceli tie isté kajúce skutky konať; a tak

kľaciac v dlhom rade, a odriekajúc kajúce žalmy, bičovali sa aj oni, nakoľko im to ich vek a predstavení dovolili. Stanislav, neskôršie vzor ostrého pokánia, bol bezpochyby už vtedy jeden z najusilovnejších v takýchto cvičbách.

Ale Jesuiti pri tom znali oceniť aj napredovania vo vedách. Stanislav bol tri roky v ich gymnásiume vo Viedni, a vychodil triedu mluvníchnú, spisobnú a rečnícku. Prvé dva roky bol mu učiteľom P. Vojtech Teobulk, rodom Poliak, v tretom ale P. Teodor Buseus (Buys), neskôr radca u generála Spoločnosti Ježišovej. Krem toho spomínajú sa ešte dvaja učitelia nášho svätého, Ján Matheus a Michal Pold, a dozorca, čo dohliadal na chovancov, P. Bartolomej Viller. Ešte ako starček nemohol sa P. Viller dosť naradovať, že bol predstaveným svätého.

Zpočiatku boly Stanislavovi knihy trochu odporne, no skoro prevládal všetky ťažkosti, a v rečníckej triede bol už medzi prvými. S nevšednou pilnosťou značil si všetko, čo učitelia vysvetľovali, alebo na čo žiakov svojich upozornili. Do zvláštnej

zápisnice sobral si krásne slová a výrazy jazyka latinského. Jedna z tých zápisníc ešte minulého stoloetia chovala sa ako drahocenný ošatok v úšlave otcov Jesuitov v Kališu. Na pravej strane Stanislav, ešte ako dieťa, napísal nápis: Kniha slohových cvičení, odo mňa, Stanislava Kostku, napísaná, pod učiteľom Vojtechom Teobulkom, S. J. V inej zápisnici značil si Stanislav užívanie podstatného mena a mluvníčné pravidlá. Jej nápis znie: Roku Pána 1565. pod učiteľom P. Vojtechom v úšlave Spoločnosti Ježišovej. Iné zápisky, v ktorých sa nachádzajú predpisy sv. Ignáca o rôznych spôsoboch modlitby, ostaly u Bielinského. Často sa stávalo, že nčitelia upozornili žiakov k ich úžitku a spáse na záhubné bludy toho času, a vynasnažovali sa do mladistvých srdce zaštepif to, čo im neskôr slúžiť malo za štit a obranu proti všetkým nápadom. I tieto poučenia nikto si neznačil usilovnejšie, nežli náš Stanislav. V duchu úšavu vedel náš svätý výtečne spojovať knihu s modlitbou. Ak učiteľ dovolil vybrať si predmet úlohy po vôli, on najradšej vyvolil niektorý názov

Panny Marie. Ku jej cti zostavil modlitbu „Zdravas kráfovno“ — v krásnych latin-
ských veršoch, a vôbec všemožným spô-
sobom ukazoval, ako ju ľúbi a ctí. Na kaž-
dej strane jeho zápisník nachádzame neja-
ký dôkaz lásky k najčistejšej Panne,
ale najčastejšie ten povzdych: Ó, Maria,
smiluj sa nado mnou! Učenie s času na
čas pretrhol, a za niekoľko okamihov sa
k bl. Panne modlil, alebo aspoň pobožkal
jej obrázok. Nikdy ani trochu neskrátil
čas učenia, a predsa sa zdalo, že i keď sa
učí, len k Bohu sa modlí. Tak sa stalo (čo
i sluha jeho tvrdil, ktorý vždy bol pri
ňom), že Stanislav takrečeno nikdy sa ne-
učil nazpamäť, lež zabával sa s Bohom.
Vskutku, Stanislav modlil sa vždycky a
neprestajne, a modlitba nielen že mu ne-
prekážala v učení, lež naopak, práve mo-
dlitba mu pomohla, ako všetci tvrdili, aby
i vo svojom učení väčšie pokroky činil.

III.

Dvaja bratia.

Dňa 24. júla dorazili Pavel a Stanislav
Kostka do Viedne, ale v smutný čas; lebo

celé mesto bolo čierno zahalené. Práve deň predtým zomrel bol cisár Ferdinand, pobožný to vladár a verný syn sv. matky Cirkve. Jesuiti utratili v ňom svojho najmocnejšieho obrancu a úprimného priateľa. Po ňom zasadol na prestol jeho syn Maximilian, a ten docela ináč smýšľal o osobách a veciach, ako jeho pokojný otec. Jesuitov nerád videl. Nepriatelia Spoločnosti Ježišovej už dávno to zbadali, a preto teraz, keď sa už nemuseli viac obávať cisára Ferdinanda, obnovili všetky žaloby a utrhačstvá, ktorými Spoločnosť Ježišovu napádali už od jej počiatku. Sta by čiernymi mraky otočili túto rehoľu utrhačnými svojimi rečami, a i samého Pia IV. odvrátili na čas od nej.— No pápež, osvietený milosťou Božou, poznal čo chvíľa pekelné útoky, a počujúc, že i Maximiliána odvrátili od Spoločnosti Ježišovej, poslal cisárovi obširny list, v ktorom ju bráni a chváli vrelými slovami. Avšak nadarmo. Maximilián ovšem nepoužil násilných prostriedkov, a nezahnal Jesuitov z Rakúska; ale kdekolvek sa mu len príležitosť naskytla, dával na javo, že ich nerád vidí.

Prvú príležitosť podal k tomu ústav, ktorý Ferdinand Jesuitom na neistý čas bol prepustil, i to len na užívanie, a nie ako vlasťnosť. Maximilián nevedel o tejto veci; ale nepriatelia Spoločnosti na cisárskom dvore obrátili na to ihneď jeho pozornosť. Sotva teda zaujal prestol, vydal nariadenie Jesuitom, aby od marca nasledujúceho roku (1565.) opustili dom; lebo že je ho treba na iné veci. Čo mohli urobiť iného, leda stisnúť sa vo vlastnom dome? Vo väčších priestoroch sriadili školu, a sami bývali v ostatných malých izbiciach. Dosavádni chovanci ale vyhľadali si byty v meste.

Sotvaže boli naši bratia viacej slobodní, zaraz ukázalo sa, ako sa líšia jeden od druhého i podľa rázu, i vo svojich mravoch. Pavel chcel na každý spôsob byť so všetkými pohodlnosťami zaopatrený a v najkrajšej časti mesta; lebo že tak to požaduje jeho rod. Všetko to sa našlo na „kravskom trhu“, v dome viedeňského mestského radcu menom Kimberkera, zatiaľto luterána. I Bielínski bol hotový sa tam ubytovať. Darmo ich nahováral Sta-

nislav, aby si najali hospodu radšej u nejakého katolíka, čo by aj nebol tak pohodlný. Pavel sa rozhneval, a kľajúc, prezýval brata Jesuitom, ktorého vraj netreba počúvať. Či nebývajú, hovoril, v tom istom dome aj druhí mladí zemanovia, ako Rosraševski (neskôr veliteľ v Srieme) a Stanko Kostka (potomný pokladník pruský)?

V novom bývaní započal Pavel veselo žiť. Hostina išla za hostinou, a každý Boží večer schádzala sa sem chasa na zábavu, a keď im to doma nechutilo, zašli si do divadla. Bielinski mal síce už vyše tridsať rokov, no predsa aj on by bol ešte potreboval dozorca; tak lipnul za všetkými pošetilostami Pavlovými. — Jedinému Stanislavovi neľúbil sa takýto život. On vždy túžil za pokojným životom, aký bol viedol v ústave, nemysliac ani na niečo iného, okrem na P. Boha, na knihy a na sebamrtvenie.

Od tej doby, čo bol pánom svojho času, zdvojnásobil svoje modlitby a kajúce cvičby, chcejúc zadosť urobiť P. Bohu za hriechy svojho brata i Bielinského. Keď

to zbadali Pavel a Bielinski, všemožný posmech si z neho robili, kárajúc ho za jeho vraj „svätúškovanie“; ale Stanislav dobre vediac, že nerozumejú cestám Božím, bol presvedčený, že ich nemusí poslúchať. Každé ráno včasne vstával a ponáhal sa do kostola svojich milých učiteľov. Tu sa utiahol za niektorý stĺp, a zastrúc si tvár rukami, aby nikto nevidel jeho slzy a oheň pobožnosti, vylial dušu svoju pred Bohom v trvanlivej a pobožnej modlitbe. Keď mu nezbývalo času na dlhšiu modlitbu, tak aspoň navštívil pred školou prevelebnú Sviatosť oltárnu a prosil Spasiteľa za požehnanie, aby napredoval v čnosti i múdrosti. Najčastejšie však tak si to vedel zariadiť, že ešte pred školou mohol byť prítomný na podajednej sv. omši. I vo slobodnom čase medzi jednotlivými školskými hodinami zaskočil si do kostola, aby bol chvíľu prítomný pri najsv. obeti, a po škole chodieval často ešte i na tretiu omšu. Ale ani to mu ešte nebolo dosť. Len v nedeľu a v prázdninách, keď mu nič neprekážalo, vedel úplne vyhovieť túžbe svojho srdca, a po vôli zabaviť sa s

P. Bohom. Všetci žiaci mali raz za mesiac prijať sväté sviatosti. Stanislavovi to bolo primálo; on sa spovedával každý týždeň, a prijímal každú nedeľu. Predchádzajúci deň začal sa pripravovať. Často myslel na to šťastie, ktorého mal nasledujúci deň účastným byť, a po každej vykonal nejaký zvláštny kajúci skutok. Obyčajne utrhol si z večere pred nedeľou. Darmo sa preto sršili a jedovali brat i Bielinski: vykrikovali naňho hrubo a vyhrážali sa mu; no Stanislav vždy našiel nejakú príčinu, ktorou sa vyhovoril, aby nebol prinútený v sobotu večerať. Nedeľný dopoludňajšok strávil v kostole, slyšiac dakedy i sedem omší. Vlastne nepoznal vo Viedni druhej cesty, leda do kostola a do školy k Jesuitom. Preto vedeli všetci domáci, že sluho-
via, keď sa im rozkázalo, aby vyhľadali mladého pána, išli rovno do kostola.

Ale predsa nemohli svätého vždycky v kostole najst. Potom však nehľadali ho u známych alebo pokrevných, lež opýtajú sa u Jesuitov, či nenie tam, vrátili sa domov. Dom Kimberkerov bol veľmi priesranný, a tak si vedel Stanislav najst

mnoho skrytých miest, kde sa mohol nezbadaný od ľudí zabávať s P. Bohom. Jestli ho teda sluhovia nenašli u Jesuitov, hľadali ho po dome, kým ho nenašli dakde schovaného. Keď Stanislav modlitbu začínal, ľahol si na zem, najviac s rozpätými rukama, ako to obyčaj u Poliakov; keď sa už dlhšie modlil, pozdvihlo sa jeho telo trochu ponad zem a obličaj počal sa mu skvieť. V takomto postavení často ho zastihli. Ako zdrevenelí hľadeli sluhovia na „anjelika“ zďaleka, bojac sa, že ho vyrušia hlasnou rečou z vytrzenia. No Stanislav rýchlo sa prebral, keď videl, že ho zbadali a hovoril, smejúc sa: „Nič to, nič to; nebojte sa.“ „Tak sa často modlieval, tak bol často vytržený, a tak ho často i našli,“ — hovorieval neskoršie Bielinski.

Kto takto obcuje s P. Bohom, ten zaiste nebude rád hovoriť o márných veciach; on zapovrhne svet i jeho slasti. Preto Stanislav usiloval sa, aby domáci hovorili o osožných a nábožných veciach; ale tí mu odplácali jeho námahy obyčajne ubližovaním a kliatbou. Jedna z najhorších chvíľ pre Stanislava bolo spoločné

jedenie. Tu sa mu hneď začali posmievaf, často sa i rozzlobili, ba i kliali mu. Stanislav znášal všetko trpezlivo, pokiaľ len jemu samému prichodilo trpeť; ale veľmi ho bolelo a páľilo to, že sa tým obráza i P. Boh. Niekedy padlo mu to tak ťažkó, že nemohol ďalej vydržať u stola a pod nejakou zámienkou odišiel do kostola a prosil P. Boha za odpustenie a smierenie.

Po jedení hrali sa obyčajne v karty alebo v kostky. Ale toho sa Stanislavovi nechcelo; jeho jedinou zábavou bola modlitba. — Pavel celou dušou bažil po pohodlnosti a lesku; odev musel mať vždy krásny a bohatý, jedlá a nápoje výborné, a bez sluhu nešiel ani na krok. Stanislava naproti tomu mrzela všetka nádhera; ani len rukavičky nechcel nosiť. Keď išiel z domu, nevzal sluhu so sebou, okrem keď mu to brat alebo Bielinski výslovne rozkázal. Tak tiež sám sa obliekal a vyzliekal, neprijímajúc, koľko len mohol, pomoci od sluhov. Kým Pavel na hostinkách čas márnil (tak že ho preto už i sám Bielinski karhal, ačkoľvek v celku nebol protivník hostín), čítal mladší brat knihu viedeňské-

ho biskupa Nausea o sviatkoch bl. Panny, dľa ktorej i svoje úlohy robieval. Podobne i „Zahraďa duchovná“ bola mu milou knihou. Nikdy bys' ho nebol videl bez dakto-rej zo spomenutých kníh; nikdy bez ru-ženca, ktorý sa každodenne modlil.

Pobožnosť Stanislavova nebola takou, žeby sa človeku protivila. Celá jeho po-stava bola príjemná a vľúdna; už i jeho vonkajšok priťahoval iných, akýmsi než-ným násilenstvom, k milému Pánu Bohu. Jeden zo sluhov jeho, Vavrinec Pačifiči, opísal ho čo očitý svedok. Pačifiči narodil sa vo Francúzsku a prišiel do Viedne, „a-by sa trochu poobzeral vo svete“. K svoj-mu šťastiu stal sa sluhom a súdruhom Kostkovcov; doma ich obsluhoval, a po-tom chodieval s nimi do školy. Neskôr ako kňaz v Benátkach vyznal pred apo-štolským poslancom toto: „Stanislav ešte nebol dorástol, keď som sa s ním obzná-mil. Tvár mal plnú, bielorumennú, oči by-stré a vždy sa v nich blyšťaly slzy, tak že každého, kto naň pozrel, zaraz k súcitu pohnul. Pri zábave bol skromný, veselý a zaujímavý.“

Služobníctvo bolo mu vôbec veľmi oddané, ako v Rostkove, tak i vo Viedni. Mladý Stanko zvolil si osobitne jedného veľmi pobožného sluhu, a tento plný povďačnosti, napomáhal pána svojho v rozličných cvičbách kajúčnosti. Pravdepodobné je, že ten istý sluha vstúpil neskoršie do rádu sv. Františka, kde i zosnul v Pánu.

Oba bratia nielen že neboli toho istého držania a jedného rázu, lež voskrz práve opačne. Ký div teda, že Stanislav tichý a mierny súc, trňom bol v oku, pravda, staršieho, ale rozpustilého brata, Pavla. Bielinski sám tvrdil, že aký je rozdiel medzi nebom a zemou, taký bol i medzi Pavlovými obyčajmi a držaním Stanislavovým. Tolké protivy nemohly obstáť dlho popri sebe. Preto Bielinski často káral Stanislava ako hlúpeho, že čo mladík tak bohatého a tak vznešeného rodu neužíva sveta; ba že rmúti a trápi svojich rodičov, ktorí, keď by sa len čo-to najmenšie dozvedeli o jeho živote, docela by sa tomu protivili. Tak Bielinski jeho učiteľ.

Ešte horšie brat Pavel; bol síce starší,

ale zato i náruživější oproti Stanislavovi. On neušetřil Stanislava ani od najhnusnějších potáp. Při tom Stanislav zhola nebol povinný poslúchať svojho brata; jeden list k rodičom bol by koniec urobil všetkej ukrutnosti Pavlovej, a potom — ľahko by sa bol mohol obrániť pred Pavlom. Chvalabohu, nezbyvalo mu na veky, však mal už 17 rokov a postavou bol vyšší od Pavla; rozsudku a rozumu tiež mu nechýbalo, tak že keby bol chcel, ľahko by bol mohol sám seba obrániť; ale on nechcel ani jedno, ani druhé. On pokojne slyšal napomínania i prihovárania, ale vediac spolu, že viac treba poslúchať Boha, nežli ľudí, odvetil celkom pokojne: „Nie som pre veci pomínutelné stvorený, lež pre večné, a len týmto chcem žiť, nie tamtým. Povznesená táto odpoveď strašne rozzlobila obidvoch milovníkov sveta, lebo ju nemohli pochopiť. Nezostali oni ale len pri prekárání. Pavel často tak sa srdil od jedu, že docela zabudol na všetku braterskú lásku, na všetku slušnosť, rútil sa na brata, hodil ho o zem, a začal ho dlaňou biť a nohami šliapať. A Stanislav sa nebráni, ani o po-

moc nevolá, ba ani výčitky nerobí bratovi, lež pokojne, ako jahňa vo vlčích pazúroch, obetuje svoje muky ukrižovanému Spasiteľovi. No práve táto trpezlivosť a poníženosť rozhorčila Pavla ešte viac. Niekedy taký besný krik porobil, že až do uší Bielinského prišiel, ktorý na to doletel, aby vyslobodil Stanislava z rúk ukrutného brata. No málo to pomohlo svätému. Miesto toho, že by ho Bielinski ukojil a Pavla vyhrešil, káral ešte Stanislava. „Vy ste sami vina“, zareval naň. „Kohože nerozjedí vaše nespôsobné chovanie sa! Polepšite sa a bude pokoj.“ Ale Stanislav jednostajne opätovoľ: „Nie som pre márne veci stvorený, lež pre večné, a len týmto chcem žiť.“ A jakô prostodušne toto riekaval, tak to i srdnato zadržal.

Ani v noci nenechali ho prenasledovníci v pokoji. Oba bratia spávali v jednej izbe spolu s dvoma mladými príbuznými. Ponevác v ložnici každú noc svetlo horelo, zbadali druhovia Stanislava, ako sa zvyčajne okolo pol noci dvíhal, a pokľaknúc, rozpäťma rukama pobožne sa modlil. O chvíľku složil svätec ruky na prsia, a v po-

ložení tomto vytrval i 2-3 hodiny na modlitbe. Potom sa bičovával, a to tak nemilosrdne, že si sluhovia ráno plní ustrnutia a ľaku ukazovali krvavú jeho posteľ. Bieliniski napomenul ostro Stanislava, rieknuv, že ponač má slabušké telo, sám seba zabije. Ale také napomínania mali len ten účinok, že Stanislav odteraz opatrne všetky stopy svojej kajúcnosti skrýval a nepustil medzitým ani zvyčajnú nočnú modlitbu, ani cvičby pokánia. Jedno i druhé veľmi rozrdilo jeho súdruhov. Keď Rosraševski videl, že sa svätý začína modliť, vstal, kopal ho nohou, kým vráť ho na zem nevidel. Potom, čo bol aký ťažký, stal si na Stanislava ako na dáky kameň, a stúpil po ňom, ako keby proboval, že na čom stojí. Toto neskoršie Rosraševski sám vyrozprával. „Stanislav ale bol v Bohu tak zanorený, že nielen nekričal, lež ani sa nemýkal, ako by sa ho nikto ani len nebol dotkol.“ Takéto a podobné surové žarty robil si z neho i súmenovec jeho, ktorý pozdejšie dosť oplakal svoju zlost.*)

*) Anna Kostka, opátka benediktínok v Jaroslave, hovorí vo spisoch vyhlásenia blaženého Sta-

Či nemohli, drahý čitateľu, títo surovci moc a milosť Božiu poznať, čo bedlila nad Stanislavom, keď bez viny a bez príčiny toľko trpel, a to ticho a pokojne? Často vzal ho Boh i viditeľným spôsobom pod svoju osobitnú záštitu, hádam, aby už raz prestali s ním tak nehodne zachádzať. Jedného večera modlil sa Stanislav niečo dlhšie pri svojej posteli. To rozzlobilo mladého Rosraševského a klial ostrými slovami svätca, čo nehľadá na svoje zdravie, a čo druhým nedá spať. Stanislav ho poslúchnul, ale miesto toho, žeby bol spal, ostal hore v posteli, aby pri svieci akúsi nábožnú knihu čítal. No ponevác bol umorený, onedlho zaspal. V tom svieca dohorela a zapálila pokrovec. Svetlosť ohňa i dym, čo celú izbu naplnil, prebudil Rosraševského. Zdesený pozre tento na postel Stanislavo-

---

nislava: Keď sa zhotovily prvé obrázky bl. Stanislava, poslala som jeden svojmu bratovi Stanislavovi Kostkovi, pruskému pokladníkovi. On sa tomu tak zaradoval, že ku mne pospíechal a ďakoval mi. Vzal obraz, čo na prsiach nosil, polúbil ho so zvláštnou pobožnosťou a zvolal, plačúc: „Jaj, koľko ráz som nohama šliapal tohoto blaženého, keď som bol na výučbe v cudzine, a najviac keď nocou v modlitbe pohrúžený sotrvával!“

vu, a vidiac svätého celkom v ohni, myslel, že už zpola zhorel. Potom skríkol, čo stačil: „Pane Stanislave!“ Len teraz prebúdí sa mladý Kostka a skočí s postele. Na to dobehnú i druhí. A hľa, čo za divný pohľad! Pokrovec i podhlávky zhorely, ale Stanislavovi nespálil oheň ani vláska na hlave.

Ale ani tento jasný a divný znak, že Stanislavova pobožnosť Bohu je milá i vzácna, nepolepšil zlostných súdruhov. — Aby si teda Stanislav brata smieril, stal sa mu takrečeno sluhom. Žiadna služba nebola mu prinízka; často ustielal Pavlovi posteľ, čistil jeho šaty, a vo všetkom, kde to len bez obrazenia Božieho mohol, na tom bol, aby z očí vyčítal bratovu vôľu. Tak sa raz zachcelo Pavlovi, aby sa Stanislav tancovať učil s ním. Stanislav urobil i to bratovi po vôli, ačkoľvek sa mu to protivilo. Chcel zvlášte bratovi ukázať, že v podaktorých pádoch len preto neslúcha naň, lebo nemôže, i aby sa neprehrešil proti Bohu a svedomiu. Pavel ale nielen že si nevedel vážiť tejto braterskej lásky, lež každým dňom vždy surovejšie a zlostnejšie brata katoval.

Dvojiročný tento spolubyť Stanislavov s bratom a s Bielinskim nebol iné, nežli skryté, ale i bezprestajné mučeníctvo. No pri všetkom tom, alebo lepšie práve preto, rástol Stanislav nielen vo veku, lež i v múdrosti. Tvár jeho žiarila sa skvele a milo; s úplnou spokojnosťou a oddanosťou do vôle Božej: lebo blahoslavení tí, čo prenasledovania trpia za pravdu. — Spevnel pre boj, ktorý ho čakal.

IV.

Stanislav ochorie.

Dňa 4. decembra slávi Cirkev pamiatku sv. Barbory. Svätica táto bola záštitnicou istého sboru, ku ktorému i Stanislav patrila. Ten istý sbor slávieval tento sviatok vždy zvláštnou pobožnosťou. Bolo to už po tretí raz, čo Stanislav tento deň mal vo Viedni sláviť. Pred sv. Barborou modlil sa on viac než obyčajne, a aby sa čím lepšie pripravil, konal mnohé a rozličné diela kajúcnosti a nešetril ani biča. Konečne prečítal nábožne krátky život sv. Barbory. Dávno bol už počul, čo tu znovu čítal, že

táto svätica je patrónkou dobrej smrti, a že nedopúšťa, aby ten, ktorý ju za života ctí, bez sv. sviatostí zomrel. Preto ju budúci deň, po sv. prijímaní srdečne prosil, aby ho v čas smrti jeho neopustila, lež i jemu tú milosť vyprosila, pre ktorú ju všetci, čo jej život spísali, toľko slávia.

Neminuly ešte ani dva týždne od sviatku sv. Barbory, a Stanislav ochorel; zdalo sa z počiatku, že to maličkosť, skoro ale prichodilo mu do postele ísť. „Kajúcnosti sú vina“, hovorili sluhovia, „a tie muky, čo pretrpel od brata.“ Všetci ale mysleli, že Stanislav ozdravie, keď si trochu odpočine

Diabol, jehožto múdrosť v prirodzených veciach hodne prevyšuje vedomosť ľudskú, videl, že je nemoc nebezpečná, a že ľudský rozum neodolie smrti. Preto si predsavzal, že túto nevinnú dušu poplaší a nastraší, či by sa mu nepodarilo smutným ho urobiť v nemoci, a nad smrťou znepokojíť. V prvých týchto dňoch uhliadol raz Stanislav, ako bol samotný v izbe, nenadále, Boh zná ako i odkiaľ, obrovské čierne psisko, ktoré strašným pohľadom

vyvalilo svoje ohnité okále na nemocného. Stanislav poznal zaraz zlého, a urobil znak sv. kríža na tú obludu. Psisko zmizlo, ale len aby sa naň oborilo i po druhý a tretí raz; nemocný ale použil každý raz znaku sv. kríža, pred ktorým sa konečne ztratila tá ohava.

Od toho času rástla nemoc Stanislava. Skoro všetci sa naľakali a lekári povedali: hotový je! Bielinski sedel neprestajne pri posteli nemocného, lebo každú chvíľu mohol umreť. Stanislav poznal, ako je s ním, ale ani za mak sa nezľakol; len to ho znepokojovalo, že by mohol umreť bez sv. sviatostí. Kimberker bol prepíaty luterán a na žiaden spôsob netrpel, aby kňaz s prevel. Sviatosťou vstúpil do jeho domu. Ovšem vedel to Stanislav, ale predsa prosil učiteľa i Pavla, nech idú ku gazdovi, a nech mu vyjavia poslednú žiadosť nemocného; lebo že je nemožná vec, aby sa tomu protivil. Ale Bielinski a Pavel báli sa. Dobre vedeli, že domový pán skôr ich vyženie z domu spolu i s nemocným, ako by vyslyšal takú prosbu; a takto dali sa nahovárať Stanislava, že je nemoc nie tak

nebezpečná, jako sa mu zdá, a že vonkoncom netreba, aby sviatosti umierajúcich prijal. Takto hovorili a inak mysleli. Bielinski bedlil sedem nocí ustavične pri posteli nemocného, ba ani vo dne nevyšiel z izby, bojac sa, žeby Stanislav medzitým skonol.

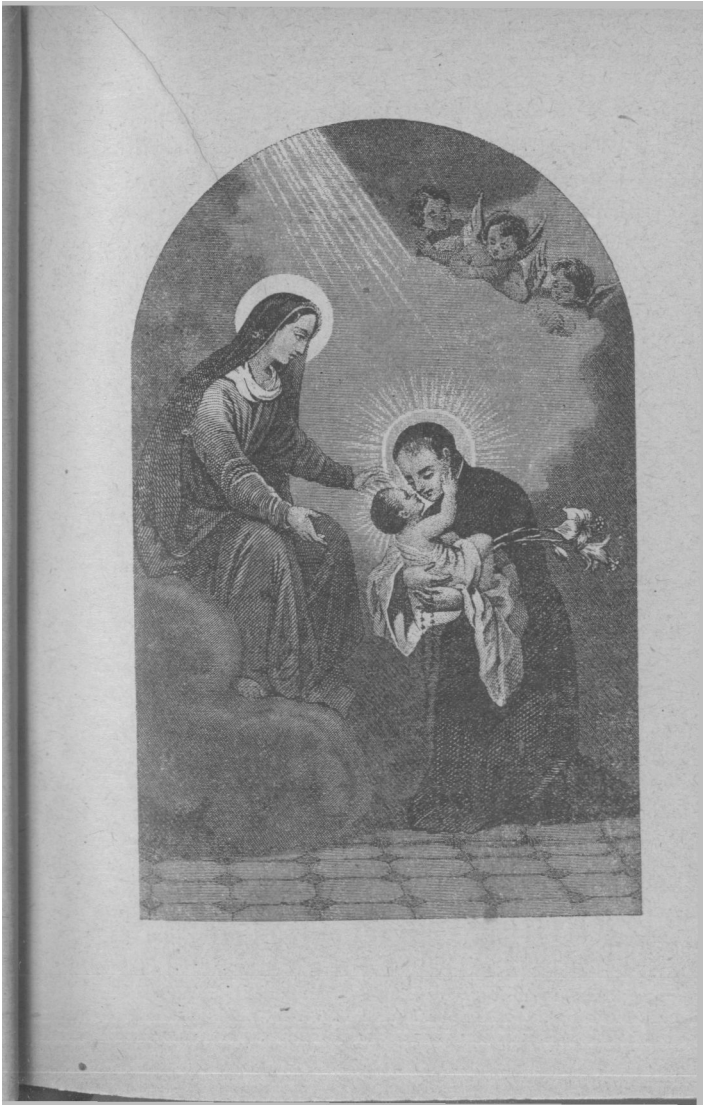
V tejto svojej núdzi prišlo mu na um, čo bol pred niekoľko nedelami čítal o svojej záštitnici sv. Barbore. „Sv. Barbora“, myslel si, „nedopustí na žiaden pád, aby niekto z jej ctiteľov umrel bez sv. sviatostí; či teda ja mám byť jediný, komu by nepomohla? O Bože môj, ty vieš, že som neprišiel samovoľne do tohoto domu, lež od brata prinútený!“ Skrze takéto myšlienky zmocnela jeho nádej. Živou vierou a slzavýma očima volal svätú záštitnicu na pomoc. Či mohlo nebo zavrhnúť tak vrúcnu modlitbu, či mohlo inak a neodmeniť tak detinskú úfnosť?

Bolo už po noci. Bielinski sedel pri posteli chorého a plný nepokoja pozoroval každý pohyb jeho. Stanislav bol veľmi slabý, predsa ale pri sebe. Zrazu zdvihne sa v posteli, vystre ruku po svojom učiteľovi

a vraví mu jasným, ale predsa trasúcim hlasom: „Kľaknite, tu je sv. Barbora, prichádza s dvoma anjelmi, čo mi nesú sv. prijímanie.“ A skutočne, záštitnica dobrej smrti vyslyšala modlitbu zbožného mladíka. Dvoma anjelmi sprevádzaná, z ktorých jeden prev. olt. Sviatosť niesol, priblížila sa ku posteli. Stanislav kľakne, uderí sa s nevyslovnou radosťou tri razy v prsia, na hlas hovoriac: „Pane, nie som hoden“, otvorí ústa a prijme z rúk anjelských Boha i Stvoriteľa svojho. Bielínski ovšem nevidel hostov nebeských, ale poslúchal Stanislava divom sa diviac, čo robí. O tejto milosti, ktorú mu Boh udelil, rozprával neskoršie Stanislav sám súdruhovi svojmu v noviciáte (v začiatku rehoľníckeho života), aby i druhí Boha za to chválili a vlebili.*)

*) Málo za tým, čo Stanislav z Viedne odcestoval, prešiel dom Kimberkov v katolícke ruky. Izba Stanislavova pretvorila sa v kaplicu, lebo ju svätec svojím prebývaním v nej zasvätil; posvätila ju i sv. Barbora, príduc ta s nebešťanmi; posvätila ju i sama bl. P. Maria, keď s dieťaťom Ježiškom miláčka svojho navštívila. Do dnes pri násava sa v nej presv. obeta, a veriaci každého veku, stavu a národa vefebia Boha v jeho svätých a ďakujú mu za milosti, ktoré udeľuje skrze prí-

V skutku, sv. Barbora je záštitnicou dobrej smrti. Ako Stanislav na jej prímluvu sv. Sviatosť prijal, za isté mal, že o nedlho zomre, a vynasnažoval sa čo najlepšie na to pripraviť. Nemoc sa vždy zhoršovala: už sa zdalo, že sa približuje smrteľný boj. Ježiš, Maria, tieto mená počul z úst umierajúceho. V noci, — ako všetci mysleli, na každý pád poslednej — ejhľa, zrazu vidí prečistú Pannu s dieťaťom Ježiškom u postele. O čom sa Stanislav showáral s Matičkou Božou a svojou matkou, to neznáme. Svätý neskôr sám rozprával, že mu prebl. Bohorodička dieťaťko Ježiška položila na posteľ, aby si ho vzal v náručie a vyobjímal ako mu srdce žiada. O, preveľké šťastie, čo požíval blažený mladík, ktorého srdce nič neľúbilo, okrem jediného Boha! Po chvíľke vzala prebl. Panna zase Božie dieťaťko z rúk Stanislavových a prikázala mu, aby vstúpil do Spoločnosti Ježišovej.

---

mluvu sv. Stanislava. Drahý čitateľu, dôjdeš-li na sviatok sv. Stanislava (13. novembra) alebo na osmidnie (oktávu) tohože sviatku do Viedne, hľad, aby si zašiel do I. (vnútorné mesto) Currentgasse číslo 2., to je ten dom a v ňom svätýňa.

Bl. Panna udeľuje všetky milosti, a tak navštvíjac Stanislava nielen že srdce jeho nevyslovným blahom naplnila, lež ho i na tele celkom uzdravila. Že svätec takto naraz ozdravel, to je najlepším dôkazom, že sa mu bl. Panna dozaista ukázala. Bielinski, ktorý bol prítomný, hovorí o tom ešte toto:

„Lekári ztratili už všetku nádej. Mnohú noc prebdel som u jeho postele, obávajúc sa každú chvíľu, že i to málo života, čo bolo ešte v ňom, celkom zhasne. Keď som ustal od dlhého bdenia, poprosil som jedného-druhého z tých mladých ľudí, čo nás obsluhovali, aby ma aspoň za jednu noc zamenili, a išiel som spať. Ponevác som bol umorený, zaspal som zaraz tvrdo a neprebudil som sa ani raz. Ako svitalo, vstanem, a blížim sa potichu ku dverám izby nemocného. Sluhovia, čo mali bdeť, spali jako zarezaní. Otvorím dvere a vojdem so svetielkom v ruke. Keď ma Stanislav zbadal, volal ma ľúbežným hlasom, aby som bližšie prišiel; lebo že je už celkom zdravý. Hovorí to v horúčke, pomyslím si; ale keď sa priblížim a zrak pozornejšie na

neho uprem, vidím, že skutočne celkom ozdravel; zarazený nemohol som sa dosť nadiviť. Svätec prosil ma, aby som mu podal jeho šaty; lebo že chce hneď do kostola ísť ďakovať Bohu, že mu zdravie navrátil. Ja som mu to nedovolil, že dokiaľ lekári svoje nepovedia. O niekoľko hodín tu boli i títo. Vidiac Stanislava, divom sa divili, že tak náhle a očividome ozdravel. No, obávajúc sa, že sa nemoc vráti, prikázali mu, aby za čas ešte v posteli ostal. Stanislav podrobil sa ich rozkazu, ale keď lekári odišli, smial sa nad tým, ako povedal, zbytočným nariadením. Stanislav nebol spokojný, ale jednoducho prosil, aby smel vstať; konečne mu to dovolili, a my oba išli sme do kostola. Od toho času neostalo mu ani najmenej stopy z jeho ťažkej choroby.“

V.

Útek z Viedne.

Už vyše pol roka pred tým, ako prebl. Panna Stanislava uzdravila, bola sa v jeho duši zrodila túžba vstúpiť do Spoločno-

sti Ježišovej. Táto túžba, ktorú sám Boh prebudil v ňom, stala sa časom stálym a silným predsavzatím, že sa v reholi docela Bohu zasväťí. Na čo sa odhodlal, to Stanislav nevyzradil nikomu; ani len samému svojmu spovedníkovi. Zdržiavala ho totižto istá mladícka ostýchavosť, ktorú nemohol ovládať; a potom ani nemohol prísť na spôsob, ako by svoju túžbu vyplnil. So zriedkavou opatrnosťou rozvažoval a posudzoval všetky možnosti. „Bez otcovho dovolenia,“ húťaval, „neprijem ma predstavený rádu; jestliže ale domov odpišem a otca o privolenie poprosím, tak sa zaiste vydám nebezpečiu: otec by ma vzal preč z Viedne, a tak nemohol by som ani do potyku prísť s rádom, do ktorého ma Boh volá. Preto mi nepozostáva iné, ako čakať príhodnejší čas a lepšiu príležitosť.“

Neskôr predsa často ľutoval Stanislav, že za šesť mesiacov mlčal, lebo že tým slabú povahu a čierny nevďak preukázal. Toto mlčanie držal za najväčší hriech svojho života. „Jak ľahko mohol mi Boh odňať neoceniteľnú milosť povolania, ako mno-

hým iným, čo sa nehodnými dokázali!“ hovorieval často slzy roniac. „Svojím dlhým mlčaním vrhol som sa i ja do toho nebezpečia.“

Ale jaknáhle Stanislav počul a srozumel, čo mu nakladá prebl. Panna Maria: „Vstúp do Spoločnosti Syna môjho,“ nemohol viac, ani nesmel ďalej odkladať. Vôľa Božia bola mu celkom zjavná a jasná, prichodilo mu teda ju i splniť, nech sa stane čo chce. Konečne premohol i svoju bojzlivosť a s plačom odokryl svojmu spovedníkovi P. Mikulášovi Doniovi celý dej svojho povolania, jako ho uzdravila bl. Panna i čo mu riekla. Keď takto seba ovládnul a všetko na čisto vyložil, nevyšlovné blaho naplnilo mu srdce, a bystro i veselo čakal na ďalšie ťažkosti.

P. Doni jasno poznal vôľu Božiu ohľadom Stanislava, ale ku svojmu žiaľu nemohol mu ani za mak pomôcť, ale radil mu obrátiť sa na provinciála P. Vavrinca Madžiho, aby ho prijal do Spoločnosti.

P. Madži bol vtedy predstaveným nielen rakúskeho kraja, lež spravoval i tých niekoľko domov, čo Jesuiti v Poľsku boli

založili. Lepšie, ako ktokoľvek iný, poznal on vážnosť a vplyv Kostkocov. Okrem toho rozpomenul sa na onú silnú vzbúru, čo sa práve preto pozdvihla vo Viedni oproti Spoločnosti Ježišovej, že niektorí mladíci bez dovolenia svojich rodičov, skoro na silu vstúpili do noviciátu (čas kláštornej zkúšky). Urobí-li včul i Stanislav to isté, tak sa v Poľsku nepochybne podobný, ak nie väčší lomoz strhne proti Jesuitom, a ten by ich vydal hnevu Kostkocov a mnohých druhých poľských hodnostárov. Preto sa plným právom bál Stanislava prijať; i tvrdil, že by to nebolo na väčšiu slávu Božiu. Sotva mu teda Stanislav svoju žiadosť vyjaval, odvetil mu, že ho, jestli mu to otec dovolí, milerád prijme medzi rehoľníkov. No s touto podmienkou Stanislav bol akoby odvrhnutý. Mladý Kostka predobré poznal povahu svojho otca. Bol on zaiste človek pobožný, ale na žiaden spôsob nebol by dopustil, aby mu syn, dedič jeho majetku i mena, stal sa členom rádu, a to rádu od všetkých prenasledovaného a pomlúvaného. Takúto obeť — myslel si Ján Kostka, nemôže Pán

Boh žiadať odo mňa; ba nemá ani práva jej požadovať. (!?) *)

Ale Stanislav predsa úfal, že sa mu podarí nakloniť P. provinciála i proti vôli otcovej. Sám i s priateľom svojím prosil P. Madžiho, aby sa za neho zaujal, kým je to ešte možné; lebo dokončí-li vo Viedni svoje učenie, bude nútený ísť do Rostkova, odkiaľ sa viac nenavráti. Aby jeho slová boli čím účinnivejšie, zašiel k jednému mladému Poliakovi, Mikulášovi Lassockému, s ktorým sa bol poznal v ústave, a prosil ho, aby mu bol na pomoci. Lassocki išiel ku provinciálovi; ale nevykonan nič. Teraz si pomyslel Stanislav, že mu viac pomôže dôstojnosť pápežského vyslanca. Vo Viedni bol vtedy zástupcom pápeža Pia V. kardinal Komendone, bývalý vyslanec v Poľsku, kde i kardinálsky klobúk bol prijal z rúk kardinála Hosia, pri ktorej príležitosti sa i s Kostkovecami obznámil. Dobre pamätal sa na tento rod a vždy sa radoval, keď ho dajeden z jeho členov navštívil. Stanislav teda obrátil sa naň písomne a obsiahol, že kardinál išiel k P.

*) Bludné doista smýšľanie o Pánu všetkých ľudí a vecí!

Madžimu, prosiac ho, aby prijal Stanislava. Ale odhodlaný a opatrný P. Madži nemohol svoju mienku premeniť, ešte menej odvoiať. Nijako nechcel pristáť na to; lebo žeby Spoločnosť Ježišova zaiste veľkú škodu utrpela v Poľsku, kde sa len nedávno osadila.

Takto nemohol Stanislav od nikiaľ úfať ľudskej pomoci. Ale čím viac prekážok nachádzal, tým bol stálejší vo svojom úmysle, že naloženie P. Marie vyplní. Pavel i Bilinski počujúc ako mnohí mladíci utiekli od rodičov a utiahli sa v rozličných kláštoroch, obávali sa, aby aj Stanislav to isté nevykonal. Preto neprestajne dozerali naň i sluhom rozkázali, aby dali pozor na každý jeho krok, ináč im beda. P. Madži bol nehnutný vo svojom odhodlaní a čo raz povedal, to viac neodvolal. Ostatní Pátrovia ale mohli Stanislavovi len radu dať. Radili mu zvlášte, nech poprosí otca, že sa raz nad ním dozaista smiluje. Ale túto radu nemohol Stanislav prijať; oni totiž nepoznali jeho otca. A nebo sa smilovalo, i viedlo ho cestou, riekol bych ľudskému rozsudku protivnou. Neprijmu-li ma vo Viedni

do Spoločnosti Ježišovej, myslel Stanislav, či nemá tento rád i druhé domy a kraje; či ma všade odbijú, kdekoľvek príjdem? Mne treba vstúpiť do Spoločnosti: Boh to chce, ale mi nekáže, aby som to práve vo Viedni urobil. Myšlienka táto ho vždy znepokojovala; čo ju koľko ráz od seba odbil, vždy sa len vrátila. Preto svätec konečne odhodlal sa, že si všetko dobre rozmyslí a posúdi. Ako si to ale pred Bohom rozvážil, zaslúbil, že tak dlho bude po svete chodiť a každý deň si chlieb žobrať a takto domy Jesuitov pochodí, kým ho dakde neprijmu. To je opravdu junácke odhodlanie; a svätý jeho život, čo dosiaľ viedol, zaručuje, že čo sväte sľúbil, veľkodušne vykoná.

V tom čase bol v jesuitskom ústave i jeden Portugalčan, P. František Antoni. Len nedávno prišiel z Talianska do Viedne ako dvorský kazateľ cisárovnej Marie. Okrem kázne, čo držal cisárovnej a jej dvoru, hlásal slovo Božie i vo španielskom a talianskom jazyku, a všetci ho držali za pobožného a výrečného muža. P. Doni, ktorý tieto veci i krem spovedi po-

čul, rozprával mu, čo sa prihodilo so sv. Stanislavom, o jeho povolání a stálosti v ňom, a taktiež, ako mu bl. Panna naložila, aby vstúpil do Spoločnosti. P. Antoni spoznal sa so sv. Stanislavom a zaraz spriatelili sa. — Jemu Stanislav nič nezakrýval. Keď raz sv. mladík zase hovoril citlivo o svojom povolání, vyznal, že má v mysli z Viéne utiecť, a vyjaval mu, čo za sľub urobil. P. Antoni sa presvedčil, že je to povolanie od Boha. Boh chce tak, hovoril ku sebe a potom oslovil Stanislava: „Znám dobre príčiny, ktoré nedovoľujú predstavenému, aby vašej žiadosti vyhovel, tieto ale neplatia v každom páde, na každom mieste. Hľadte, Rím je veľmi ďaleko od Poľska, a preto tamejším Jesuitom niet sa čo báť hnevu vášho otca. Ostatne nebude treba ani cestu hľadať, jestli pobehnete. Myslím, najlepšie bude, rečie P. Antoni, keď pôjdete do Augsburgu ku P. Kanisiovi, predstavenému horného Nemecka; a neprijme-li vás on, pôjdete v mene Božom do Ríma k našemu generálovi P. Františkovi Borgiovi a poprosíte jeho.“ Potom prisľúbil, že mu dá odporúčajúci list na P. Kanisia i na generála. S plesom i vďakom

prijal svätec túto radu a včul hľadal jedine dobrú príležitosť na útek. Skoro sa mu i táto naskytla.

Bola sobota v prostred mesiaca augusta. Pavel bol zlej vôle, a jako sa to za dva roky často stávalo, hľadal, ako by si vyliat zlosť na Stanislavovi. Najprv začal ho posmeškovať a kliat a málo za tým i biť. Viacej rozpajedený trpezlivosťou bratovou, popadne ho, tresne ho o zem a začne ho šliapať nohama. Stanislav sa nebránil, ako obyčajne, ani sa neodstránil, lež keď sa Pavel trochu uspokojil, pozdvihol sa smutno a riekol mu nežným hlasom: „Tvoje držanie ma konečne prinúti, že utečiem z Viedne; a ty sa potom vyhovor u otca, jako sa ti páči a jako vieš.“ Tieto slová silne pohly Pavlom; nikdy nepočul z bratových úst ani najmenej výčitky, a teraz, čo ako vľúdne ju Stanislav vyslovil, predsa horko pocítil celú pravdu slova. Ale práve toto bratské slovo ho rozlobilo ešte viac na Stanislava a znovu sa rozpáliac, rečie: „Hajde len, bež zaraz, kde sa ti páči, tým lepšie!“ A celý rozhorčený odišiel. Stanislavovi nebolo treba viac. Ostatné slová Pavlové za dovolenie vzal a chy-

stal sa na cestu. V krátkom liste upovedomil svojho učiteľa i brata Pavla, že ho Boh volá do rehoľníckeho stavu, a ponevác svoj úmysel vo Viedni nemôže vyviešť, že je prinútený utiecť z Viedne a inde uskutočniť svoje predsavzatie. Písmo toto vložil do gréckeho slovníka a poprosil jedného svojho spolužiaka, aby na druhý deň naň upozornil Bielinského a brata. Potom ešte raz prezrel svoj cestovný odev, ktorý si už prv bol pripravil pre útek. Všetko bolo v poriadku a hotové, len jedno chýbalo, aby si ešte vyprosil *ochranu Božiu*.

Mladík, ktorý sa mal stať víťazom, nespal a modlil sa najprv celú noc. Tak učinil sv. Ignác, keď zo svetského víťaza, bojovníkom a víťazom Ježišovým sa mal stať. Celú noc sa modlil, klačiac pred oltárom Bohorodičky u Monseratu (vo Španielsku) a budúci deň položil svoje brnenie (pancier, zbroj) na oltár a v zobráckom obleku, ako v brnení Spasiteľovom, dal sa na borbu (boj) so sebou samým, na borbu so svetom i na borbu so silami pekelnými. —Podobne mal i Stanislav na druhý deň vstúpiť medzi bojovníkov Ježišových a

podľa rady Pána nie len odriecť sa rodiny, slávy a statkov, lež i seba vystaviť opovrhnutiu a prenasledovaniu pre Ježiša, a tak ho nasledovať v poníženosti srdca a chudobe. Nastávajúci deň bol mu rozhodný pre celý život. Dľa príkladu sv. Ignáca teda nespál celú Božiu noc a prosil Boha, aby ho ochraňoval na ceste a bl. P. Mariu si ustanovil za osobitnú záštitnicu a vodkyňu. Konečne brieždil sa túžobne čakany deň; bola to nedeľa. Stanislav vstal od modlitby, zavolať Pačičiho a riekol mu: „Povedz, aby dnes na mňa nečakali s jedením, ja budem inde. Pozvaný som, nemôhol som odbyť.“ A nemeškajúc čas, zašiel do kostola jesuitského. Tu posilnil sa na cestu sv. prijímaním, poručil sa svojej matke bl. P. Marii, kľakol ešte raz pred oltár sv. Barbory, ďakoval jej za obsiahnuté milosti a prosil od nej ďalšiu pomoc v živote i vo smrti. Konečne rozlúčil sa mladý pútnik s milovaným chrámom a išiel k P. Antoniovi pre písmo i pre požehnanie. Rád by sa bol aj od ostatných otcov odobral, ale ponevác sa skoro všetci protivili jeho úmyslu, a na žiaden pád

by neboli dopustili, aby ho previedol, preto ich ani nenavštívil.

Z ústavu išiel Stanislav cestou, čo do Augsburgu vedie. Trochu von z mesta stretol jedného chudobného: tomu daroval svoj bohatý odev a sám obliekol si zase jeho chudobný odev. V prostom plátenom obleku so sedliackym klobúkom na hlave, s ružencom na boku a v ruke s paľicou, ktorú uťal v lese, pustil sa náš pútnik na cestu ku Augsburgu, nemajúc so sebou ani babky. Potom sa ponáhal, lebo dobre vedel, že svoji doma zaraz ako spozorujú, že ho niet, za ním pôjdu a budú ho stíhať.

Pavel a Bielinski ešte spali, keď Stanislav zanechal dom. Pačifiči ale ešte pred jedením vyplnil všetko, čo mu Stanislav bol naložil a oznámil, že mladý pán inde bude jesť. To bolo ovšem trochu mimoriadne a ohľadom Stanislava im celkom neobyčajné: no nemysleli ani z ďaleka na pravú vec a ani nestarali sa viac o neho, lež ostali i ďalej za stolom.

Minulo niekoľko hodín popoludní, keď sa znepokojili. Stanislava ešte nebolo. Tu sa rozpamätal i Pavel na slová, čo mu brat

bol deň pred tým riekol a zodpovednosť pred rodičmi, trápila mu srdce. Chytró poslal sluhov ku všetkým známym; ale nadarmo. Tento raz nemohli najst Stanislava ani v kostole, kde ho obyčajne nachádzali. Naľakaný a bez seba schytil sa Pavel, Bielinski, ba i sám Kimberker, do ústavu Jesuitov. Ale ani tam ho nebolo. Otcovia sami boli v starostkách pre neho. Oni jedine to vedeli povedať, že Stanislav nemal žiadnej nádeje, že by ho v Rakúsku prijali. No, možné je, doložili, že sa Stanislav vydal na cestu do Ríma, aby najvyššieho predstaveného rádu prosil, že by mu žiadosť vyplnil.

Bielinski a Pavel vrátili sa hodne splašení domov. Pokúsili sa, či by sa aspoň dačoho nedozvedeli od Pačičiicho; ale úbohý sluha ani sám nič nevedel, a strachoval sa ohľadom Stanislava jako aj oni. Viac ich poučilo písmo Stanislavove, čo im jeho dôverník odovzdal. Príbeh rozrdil najviac Kimberkera. Či vraj jeho domáci má vstúpiť do toho nenávideného rádu, ktorý on držal za priepasť zlého? Kto vie, či ho neskryli sami Jesuiti? Čo

na aký spôsob, treba nám všetko urobiť, aby sme sbeha chytili! Celú noc hľadali Stanislava, niet ho ale, a niet. Ledva svítalo v pondelok, už strhol sa krik. Četaď sa shrkla okolo pánov, a roztratila sa potom po okolí, či nenájde úskoka. Kimberker ale i Bielinski sadli na voz a dali sa na cestu proti Augsburgu, aby Stanislava dochytili a nazpät doviedli. Všetka táto honba zdala sa Pavlovi ešte zdĺhavou. Preto najal ohnivého koňa, a takou silou ho duril, že za krátky čas, blízko desať míľ za sebou mal. Okolo poludnia zazrel pred sebou mladého cestovateľa, ktorý u blízkeho prameňa sedel a obedoval. I počestný zbadá jazdca, priblíži sa mu a prosí o almužnu. „Či šiel tu dáky mladý človek?“ opýta sa ho Pavel i povie mu jakého vzrastu je, jakú tvár má a jako je odiaty. Na to mu Pavel pohliadne do tváre a — nemohol sa zdržať, aby mu neriekol: „Však sa mu ty živo podobáš!“ „Ráno touto cestou išiel“, odvetil počestný, ale Pavel nedal viac pozor na jeho slová, lež hodiac mu zlatý peniaz, ďalej hnal. Stanislav zaraz poznal svojho prenasledova-

teľa. Preto odchýlil s cesty a poručil sa z celého srdca Bohu a prosil bl. Pannu, nech si spomenie, že ho Ona sama pozvala a nech mu pomôže, lebo že len to žiada urobiť, čo mu Ona naložila. Všetky ale ľudské prostriedky neboly by ho pred honičmi ochránili, keby ho sám Boh nebol vytrhol z ich rúk a tak slávne nebol ukázal moc svoju.

Pavel teda ďalej jachal, ale — len niekoľko menšín (minút), keď mu tá myšlienka zablysla v rozume, že by onen mladý pcestný, ktorému almužnu bol udelil, sám Stanislav byť mohol. I' Bielinski a Kimberker zbadali čoskoro pcestného, ktorý náhlivo šiel cez pole, ako čo by niekomu umknúť chcel. Aj oni videli jako celkom podobný je ten mladík Stanislavovi. Jedon druhému vyjavili, čo myslia o tom záhadnom (podozrivom) pcestnom; ba, ponevác ho už prešli, rozkázali, aby sa voz obrátil. Už sa znovu priblížili k Stanislavovi, keď naraz kone zastanú a hoc ich i plieskali bičom a to bez prestania — predsa sa s miesta ani nepohly, lež stály jako prikované. Medzitým mladý pútnik jako vyš-

šou nevyditeľnou rukou vedený, prešiel lahútko, ale iste cez rieku. A čo hneď i nestáli ďaleko jeho prenasledovatelia, o krátky čas už ho nemohli viac vidieť. Nemohli už viac pochybovať, — doista bol to Stanislav. Ale kto sa bude protiviť nebu a s ním v borbu sa púšťať! Ďalej ho prenasledovať bolo nemožné. Paholok sa prekrižoval, trnúc nad tvrdohlavosťou svojich, ináčé poslušných zvierat, povie pohoničom, že sám Boh chráni úskoka. I všetci druhí, čo tu boli, ba i sám Kimberker, nemohli ináčé myslieť; a to tým viac, že kone, pred tým tak vzdorovité, včuf ako sa domov začaly vracaf, letely ani vo vetre.

„Vrátili sa domov“, rozprával pozdejšie Pačifiči, „zahanbení a zadumení, že nič nevykonali. Jestli dobre pamätám, hovorili po nemecky (ináčé hovorili po poľsky), že jako ho videli na slobodnom poli a predsa ho nepoznali. Bolo i druhých čudných vecí a príhod, čo spomínali, ale nepamätám už na ne.“

Zaraz sa rozniesla po celej Viedni povest' o úteku mladého Kostku a o podiv-

nej ochrane Božej na ceste. Pavel a Bielinski sami ponáhľali sa ku Jesuítom a rozprávali im podrobne, čo sa im prihodilo so Stanislavom. Pavel, pravda, neznal, kde pôjde mladý úskok, či do Augsburgu či do Ríma; ale dobre vedel a takrečeno presvedčený bol, že sa do niektorého kláštora jesuitského poberá. O tejto udalosti zvlášte mládež hovorila bez prestania. Všade sa opytovali Pavla, že čo sa mu to prihodilo s bratom; a každý na konci svojej rozpravy doložil, aby ho nikdy viac neprenasledoval z bázne pred trestom Božím. Niektorí druhovia Stanislavovi ale vzali príbeh jeho za predmet svojho básnického vzletu. Všetci radi mali Stanislava, všetci si ho vážili, a samá zvesť, že sa čo rehoľník posväťí Bohu, nikoho neprekvapila; však celý jeho život protivil sa svetu, každá jeho práca, každý pohyb ani čo by opakovali slová, čo Pavlovi hovoril: „Nie som stvorený pre časný pôžitok, lež pre večný!“ V mladých srdciach žiakov budilo najväčší podiv, že on, zo šľachtického rodu, so starosťou a útlosťou odchovaný, nehľadiac na svet a na seba. jako

chudobný pocestný, vrhol sa do náručia mnohým nesnádzam a nebezpečiam, a potom, že sa peši odvážil na tak ďalekú cestu. Všetci verejne uznali: sám Boh ho pozval do rádu. — „Od všetkých lúbený,“ písal vtedy jedon z jeho učiteľov sv. Františkovi Borgiovi, „nikto sa nemohol naňho žalovať. Bol vekom síce dieťa, múdrosťou ale pravý muž: malý telom, ale veľký duchom i rozumom.“

Medzitým bol Pavel vo veľkých rozpakoch: Či má všetko vyjaviť rodičom, alebo či by nebolo lepšie, čo by sám išiel do Rostkova? A či sa niet čo báť, že povest', čo po Viedni kolovala, i po Poľsku sa rozšíri, menovite, že Jesuiti potajmo poslali Stanislava do jakéhosi svojho ústavu. Pavel veľmi ctil svojich učiteľov a neveril tomu hovoru; ešte menej chcel takej klebete na ruku ísť. Preto rád pristal na prosbu jedného otca, aby vzal od neho list na hlavného vrchného Jesuitov v Poľsku, P. Ksumiera, v ktorom všetko podrobne bolo opísané a hodnoverne vyložené, aby ich od krivých povestí zachránil. Ten istý list ospravedlňoval spolu i Pavla u rodičov.

VI.

Cesta do Ríma.

Stanislav išiel vždy napred k Augsburgu a ťažkosti cesty oslaďoval si modlitbou. Pred každým križom, alebo obrazom Matičky Božej kľakol si, prosiac o požehnanie, o pomoc, a zvlášte, aby modlitba jeho v nebi iste vyslyšania došla; pri tom všetkom ale denne šesť míľ cesty urobil. Onedlho na to, ako svojim prenasledovateľom šťastne umknul, stretol Jesuitu, ktorý dľa naloženia vrchnosti do Dilingenu sa poberal. Tento vzal Stanislava na voz a tak mohol náš svätý nepoznato prejsť cez dediny, kde už číhali naňho od Pavla bohato obdarení náhončí, aby ho chytili. Prozreteľnosť Božia očividno chránila úskoka. Cestou porozprával Stanislav Jesuitovi všetko, čo sa mu dosaváď bolo prihodilo, a tento chcel ho rovno do Augsburgu doviezť. Ponevác to ale odporovalo jeho sľubu, že peši bude cestovať, preto nepristal na priateľské ponuknutie, lež odobral sa, keď videl, že prenasledovateľov viac sa niet čo báť. Stanislav teda zase

deši pokračoval v ceste — s ružencom v ruke a s horiacou túžbou v srdci. Na celej ceste sa neumoril, ačkoľvek sa len čiernym chlebom živil, čo si vyprosil.

Minulo tridsať dní, keď Stanislav do Augsburgu dorazil. Zaraz išiel do ústavu Jesuitov a dotazoval sa na provinciála. Bl. Kanisia ale, ktorý ten úrad zastával, nebolo doma; práve pred niekoľko dňami bol odišiel do Dilingenu, kde bol radcom kardinála Komendona na sneme. Ponevác však mesto Dilingen (kde Jesuiti múdro-slovnú a bohoslovnú fakultu mali) len na deň cesty je vzdialené od Augsburgu, Stanislav nepremýšľal dlho, lež bez odkladu doberal sa ta, aby od samého predstaveného počul, či ho chce prijať a či nie. Na ceste zase sa stretol s Jesuitom, ktorý tade išiel a pridružil sa k nemu. I toto stretnutie bolo zo zvláštnej Božej prozreteľnosti; lebo práve tomuto sprievodčímu sv. Stanislava ďakujeme za zprávy o dive, ktorým Boh obdaril a posilnil sluhu svojho.

Neďaleko Augsburgu totižto, Stanislav spatril otvorený kostol. Bolo ešte hodne za rána, a preto dúfal, že bude môcť tu

prijímat. Vojde do chrámu a začne sa zo srdca modliť k Bohu; naraz ale pobúri sa celý a zľakne sa, lebo zbadá, že do luteránskej modlitebnice vošiel. Chrám ten, predtým katolícky, ešte mal svoj katolícky ráz a okrasu, ale jaknáhle sa započaly služby, zaraz zbadal Stanislav, že kam zašiel. Horký žiaľ prejal srdce jeho a slzy tiekly po jeho mladej tvári jako zbadal, že sa vo svojej nádeji sklamal. No slzy žalosti skoro sa premenily v radostné. Lebo shliadnul pred sebou zástup anjelov (ktorých jedine on videl); a jeden z týchto anjelov niesol s veľikou úctou prevel. Sviatosť oltárnu. Anjel sa mu priblíži a podá mu Sviatosť; a na to zmizli obyvatelia nebeskí a nechali ho samotného so Spasiteľom. Znovu potešený a i telesne občerstvený poberal sa Stanislav opäť svojou cestou a neprestajne rozmlúval sa so svojím Vykupiteľom. Sotva že oba pocestní pred vráta kollegia dorazili, prosil Stanislav, aby ho zaraz viedli k predstavenému. O chvíľu videl pred sebou muža význaornej postavy, vysokého čela, očí vážnych a plných akejsi dobroty a spanilosti. Bol

to blahoslavený Peter Kanisius vo svojom štyridsiatom šiestom roku.

V dvadsiatomdruhom roku spoznal sa Kanisius s blah. Petrom Faberom, prvým druhom sv. Ignáca. Apoštolský život a príklad bl. Fabera tak mocne dojal mladého Kanisia, že sa podľa rady Spasiteľovej odriekol sveta a všetkého čo mal; rozdelil to chudobným, a potom nedbajúc na odpor svojich príbuzných, vstúpil prvý z Nemcov do Spoločnosti Ježišovej. Onedlho celé Nemecko sa ozývalo chválou i slávou, ktorou velebili diela toho *anjela Božieho*, ako Faber Kanisia obyčajne nazýval. Kde je viera v nebezpečí, ta sa ponáhla Kanisius; kde sa dáky cirkevný hodnostár vo viere kolíše, ta posielala pápež Kanisia. Nepočetne krát bol on pápežským vyslancom u rozličných kniežat. V najprvších mestách Nemecka zakladal ústavy i fakulty svojho rádu; na každom mieste a pri každej príležitosti kázal slovo Božie a obracal odpadlíkov. Na snemoch vyznačoval sa slovútnou výrečnosťou i hlbokou učenosťou, o čom nám svedčia i mnohé latinské i nemecké diela; jediný katechizmus

jeho dožil tristo vydaní. Pri všetkej svojej svedomitosti v prácach svojich, predsa mu ostalo dosť času, aby dľa príkladu sv. Ignáca každý deň sedem hodín zasväcoval modlitbe. „To je jediný čas,“ hovorieval, „ktorý s úžitkom upotrebúvam.“

Dvaja svätí stáli jedon pred druhým i hneď videli jedon druhému do srdca. Stanislav padol na kolená pred Kanisiusom a prosil ho ponížene a srdečne, aby ho prijal do Spoločnosti, pri čom mu písmo otca Antoniho oddal. Viac ako list Antoniov dojali ho nebezpečia i muky, čo pretrpel, ako i skromnosť jeho držania i anjelský vonkajšok. Ačkoľvek ale Kanisius otcovskou nežnosťou objal Stanislava a Bohu ďakoval, že výtečného mladíka do Spoločnosti povolal, predsa chcel sa ešte lepšie presvedčiť, či je Stanislavová neobyčajná horlivosť niečo viacej, jako horlivosť a roznieťnosť mladistvá. Toho času mala Spoločnosť v Dilingene veľiký ústav, ktorý sv. Jeronyma ctíl za svojho záštitníka. Bl. Kanisius teda naložil Stanislavovi, aby v tom ústave obsluhoval niekoľko rokov. Tak úfal, že Stanislav čnosť svoju dokáže,

ba aj utyrdí a zároveň dobrý príklad dá mládeži. Rád sa podrobil náš Stanko tejto úlohe. Svoje práce nielen usilovne a pečlivo konal, lež skutočne tak, ako vo veci zbehlý, že sa pozdávalo, že je nízkeho rodu a že v takom zamestnaní vyrástol. Obsluhoval chovancov pri stole, čistil im šaty, vymetal izby, a pri tom vždy bol oproti každému i samým sluhom, tak pokorným, že všetci oči opierali na Stanislava.

Onedlho dozvedeli sa chovanci, kto je ten sluha s anjelskou tvárou. T. j. nikto druhý, jako syn pánskej i šľachtickej rodiny z Poľska, ktorý opustil dom i svojich, blaho i slávu, rád prijal opovrhnutie a vyhnanstvo, len aby mohol Bohu slúžiť v Spoločnosti Ježišovej. Nejednomu silne zaklopalo srdce, keď nad tým všetkým rozmýšľal, a potom pýtal sa: „Či by som nemohol i ja z lásky k Bohu všetko opustiť?“ A vskutku mnohí vtedajší žiaci vstúpili do šľapají sv. Stanislava.*)

Stanislav vedel, že všetko, čo má v úmysle a túžbe, závisí od rozhodnutia Ka-

*) Tak sa neskôr so Stanislavom stretol v Ríme v noviciáte Ján Peleció.

niusovho; preto prosil Boha deň i noc, aby naklonil srdce Kanisiusovo, aby jeho žiadosť vyplnil a on vstúpil mohol medzi bojovníkov Kristových. Aby mu modlitby prospešnejšie boli, konal zovnútorne činy pokánia. Postil sa tak ostro, že sa chovanci plní divu pýtali: Stanislav ani nejie, ani nepije, a predsa ustavične pracuje? Stanislav vystál v Dilingene ešte všeličo iného (jako čítame vo spisoch, o jeho vyhlásení za svätého), a zdalo sa, že ho Boh ta poslal, aby si zaslúžil večnú korunu. No i sama úcta, čo mu neprestajne preukazovali, bola Stanislavovi pravou mukou.

Ako ho v Dilingene všetci mali radi a zato jak sladkú rozpomienku nášho zachovali, ukazuje nám i to, že jeho izbicu, sotva že počuli, že skonal, hneď v kaplicu pretvorili.

Toho málo času, čo mu ostalo od práce a modlitby, upotrebil, aby opísal svojmu priateľovi Arnoštovi všetko, čo sa mu prihodilo na ceste.

Tu máme jeho list:

Milý priateľu!

Srdečne ťa pozdravujem, milý Arnoš-

te! Milosťou dobrého a mocného Boha i orodovaním bl. Bohorodičky Marie, polovicu svojej cesty som prekonal v úplnom zdraví. Môj Ježiš i moja drahá matka, bl. Panna, dali mi za sprievodcu na ceste ne-jedon kríž. Zaraz za Viedňou spatril som svojich sluhov a skryl som sa v blízkom lese mysliac, či by som im dáko neumkol. Už som šťastlivo prešiel všeliaké lesy i mnohé vrchy, keď som zrazu začul koňský dupot, práve keď som si okolo poludnia u jedno-ho prameňa sadol, aby som si trochu za-jedol. Vstanem a obzrem sa — bol to môj brat Pavel. Kôň sa mu penil, a líca brata boly ohnivejšie nad slnce. Pomysli si, dra-hý Arnošte, jak silne som sa vtedy nafa-kal. Utiect mi nebolo možné, kôň mu letel ohnivo napred. Sobral som celú svoju sme-losť, priblížim sa k jazdcovi a prosím ho jako chudobný počestný o almužnu. On sa ma počal vypytovať o svojom bratovi, o-písal mi jeho odev, vlasy a tvár; potom doložil, že sa mu živo podobám. Odvetil som mu, že jeho brat išiel touto cestou, na čo mi on hodil zlatník a nemeškajúc ani za okamih, letel ďalej. Ďakujem bl. Panne,

matke mojej, a schovám sa v skrýšu, akby sa Pavel náhodou vrátil. O krátky čas pokračoval som svojou cestou. Ešte jednu ťažkosť mi prichodí spomenúť, aby si videl, jakým krížom ma obdaril Spasiteľ, i aby si ho so mnou chválil. Môj brat totižto postavil po dedinách i mestách, cez ktoré mi bolo prejsť, strážnikov, a títo ma mali chytiť tade idúceho. Všetci mali podrobný môj opis. Plný strachu myslel som na to — tu ti zrazu vidím jedného Jesuitu, čo na rozkaz svojich predstavených z Viedne do Dilingenu cestoval. On ma hneď poznal, a ja som mu porozprával príčinu svojho cestovania i prečo som si premenil odev, a povedal som mu tiež, že brat za mnou išiel, aby ma chytil, a že čo všetko vykonal, aby ma dostal (o čom som sa na ceste sám bol presvedčil). On ma vzal na svoj voz a tak prešiel som i jedno i druhé miesto a tak ma honci, čo boli postavení, ani len nezbadali. Páter chcel ma sebou pojať do Dilingenu; ale ja som sa tomu protivil, lebo chcel som cestovať jako nepoznaný chudobný, aby som tým spôsobom čokoľvek pretrpel pre Ježiša. Konečne po mnohých

nehodách prišiel som do Dilingenu, kde ma Pátrovia Spoločnosti Ježišovej priaznivo prijali. Predstavili ma i Pátrovi, čo je predstavený toho kraja a on mi povedal, že mi vyplní žiadosť a že budem prijatý do Spoločnosti. O môj Arnošte, či znáš, jaká slasť naplňuje mi dušu? Uprostred zamazaných tanierov i metiel zdalo sa mi, že som v nebi. Keď obdržíš toto písmo, modli sa, aby mi Spasiteľ preukázal zvláštnu lásku a nech mi toľko krížov pošle, koľko len možné; pros Ho, nech mňa, ubohého hriešnika, jako posledného zo všetkých, do počtu svojich sluhov vriadi. A i ty Arnošte verne a stále vytrvaj vo svojom sv. povolaní. Na hrobe apoštolov nezapudnem na Teba.

Tvoj priateľ

Stanislav Kostka.

„Prípisok. Keď som už chcel zanechať Viedeň, a schystal som sa na cestu, išiel som ešte raz k oltáru sv. Barbory, aby som sa krátkou modlitbou s ňou rozlúčil. Svoj kajúcny pás i bič, čo som z domu vzal a v ruke držal, hodil som za ten čas v kút oltára s pravej strany a potom zabudol som ich vziať. Milý Arnošte! pozdrav

mi sluhu, ktorý vie o našich tajnostiach, a povedz mu, nech pohľadá, čo som ztratil, nech si to vezme a tiež sa za mňa modlí.“

V takej cvičbe prešli dva i tri týždne a P. Kanisius presvedčil sa o stálosti svätého. Onedlho zanechal Kanisius Dilingen a odišiel do Ingoľštadu, kde navštívil i prehliadol nedávno založený ústav. Odtiaľto naložil, aby Stanislava do Ríma poslali. Zaiste nie bez príčiny sa bál, ostane-li Stanislav v Nemecku, jeho príbuzní u nemeckých kniežat prevedú, aby ho odviekli, a že sa mu tak nemožným stane, aby sa Bohu zasvätil. P. Kanisiovi naskytla sa dobrá príležitosť, aby Stanislava bez všetkého nebezpečenstva vypravil do Ríma; mal on totižto práve poslať druhých dvoch mladých Jesuitov tam poslať.

Dňa 18. septembra písal bl. Kanisius generálovi Spoločnosti, sv. Františkovi Borgiovi, čosi aj o Stanislavovi: „Prijal som Vaše písmo od 23. augusta, v ktorom mi dovoľujete, že smiem do Ríma poslať brata Jakuba Levantia z Vlaského Janova (z Genuy). On onedlho príjde i s učiteľom Fabriciom Reynerom. Môže byť, že im

pridružím Stanislava, dobrého a zeman-
ského poľského mladíka, ktorý žiada od
nás, aby sme ho proti vôli otcovej prijali
do Spoločnosti.“ O niekoľko dní prišiel do
Dilingenu list od Kanisia, pre Stanislava
tak rozhodný. Svätý odišiel spolu s Levan-
tiom do Mníchova (München), kde ich už
Reyner čakal. I Kanisius došiel do Mní-
chova, aby v tamejšom ústave (dome Spol.
Ježišovej), spravoval čo vrchný predsta-
vený provinciú toho kraja. I rozkázal, aby
dali Stanislavovi druhý, teplejší oblek, čo
mu bolo treba zvlášte na ceste cez Alpy;
lebo mu bolo ísť peši do Ríma. Ešte raz za-
volal P. Kanisius mladého svätca pred se-
ba, dal mu niekoľko pokynov (napomenu-
tia), jako sa má držať na ceste, objal ho a
prepustil so svojim požehnaním. To sa sta-
lo 25. alebo 26. septembra. Písmo, čo bl.
Kanisius pocestným doručil, svedčí, jako
jedným pohľadom videl na dno duše Sta-
nislavovej a spoznal jeho čistotu a čnosť.
„Títo, ktorým som toto písmo dal, poslaní
sú s milosťou Božou z nášho kraja. Prvý
je Jakub z Vlaského Janova, v Ríme už
dost známy. Vaša Prevelebnosť mi naloži-

la, aby som ho tam poslal, ako si to sám žiadal, aby sa čím väčšou pilnosťou mohol naukám zasvätiť. Bol už vo dvoch ústavoch s našimi a dokázal sa dobrým a poslušným rehoľníkom. Úfam, že vlaské podnebie lepšie bude slúžiť jeho zdraviu, jako nemecké. — Druhý je brat Reyner z Lüttichu, ktorý v mníchovskom ústave s dobrým prospechom učil sa rečníctvo a základ rozumovedy (dialektiky). P. Visitor myslí, že s veľkým osohom bude slyšať v Ríme prednášky ľubomudrcké; neskoršie by tam mohol slyšať i bohoslovie. Je on tichého rázu (prirodzenosti), ľúbi veľmi svoje povolanie, a svojou neobyčajnou nevinnosťou a prostodušnosťou vie si každé srdce chytro nakloniť. Len sa bojím, či mu dačo nepoškodí dlhší pobyt pod rímskym podnebím. — Tretí koho Vám posielam, je Stanislav, Poliak, šľachtic, čestný a usilovný mladík, koho naši vo Viedni, bojac sa hnevu jeho rodiny, nemohli prijať do nováctva (t. j. do času zkúšky kláštornej). Prosil ma, aby sa mu vyplnila jeho dávna túžba. Už od niekoľko rokov pevne sa odhodlal vstúpiť do Spolo-

čnosti Ježišovej, nech ho to stojí, čo chce. Vzal som ho na zkušku v ústave a dokázal sa v každej práci usilovným a hodným svojho povolania. On sám žiadal odísť do Ríma, aby čím ďalej bol od svojich, i aby na taký spôsob v pobožnosti a kresťanskej dokonalosti čím väčšie pokroky porobil. S novákmi*) našimi neobcoval, a nežil ani s nimi; myslím, že sa môže prijať do rímskeho nováctva. Úfam niečo veľkého od neho. Prevelebný otče, myslím, že mi nevezmete za zlé, že ho nezvaného posielam; ale teraz je k tomu vhodná príležitosť, potom aj sám si to žiada a prosí, a to preto, lebo som ho nechcel prijať do Spoločnosti.“

Požehnaním Kanisiovým posilnení, vydali sa traja spolubratia na cestu. Cesta bola dlhá i obťažná, veď vzdialenosť Ríma od Dilingenu obnáša stopäťdesiat míľ cesty, a to i cez obrovské Alpy. Ale Stanislav ta sa ponáhal, kde o krátky čas veľatúžené šťastie obsiahnuť mal! Mladí cestovatelia vždy mali pred očima sv. Ignáca a prvých otcov Spoločnosti, ktorí často prešli peši i

*) Alebo s novicmi, t. j. s tými, čo sa za dva roky pred sľubami v zkuške kláštorskej nachádzajú.

najďalšie a najobťažnejšie cesty. Deň započali rozmyšľaním o zbožných veciach, potom nasledovala ústna modlitba; pobožné rozhovory dávaly duši sladkú potechu a dvojnásobné zpytovanie svedomia zväčšovalo v ich duši Boží pokoj.

Kdekoľvek Stanislav na ceste nejaký obraz bl. Panny zazrel, hneď sa ponáhľal napred, kľakol si pred ním, pomodlil sa a ešte raz naň pozrúc ako na rozlúčku, vrátil sa veselo ku svojim druhom. V oslave Mariinej a v rozhovore o jej výtečnostiach a prednostiach bol Stanislav nevyčerpatelný. Reyner nikdy nemohol na tieto časy pomysleť, že by sa nebol so zaslzenými očiami priznal, že sa len od Stanislava naučil, ako treba ctíť bl. Pannu.

Keď Reyner dokončil v Ríme bohoslovie, vrátil sa zase do Nemecka, a slávil tu so spolubratmi sviatok svojho niekdajšieho súdruha, ktorého Cirkev vtedy vriadila do počtu blažených. Ešte na smrteľnej posteli, v deväťdesiatomsiedmom roku veku svojho, vyslovil spolu s menom Mariiným i meno sv. Stanislava, prosiac ho, aby mu pomohol svojou prímluvou. Zdá sa, že Ja-

kub z Janova nenašiel pod talianskym podnebiem liek proti svojej nemoci, a že sa onedlho z tohoto sveta odobral.

VII.

Prvé časy v nováctve.

Konečne 25. oktobra došiel Stanislav a jeho druhovia do Ríma. Ešte v ten deň zašiel k predstavenému Spoločnosti, k sv. Františkovi Borgiaskému. Sv. František bol muž učený a výtečný sluha Boží. Prv než sa stal rehoľníkom, bol dôverným priateľom cisára Karola V., potom gandským námestníkom kráľa španielskeho, Filipa II; skoro zo všetkými európskymi vládmami bol v príbuzenstve. Predsa pohrdal bohatstvom, slasťou a slávou svetskou a stal sa rehoľníkom, Jesuítom. „V celom rímskom kalendári,“ — hovorí učený protestant a slávený dejepisec Babington Macaulay (čítaj: Babington Mekóly), — „nieto svätca, ktorý by viac bol pozemskou slávou a domácim šťastím pohrdal a ho opustil, ako sv. Borgia. Kto len čuje, čo sa hovorí o jeho bičovaní sa a o veľkých boľasťach,

ktoré z nemilosrdných úderov povstaly, kto spozná a pochopí, čím všetkým mŕtvil a trápil svoje úbohé telo — všetek ustrnie a jakýmsi činom pokánie bude konať s ním. Jeho život bol výmluvnejším, než kázne sv. Jána Zlatoústeho. Život svätca tohoto lepšie dokázal silu a moc zásad (kresťanských), ktorými sa spravoval, než stá a stá kazateľov.“

Pred toľkým mužom stál Stanislav. Sv. František ho laskave objal a pre jeho stálosť a čnosti neváhal ani za mak prijať ho do rehole. Ponevác však Stanislav dlhou chôdzou bol sa umoril, povedal mu sv. František, aby sa napred zotavil, potom že môže vstúpiť do samého nováctva. I sprevádzači Stanislavovi boli umorení, ale pri tom všetkom nezkazili si zdravie.

Brat Jakub i Reynier odišli do rímskeho ústavu, kde vo svojom učení ďalej pokračovali. Stanislav ale ostal za čas v dome, kde sa generál celého rádu zdržiaval. Práve tu býval i jeden diel novákov; lebo ačkoľvek už pred rokom osobitná budova vystavila sa pre novákov na Kvirinali u sv. Andreja, predsa niektorým no-

vákom v prv spomenutom dome prichodilo bývať, lebo priestor bol pritesný; druhí boli zas odoslaní do rímskeho ústavu, aby tam niektoré skromné práce ponížene konali. Stanislav radradom strávil vo všetkých troch domoch niečo času, aby v každom (jako P. Bartoli hovorí) rozšíril ľubovôňu svojej svätosti.*) V dome generálovom spravoval novákov P. Alfonso Ruiz, pobožný a veľmi čnostný muž. Sotvaže skliadol sv. Stanislava, už aj obľúbil si malého pútnika s ďalekého severa.

Stanislava vriadili do menoslovu novákov, a jeho veci, čo so sebou bol doniesol, úplne zaznačili. Táto zápisnica podnes nachádza sa v rímskej listárni Spol. J. a má ohľadom Stanislava tieto slová: Stanislav Kostka z Mazovska prišiel 25. okt. a pred prijatím bol dľa obyčaje povyspytovaný. Žiadnych prekážok sa nenašlo. Hotovým sa vyslovil ku všetkému, čo sa mu predložilo. Doniesol so sebou jeden svrchník i jeden vlnený kabát. Potom nasleduje vlastný podpis: Stanislav Kostka.

Každému, kto želá si vstúpiť do Spol.

---

*) Toto bola vôľa jeho predstavených.

J., treba sa podrobiť prijímajúcej zkúške, spôsobom, ako ho ešte sv. Ignác predpísal. Ponevác Stanislav pred príchodom do Ríma nebol skrze predstavených do rádu prijatý, tak mu prichodilo teraz podrobiť sa tejto zkúške. Zkúška táto v rukopise až podnes sa zachránila a zneje: „Zkúška Stanislava Kostku, Poliaka, dňa 28. októbra 1567. (To je deň, v ktorý započal svoje nováctvo, t. j. čas zkusby kláštornej.) Čo sa prvých päť otázok týče, nieto ťažkosti. Zovie sa Stanislav, vstúpil vekom osemnásťročný z mesta Pultuska. Otec a mať ešte žijú. Otec, Ján Kostka, je veliteľom v Zakročimé; materino meno je Margaréta. Okrem Stanislava sú ešte traja bratia i jedna sestra, všetci ešte v mladistvom veku. Pred pol rokom učinil sľub, že vstúpi do Spol. J. — Učil sa za tri roky: mluvnicu, spisbu a rečníctvo. Zdá sa, že je ostroumný. Nepochyboval, že mu milosť Božia pomôže, aby všetko snadno splnil, čo mu predstavení naložia, keď by ho i k nižším prácam upotrebili.“ — Potom zase nasleduje podpis sv. Stanislava vlastnou rukou, hrubými a peknými písmenami. Za tých

málo dní, čo na zotavenie mal vyznačené, obznan sa so Štefanom Augustiom z Reggi-a, ktorý bol novákom, ako aj on sám. Štefan bol srdca celkom nevinného a prostodušného, čo Stanislava silou neodolateľnou k nemu ťahalo. Čosi-kamsi oba nováci spriatelili sa. Stanislav často rozprával Štefanovi o tej divnej milosti, ktorú mu Boh udelil. A touto rozpravou chcel ho povzbudiť, aby čím horlivejšie slúžil Bohu. Tomuto priateľskému obcovaniu ďakujeme niektoré podrobnosti zo života Stanislavovho.

Deň 28. októbra, sviatok sv. apoštolov Šimona a Tadeja, bol spolu rodný deň generála Spol. J. — V tento deň dovolilo sa Stanislavovi započat rehoľnícky život s novákmi. V rímskom nováctve bolo vtedy 40 mladíkov z rôznych krajín i rozličného veku. Žili tu vo svätej svornosti a rehoľníckej láske: Nemci, Španielci, Taliani, Angličania, Francúzi, Švajciari i jeden Portugalčan s jedným Hollandčanom. Z Poľska bol tu len Šimon Fridl; prišiel desať dňami prv, než náš svätý. Vstúpil do Spoločnosti i jeden Rusín z Lvova (v Galicii), menom

Juraj Frič. Posledný novák, alebo lepšie rečeno prvý, čo hneď po Stanislavovi došiel do nováctva, bol Zacharia, rodom Grék. Jak radostne i veselo teda hľadel sv. Ignác s nebeských výšin na toto rímske nováctvo, v ktorom sa napriek tomu, že sa v ňom toľko národností rozličných sišlo, predsa len jedna myseľ sa javila i jedno srdce! Skutočne, v každom ohľade prekvitalo rímske nováctvo. Spomnime si len najznamenitejšie a najznámejšie mená niektorých vtedajších novákov. Najstarší dľa času vstúpenia bol medzi nimi Ján Hey, Škótčan. Zaiste ani nemyslel, že o niekoľko rokov pocestuje do domova svojho najmladšieho súdruha, a že vo Vilne s neohrozenou odhodlanosťou brániť bude skutočnú prítomnosť Spasiteľovu v prev. oltárnom tajomstve, proti ktorej niektorí novotári povstali, ako na pr. Volan i Trzeciesky. — Neskoršie síce vstúpil, ale i vekom i umom vysoko stál nad Heyom: dr. Fr. Torrez, ktorý už dokonal 56. rok, a známy bol čo bohoslovec na tridentskom sneme. Bol hlboký skúmateľ, bol i neúmorný pracovník, ktorý často niekoľko dní nepretrhnute sedel v

knihovniach, preberajúc a skúmajúc rozličné knihy a spisy. Sbehlý súc v dejinách, dobre obznámený so sriadením cirkevným prvých storočí, k tomu dokonale vyučený v gréckom jazyku, stal sa vedou svojou postrachom nepriateľov. Jak veľmi teda divili sa nováci, keď videli, ako tento čestný starešina medzi nimi, väčšinou mladíkmi, takrečeno omladnul a všetky i najmenšie i najprostejšie práce novácke rovno usilovne a horlive konal. Ale Torrez nebol jediný, čo už v pokročilejšom veku vo veľkej vážnosti postavený vstúpil do Spol. J. a všetku češť a prednosti sveta opustil, len aby pravú a večnú slávu na nebi obsiahol. Tri mesiace po ňom prišiel zo Španielska 40-ročný kňaz Jeronym de Olave, brat slávneho Martina; a po nových troch mesiacoch pripojil sa k novákovi Fr. de Leon, doktor a výtečný právnik, ktorého pápež málo predtým bol vyslal, aby svoju mienku vyslovil ohľadom istých právnických rukopisov. Čosi mladší od neho bol Fr. Grandi, bývalý učiteľ múdroslovia v Bologni.

Z mladých novákov zvláštnu pozornosť obracali na seba nielen pre svoj vysoký

rod, lež i vynikajúcu čnosť, skrze sebaza-
prenie i boholásku: Fabius de Fabiis i Klau-
dius Akvaviva. Rodina Fabiov patrila me-
dzi najznamenitejšie šľachtictvo rímské a
rod svoj odvádza od prastarej rímskej
rodiny povestných Fabiov. Mladý Fabius
vychovaný bol teda v lesku bohatstva a
slávy a už svojím rodom i zemanstvom pa-
trily mu najvyššie hodnosti sveta. Ale on
už vo svojej útlej mladosti vynikal zvlášť-
nou pobožnosťou i zralým rázom, ktorý
ďaleko pretekal vek jeho. Ačkoľvek všet-
kého mal v hojnosti, predsa nechcel nijako
priučiť sa maznavosti, a už vo svete oblú-
bil si mlčanie a skromnosť. Za plnoletého
vyhlásený chcel vstúpiť do Spol. J., čo po
mnohých bojoch s príbuzenstvom aj usku-
točnil. Jako vo svete rodom a slávou, tak
vynikal v reholi poníženosťou a poslušno-
sťou.

Druhý obraz všestrannej dokonalosti
jasno sa zrkadlil v jeho vrstovníkovi, 24-
ročnom Klaudiovi Akvavivovi. Bol on syn
Jána Antona Akvavivi, kniežata atrijské-
ho, a Izabelly, rodenej Spinelli. Nevie sa,
čo bolo na ňom divnejšie, či dary prírody,

alebo milosti. Rozumel on lásku a úctu všetkých si získať, ešte i svojich sluhov, s ktorými čo najľudskejšie zachádzal. Pamät mal tak vyvinutú, že sa zdalo, akoby ani hraníc nemala; pretekala sa ona s jeho prenikavým umom. Už v 11. roku vedel všetky žalmy nazpamäť, a v dvanástom osvojil si úplnú i všestrannú známosť latinského, gréckeho i hebrejského jazyka. Neskoršie vynikal v počtovede a potom slyšal práva v Peruggii. Raz bolo mu treba ísť k pápežovi Piovi IV.; sotva sa tento obznan s mladíkom, tak sa mu zapáčil, že mu hneď sveril akúsi hodnosť na svojom dvore, aby ho vždy po boku mal. Tu obznan sa s Jesuitmi a po mnohých borbách (bojoch), s dovolením Pia V. vstúpil do Spol. J.

V onen čas, keď Stanislav do Spoločnosti bol prijatý, bol Akvaviva už tri mesiace v nováctve. Dľa predpisu, ktorý sa i dnes drží, treba každému novákovi duchovné cvičenia konať a to cez mesiac, aby sa mladý rehoľník hneď obznámil s účelom a životom členov Spol. Jež. — Rozumom obdarený a už dozralý Klaudius natoľko napredoval v dokonalosti, že vrchní jemu

naložili, aby Stanislava viedol vo sv. cvičbách. Svätcovi neboly práve neznáme duchovné cvičby; však ich už vo Viedni niekoľko dní konal. Dobre vedel, jak užitočné sú a jak účinkujú na každého, kto sa im celým srdcom oddá. Vedel, že sa po nich človek novým, ba niekedy takrečeno svätým stane, koná-li ich tak, ako treba. A už viac ráz počul, že sa mnohí a mnohí skrze ne obrátili a preto i sám vrúcne si žiadal, aby obsiahol ich štedré požehnanie. Za prvé rozvažovanie predložil Klaudius svojmu spolunovákovi cieľ človeka, ako to i sv. Ignác pre začiatok určil. Rad-radom rozvažoval Stanislav o zlosti hriechu, o pekelných mukách, o hroznom súde a blízkej nám smrti. Plný divu spatrieval Klaudius, ako sa Stanislav hneď pri prvých slovách rozplamení, ako sa mu líca svätým ohňom zažiara a oči vrelé slzy roní. Často vyprával svätý a nevinný mladík svojmu duchovnému vodcovi svoje útechy a myšlienky, ktoré ho oduševnily. Niekedy sa mu zdaly i tie najfažšie, ináčepochopiteľné pravdy, tak ľahkými a jasnými, že Klaudius jasne spozoroval, ako sám Duch sv., a nikto druhý,

ho poučuje a osvecuje. „Nie som hoden, aby som jeho duchovným vodcom bol“, hovorieval vtedy Klaudius celý zahanbený, „my by sme mali premeniť svoje úlohy, ja bych mal Stanislava za učiteľa dokonalosti mať a nie on mňa.“

Ešte doteraz sa opatrujú v Ríme duchovné cvičby, ktoré Stanislav vlastnou rukou napísal. Na knižke je nápis: „Duchovné cvičby; napísal Stanislav Kostka, novák Spol. Jež.“ Na konci tejto knižky stojí zase toto: „Roku Pána 1567. dňa 7. novembra, v Ríme. Počiatkom, stredom a koncom spravuj nás Ty, o predobry Kriste Ježišu a Maria!“ Jesto ešte niekoľko poznámok o rozjímaní múk Ježišových, ktoré v. mladík napísal. Na konci stoja slová: „Na slávu Božiu.“

P. Ruiz, čo sa s ním tu obznámil a ktorý jeho vnútorný život úplne znal, tvrdil po smrti Stanislavovej, že pri krste obsiahnutú nevinnosť nikdy smrteľným hriechom nezrušil. To isté potvrdzuje i P. Julius Fazi, jeho predstavený v nováctve.

Keď Stanislav duchovné cvičby dokončil, zase dostal jedného krajana. Dňa 24.

novembra totižto vstúpil do nováctva Stanislav Varševický, učenosťou a vysokým dôstojenstvom povestný muž. Vo svojej mladosti spriatelil sa na vŕeučilišti (univerzite) vitembergskom s Melanchtonom kaccierom; ale modlitba a usilovné preskúmanie spisov sv. otcov priviedlo ho na pravú cestu. Neskôr stal sa miláčkom kráľa Sigmunda a tento povýšil ho za vrchného kráľovskej písárne. Skvelá budúcnosť otvárala sa pred ním. Ale on ju opovrhol a stal sa kňazom. Ničmenej i takto ho nasledovala česť a sláva, tak že mu už-už do ruky tiskli biskupskú palicu. On sa ale všetkého zriekol a vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. — Podľa jeho príkladu a naraz s ním, vstúpili ešte dvaja: Ján Kozioglovsky a Tomáš Civek, oba z Poľska.

Onedlo bližšie sa oboznali a zamilovali oba Stanislavovia. Kostka držal Varševického, kňaza opravdu pobožného a učeného, za svojho otcovského priateľa, ktorému sa môže sveriť vo svojich pochybnostiach; Varševický naopak držal svojho mladého súdruha za pravého svätca i jako úfal, za budúceho apoštola Poľska. Život, pobož-

nosť i detinná nevinnosť Stanislavova bola pre Varševického pravým vzorom, ktorá ho vždy viac a viac povzbudzovala k dokonalosti. A čo on myslel, to cítili i všetci druhovia svätca. Jediný Stanislav nezbadal na sebe tie divné čnosti, ktorým sa ostatní divili. O prekrásne to časy! Kto by si nežiadal byť v takej škole dokonalosti, byť pred očima sv. Pia pápeža, pod správou sv. Fr. Borgia a v spoločnosti s anjelikom, ktorého samé nebo poslalo na zem?

VIII.

Jeden deň v nováctve.

Deň, v ktorý Stanislav rehoľnícky odev prijal, bol mu deň nesmiernej radosti a veselosti. Očití svedkovia vyriekli, že mu tento deň rovný bol tomu, v ktorý do neba vzletel. Zdalo sa mu, že sv. odev prijíma od svojej nebeskej Kráľovny a Matičky, ktorá mu bola rozkázala, aby vstúpil do Spoločnosti svojho Božského Syna. Cez dva roky túžil a túžobne čakal tento svätý a šťastlivý čas; dva roky ronil horké slzy a ukrutne bičoval nevinné telo; cez dva roky pred-

nášal vrelé a strelné vzdychy k prestolu (trónu) Najvyššieho a spolu ponížene prosil Pátrov, aby ho už raz vo svoj stred prijali. Konečne po mnohom prenasledovaní, po útrapách, nehodách a neprijemnostiach dosiahol svoj žiadaný cieľ.

Stanislav, na novú dráhu (cestu) života vsúpiac, príklad chcel si brať zo všetkých svojich súdruhov, vo všetkom podľa nich sa riadiť; lebo každého držal za hodný vzor, ktorý má nasledovať. Kedykoľvek na niekoho so svojich súnovákov pohliadol, nevedel povedať, či sa viac stydí, že sa nalezá medzi anjelmi v ľudskej podobe, a či sa viac raduje, že je bratom tých, ktorým i sluhom byť držal sa za nehodného. I ačpráve Stanislav obsypaný bol Božou milosťou, predsa bol prvým v plnení i ťažkých čností, tak že ho predstavený jednotlivým za vzor predstavoval, ktorému sa priblížiť, znamená stať sa dokonalým rehoľníkom. A jako predstavení, tak súdili o ňom i druhí; a v tom, čo neskôr svedkovia o Stanislavovi pod prísahou vyjavili, vždy nachádzame i výpoveď, že všetko, čo riekli, ďaleko zostáva za skutočnosťou. Ač-

koľvek cvičby novákov každý deň sú jednaké, predsa činil-li Stanislav niečo, to sa čosi zvláštnym zdalo, a jako by to anjel v tele činil. No, tento zvláštny spôsob sa on ani učil, ani si ho dáakým zvláštnym činom prisvojil nemusel, lež ako sa dobré zdravie samo odráža na rumennej (červenej) tvári, tak nadýchlo i jeho srdce, ktoré vždy bolo v Bohu, každý čin nebeskou čnosťou.

Keď dokončil Stanislav duchovné cvičby, pridružil sa ku druhým novákom a zachovával ich jednotvárny poriadok. Ako Stanislav už vo Viedni za svojho žiactva všetko si usilovne popisoval, tak i včul nie menej pilne konal túto chvalitebnú obyčaj. Zaraz si pripravil niekoľko zápisníc a do nich si zapísal hlavnejšie pravidlá, prepísal si list sv. Ignáca o poslušnosti, niektoré výpovede i nauky sv. zakladateľa, a potom denný poriadok. Na základe týchto zápisov, ako i toho, čo druhí sami videli, môžeme so sv. Stanislavom prežiť jeden deň v nováctve. Skvelých prác nieto tam; ale aby niekto svätým sa stal, netreba k tomu Boh zná jak ťažkého namáhania, lež prichodí plniť i najmenšie a najnižšie dlžnosti

(povinnosti), ale to — svedomite, zo srdca.

Ráno o štyroch hodinách budieval zvonec k modlitbe. Pod časom, kým sa obliekajú, majú nováci, dľa pokynu (návodu) sv. Ignáca, strelnými modlitbami pozdvihnúť srdce svoje k trónu Božiemu, aby sa už tým činom chystali ku modlitbe. Potom nasledovala úvaha (rozjímanie), zvyčajne o niektorých tajomstvách zo života Ježišovho a trvala celú hodinu. Modlitba bola Stanislavovi už od prvej doby sladkosťou i radosťou, a preto sotva sa mohol dočakať času rozjímaniu zasväteného. Sotva si kľakol, už hore! od lásky nebeskej, už sa zanoril na nejaký spôsob v bytnosť Božiu a zabudol na všetko, čo bolo okolo neho. Skoro zbadali jeho druhovia, že sám Duch sv. svojho miláčka zvláštnym činom vodi, a na tom boli aby — podobne viedeňským chovancom — vhodné miesto zaujali, odkiaľ by aj ich pohľad na svätca tohoto rozplamenil a k väčšej horlivosti oduševnil mohol. Duša jeho bola preplnená láskou Božou, a tá sa i zvonku zrkadlila na jasnej tvári i v uslzených očiach jeho. Tak sv. Stanislav ani nevedel, čo je roztržitým

byť, ako to po jeho smrti P. Ruiz zjavne svedčil. Ale načo hľadáme cudzie dôkazy, keď to Stanislav sám svojmu známemu Štefanovi Augustiovi sdelil? „Jedného dňa“, hovorí Štefan, „pýtal sa Stanislav keď ma smutného a zádumčivého videl, po príčine môjho smútku. Nato mu odvetím, že som roztržitý a nemôžem sa ani modliť. Ja neviem, odvetil, čo to má znamenať roztržitým byť, lebo ja vždy cítim vrelú lásku oproti Bohu, bl. Panne i svätým, a v každej vonkajšej práci srdce moje vždy je k Bohu pozdvihnuté.“

Po dokonanej rozvahe, ktorá sa zvykle v kaplici novákov držala, odišiel každý do svojej izby (v ktorej s viacerými spolu býval), zamietol, očistil ju, sriadil posteľ, a všetko priviedol do poriadku. Pri každej, i najnižšej práci myslel Stanislav vždy na Boha a s ním obcoval i shováral sa práve tak sladko i ľahúčko, ako vtedy, keď modlitba predpísaná bola. P. Varševický tvrdí, že okrem času odpočinku a zotavenia u Stanislava ani okamih neminul, aby sa aspoň mysľou, ak nie vzdychmi Božej lásky, nevinul ku Pánu Bohu.

Bol-li von z domu, tak sa zanoril v nebeský život, tak sladúnko rozmýšľal o Bohu a jeho vlastnostiach, že sa ani raz neobzrel a o to nestaral, čo sa okolo neho dialo. I pri prácach, ktoré stálu a trvajúcu pozornosť vyžadovaly, šeptal tichú modlitbu a shováral sa s bl. Pannou i so svojimi ochrancami. Oči mal vždy zaslzené, a pod modlitbou, aj ináče pri druhých príležitostiach, líca mu horely príjemným rumeňom. Oheň lásky Božej, čo v srdci jeho plápolal i horel, bol by ho doista do hrobu doviedol, keby predstavení neboli všetky možné prostriedky upotrebili, len aby ho zdravým udržali. Ničmenej môže sa i takto docela základne tvrdiť, že Stanislav zomrel v bezmiernej láske k Bohu. Raz ho našiel vrchný nováctva v zahrade v neobyčajný čas. Celý udivený pýta sa Stanislava, čo robí tu na tak ostrom i chladnom vzduchu (povetrí). „Prišiel som sem,“ odvetí Stanislav, „aby som sa trochu ochladil, lebo pri modlitbe tak sa mi zapálilo srdce, že som myslel, že zhorí.“ Ponevác predstavení nebezpečenstvo pre zdravie mladého nováka videli, nariadili mu, aby skrátil čas obyčajnej modlitby.

Stanislav usiloval sa, nakoľko mohol, aby sa rozkazu predstavených podrobil. Ale (jako neskôr i sv. Alojz), ačkoľvek chcel, nemohol sa striasť myšlienky na Boha. Zaraz ako sa na modlitbu dal, už bol i vytržený svätým oduševnením, líca zalialy sa mu ohnivým rumeňom, ktorý prezradzoval horúcosť ohňa v jeho srdci. Nie zriedka prichodilo novákom odev mu rozopäť i na srdce chladné obkladky klášt, aby aspoň čiastočne utíšili oheň, ktorý z duše vychádzajúc, samé telo silne páli. Zvlášte v posledných mesiacoch svojho života opätovala sa táto nemoc natoľko, že vrchní naložili dvom novákom, aby pozorovali na mladého Stanislava, a mu v každej potrebe pomáhali.

Jak horúce miloval Stanislav Boha, tak úprimne i dôveroval vo svojom nebeskom Otcovi. Presvedčený bol, že mu Boh všetko udelí, o čokoľvek ho poprosí. Jeho súdruhovia, keď ich nadišla nejaká slabosť, vždy sa obracali na neho a prosili ho o modlitbu. A Stanislav nikdy neodporoval takej prosbe, lež plný dôvery modlil sa, a pokušenia, či vnútorné zkúšky, a či

zármutok a smutnosť, prestaly. „Raz sa mi“, hovorí jeho druh Marian Franki z Peruggie, „jakási zlá myšlienka vhostila do srdca a mučila ma, i mnohé nešťastie na mňa priniesla. Stretol som sa nenazdajky so Stanislavom a úctou pohnutý, ktorú som v sebe oproti nemu cítil, odporúčal som sa jeho modlitbám, pevne úfajúc, že ma zlé myšlienky jeho prostredníctvom celkom opustia. Stanislav ma niekoľko lúbežnými slovni potešil a posilnil, a šli sme spolu do kostola nášho rímskeho ústavu, aby sme sa tu pomodlili pred prev. Sviatosťou. Chvíľočku sa tu za mňa modlil, a hľa, zraz som cítil, že ma opustila tá myšlienka, ktorá ma trápila; miesto nej ale nadišla ma sladká radosť.“

Dlho sme sa zadržali pri modlitbe, ale i plným právom, lebo Stanislav nadovšetko cenil modlitbu. Sprevádzajme ho včul v jeho ostatných obyčajných prácach, ktoré mu dopomáhaly, aby sa na vrch dokonalosti vyšvihol.

V nasledujúcu štvrtihodinu prehliadli nováci nakrátko rozjímanie, či dľa predpisu sv. Ignáca rozjíмали, a že či majú budú-

ne niečo napraviť — lebo nováctvo je školou modlitby — a že jako majú v ten istý deň uskutočniť, čo si predsavzali. Aby si posteľ sriadil, odev aj obuv očistil, potreboval asi štvrt hodiny.

Nato pošli nováci na sv. omšu; za ňou po krátkom slobodnom čase slyšali výklad rehoľníckych predpisov. Tu sa vykladalo novákovi, na čom sa zakladá pravá čnosť, na čom hriech, ako sa má tamtá prisvojiť a tento odstrániť. Stanislav si usilovne zapisoval takéto nauky. Taká duchovná poučka trvala asi pol hodiny, na čo nováci to, čo počuli, traja alebo štyria spolu opakovali a o tom sa shovárali. Takéto poučky a schôdzky byly trikrát v týždni.

Do predpoludnia zabavili sa nováci rozličnými prácami, hneď nejakou ručnou prácou, hneď čítaním pobožných kníh, hneď zase písaním. Okrem toho mali všetci ešte trochu času upotrebiť na prebranie katechizmu a svojich rehoľníckych pravidiel. Tým sa dvojaký cieľ obsiahol. Pravidlá rádu a pravdy sv. viery sa zapamätaly a spolu i vsadily sa do srdca, a tým sa tiež i sama pamäť cvičila a ostrila. Okolo po-

ludnia kľakli si všetci a zpytovali svedomie; po výzpyte svedomia pozval ich zvuk zvonca na obed. Niektorí z novákov slúžili u stola, a druhí zase pomáhali v kuchyni. Pravda, všetci nováci horlivo konali takéto nízke služby, ale najhorlivejšie predsa len náš sv. Stanislav. Slúžiť u stola, pomáhať v kuchyni, vymiest chodby, bola mu hotová radosť.

Vrele žiadal, aby ho i druhí videli pri týchto nízkych a prostých prácach; lebo si myslel, že skrze toto uponíženie samu poníženosť obsiahne. „Vždy to konával Stanislav, čo menej príjemné a čestné bolo, a vždy najradšej to prijímal, čo najhoršie a najťažšie bolo. Vždy si mohol na ňom zbadať mimoriadnu poníženosť, veľké pohľadanie sebou samým, pravú nemilosrdnosť proti sebe, ačkoľvek útle a nežné telo mal, a predstaveným prichodilo uzdiť jeho ohnivú horlivosť a neobyčajnú lásku k ponížnosti.“ Z pomedzi mnohých príkladov, čo sa prihodily v jeho živote, zvlášte jeden sa nám zachoval. Istého dňa bol prácou zaba-vený v kuchyni, keď sa naraz nenadále do ústavu dostavil kardinál Komendone, bý-

valý poslanec pápežský u poľského kráľa Sigmunda a vtedajší vyslanec u cisára Maximiliána, a zaraz si žiadal Stanislava vidieť. Svätec ihneď uposlúchol vyzvanie vysokého hodnostára. Ale aby tejto zriedkavej cti pridal i čosi protivného, chcel sa kardinálovi práve tak predstaviť, ako práve bol v kuchyni, chcúc mu ukázať, že nič nedrží na svoj rod a že necení toľko všetku slávu sveta, nakoľko si váži posledným byť v dome Božom. Kto v kuchyni pomáhal, brával na seba starý znosený oblek. V takom vám teda ide Stanislav. No predstavení mysleli, že pri takej príležitosti viac treba hľadať na česť jedného kardinála, ako na lásku skromného nováka k poníženosti; preto mu kázali, aby sa preobliekol prv, nežli by prišiel pred kardinála. Kardinál sa celý udivil nad príkladnou skromnosťou, poníženosťou a svätosťou mladého nováka a riekol pri odchode hlavnému: „Tohoto mladíka treba vám vysoko ceniť, lebo so svojím zemanským rodom sdrúzuje neobyčajné čnosti a budí veľkú nádej pre budúcnosť.“

Ako v celej Spoločnosti, tak je i v no-

váctve obyčaj, že sa celá hodina po obede i po večeri zasväti bratskému rozhovoru, aby sa nováci zotavili po duševnej a telesnej práci. Čas tento tiekol v nováctve veľmi dobre a spásonosne. Vyprávalo sa tu o divných cestách, po ktorých Boh každého z nich doviedol do rehole, hovorilo sa o vyvýšenom i šľachetnom ciele Spoločnosti, potom čo robia znamenitejší Pátri v cudzích zemiach, o ktorej veci hojné zprávy dávaly listy, čo s času na čas prichádzaly zo Španielska, z Nemecka, z Indie a z Ameriky. Stanislav zahĺbil sa celý v Boha. Vo Viedni i v Rostkove viacej mlčal, nežli hovoril. Ačkoľvek jeho prirodzenosť nepremenená ostala, predsa v tomto novom kruhu rád bral účasť vo spoločných rozhovoroch a pozorne slyšal, čo druhí zaujímavého vyprávali. Ostatne ani jemu nechýbalo spanilosti v rozhovore, ani prirodzeného dôvtipu. Nie zriedka prišli ku mladému novákovi i starší Pátri, aby sa s ním o duchovných veciach poshovárali a užívali rajský pôvab jeho skromnosti. Jako už od prírody ostroumný bol, tak bol i vyvinutý a zralý viac, ako sa od jeho veku

očakávať mohlo. K tomu ho i Duch sv. vzal vo svoju školu už od útlej mladosti, ktorý ho podučoval a k dokonalosti vodil. Keď o jakejsi pravde hovoril, to vždy bolo s pozorom i premysleno, a keď k jej láske chcel povzbudiť, bol ohnivý; ale predsa vždy príjemný a lahodný.

„Čím by ste sa vystrojili“, pýtal sa ho raz predstavený, „keď by sa vám nenaďale rozkázalo, aby ste odcestovali do Indie?“ „Silným širákom trpezlivosti“, odpovedal Stanislav, „dvojakým plášťom lásky k Bohu a bližnému, a dobrými a hustými punčochami sebazaprenia. Keby som sa týmto zaopatril, maľ by som úplne všetko, čo je treba na tak ťažkú cestu do tak ďalekých krajov“. Takto vedel Stanislav veselým byť, skromne žartovať, druhých zaujímavou a povždy pobožnou rozpravou zabaviť. „Nikdy som z jeho úst nepočul márne alebo daromné slovo, ačkoľvek sme dlhší čas spolu v priateľstve žili“ — hovorí P. Pelizio. Stanislav mal vždy na pamäti deje svätých, a znal tak milo a tak primeranými slovami vyprávať vážnejšie príhody z ich života, že sa zdalo, jako by to on sám málo predtým bol prežil.

Ale najväčšou radosťou mu bolo hovoriť alebo slúchať iných o dvoch predmetoch, ktoré mu hlboko v srdci korene pustili, t. j. o šťastí byť rehoľníkom, a potom o sláve i chválach Matky Božej. V neporušenej nevinnosti zachránil si u prostred sveta čisté srdce a nadobudnul si dokonalosť, ktorá mu prímeno „anjela i svätca“ zaslúžila. Sám Kristus Pán chcel sa mu ako dieťa ukázať, Kráľovna nebies, anjeli Pána, sv. Barbora — jako už vieme — zjavili sa mu a mnohú pomoc i potechu mu doniesli. Človek by teda riekol, že Stanislav so svojím predošlým životom predsa už len spokojný bol. No tomu bolo celkom inak. Keď svoj predošlý život s terajším v reholi srovnával, silne sa rozplakal a nemohol dosť vyvýšiť dobrotu Božiu, ktorá mu vraj čo nevďačníkovi odobrať mohla milosť povolania, lebo že jej plných šesť mesiacov odopieral a pustil ho, aby po svetsky žil. Čo som, čo mám, to je Božie, hovorieval Stanislav, a čo moje šťastie zdvojnásobňuje a zásluhu moju povyšuje, to všetko Jemu pripisujem neodvolateľne a na veky; a Boh je môj a všetko moje. „Čo

je život náš tu v Spoločnosti, nežli život blažených na nebi? Mnoho by sme síce mohli Bohu darovať i vo svete, ale ešte vždy by sme seba samých mali, ešte vždy by sme boli pánmi svojich skutkov a najlepšie by nám ostalo. Ale docela Bohu patriť, jedine o Neho stáť, skrze Jeho sluhov dať sa spravovať a vodiť, a pri tom úplne istým byť, že v každom okamihu konáme jeho sv. vôľu, jaké šťastie to! K tomu, smieme-li aj o svojom prospechu hovoriť, koľký prírast zásluh i slávy na nebesiach! Jaké to blaho v tomto živote a jak sladká smrť, ako jeho koniec! Áno, pozvaným byť do Spoločnosti Ježišovej je zálohom, že sme určení ku blaženstvu, vytrváme-li do konca. Opačne, koľkí dobrí a čestní mladíci pokazia sa vo svete a skonajú konečne čo prevrátení starci!“

Druhý jemu veľmi milý predmet rozhovoru bola bl. Panna. Aby láskou, ktorou srdce jeho horelo, aj iných srdcia zapálil, sobral si z rozličných kníh celý veniec mimoriadnych udalostí a milostí, v ktorých Maria bola predmetom, a neskôr v čas spoločného zotavenia a prechádzky vy-

prával ich. Do rozpravy vplietal i svoje vlastné poznámky a myšlienky. Zaraz poznali jeho spolubratia, o čom Stanislav najradšej hovorí a u ktorých predmetov je výrečný a najväčšmi oduševnený, preto nováci, či starší, či mladší, radi priviedli čím častejšie hovor na bl. P. Mariu. Vtedy Stanislav takrečeno žiť počal; vždy nové názvy, vždy nové výroky sv. otcov a učiteľov tiekli z jeho slovutných úst. Už sv. Ignác osobitnú vážnosť kládol na synovskú úctu bl. Panny; a synovia jeho verne sa držali príkladu svojho zakladateľa. Ako sa radoval teda sv. František Borgia, generál, keď počul, že mladí nováci zvláštnou pobožnosťou ctia Matku Božiu; on, ktorý prečistej Panne pripisoval vytrvalosť v povolani. *) Pobožnosť Stanislavova ale ne-

---

*) Raz opýtal sa sv. Fr. Borgia novákov, že ktorých svätých ctí každý z nich za zvláštnych záštitníkov. Jeden menoval týchto, druhý oných, ale predsa všetci krome niekoľkých stavali blah. Panu na prvé miesto. Sv. František smutne zvolal: „Nešťastný každý, kto nemá Mariu za zvláštnu svoju záštitnicu. Jakože znesie pokušenia i kríže, čo ho čakajú v jeho povolani?“ Neskôr sa ukázalo, jak pravé bolo proroctvo; lebo všetci, ktorí nectili zvlášte bl. P. Mariu, vystúpili z rehole.

zostávala len pri pobožných vzdychoch a pri samom rozhovore o P. Marii, na žiaden pád: úcta k prebl. P. Marii bola mu takrečeno slncom všetkých dňov, ktoré v nováctve prežil. Pred každým skutkom zvrtol sa trocha na stranu, kde vedel, že nejaký divotvorný obraz Mariin je, a prosil bl. Pannu o jej požehnanie. Tento svätý obyčaj zadržal sa medzi novákmi rímskeho nováctva do dnešného dňa. Každý z nich ráno, keď vstane a večer prv nežli by pošiel na odpočinok, obráti sa proti svätyni Maria Maggiore (t. j. Marie veľkej) a prosí Pannu o jej materinské požehnanie.

„Ačkoľvek náš blažený brat“, píše jeho predstavený P. Fazi, „všetkých svätých na nebi mimoriadnou láskou ctí, predsa Matku Božiu najväčšmi miloval a slávil a si ju vyvolil za prvú svoju záštitnicu a prímluvkyňu. Od detinstva venoval jej všetky svoje myšlienky, city, slová i skutky, slovom celého seba. Prečasto volal ju menom a dával jej úctyplné názvy, len to ho velice bolelo, že nemohol vynajst nových výrazov i slov, ktoré by úplne zodpovedaly citom a spolu tiež vyjadřily prednosti Mariine. Každý

deň sa modlil ruženec a hodinky Mariine, a pri tejto modlitbe zrkadlila sa mu v tvári úcta i láska, spolu i s jakýmsi blahom. Keď sa „Zdravas Maria“ modlil, čo sa často stávalo, pomeškal pri jednotlivých slovách dlhšie, aby takrečeno všetku ich nebeskú sladkosť okusoval, a často zdalo sa, že sa od sveta odtrhol a do neba vytržený je“.

Podobne hovorí jeho súdruh novák Leonardo Magnani: Stanislavova pobožnosť k P. Marii bola toľká, že sa nedá opísať. Všetky svoje modlitby posielal cez ruky Mariine hore ku Najvyššiemu. O Marii vždy hovoril, o nej vždy myslel a túžil, aby i všetci ľudia vždycky o nej hovorili. Zval ju svojou milou matkou. Hovoril-ľi kto o svojej matke alebo o svojom otcovi, on na to povedal: „Môj otec je Boh, a moja matka bl. Panna.“ A tieto slová (jako P. Varševický svedčí) tak prostodušne a vytržene hovorieval, že srdcia všetkých, čo ho slyšali, istou slasťou naplnil, ktorou ale i jeho vlastné srdce oplývalo.

Láska k Bohu a úcta k bl. Panne prenikaly všetky jeho myšlienky, slová i skutky. Či sa modlil, či jedol a či pil, či hovoril

alebo mlčal: všetko činil na väčšiu slávu Božiu a na česť Mariinu. Ale i svojho anjela strážcu zvláštnou láskou ctí. Koľko rás z izby vykročil, vždy k nemu obrátil svoje prvé myšlienky. O sebe, o svojej rodine a jej moci Stanislav nikdy neprehovoril ani slova. Keď niekto na to obrátil rozhovor, on vedel tak obratne prísť na inú vec, že sa vôbec zdalo, že sama vec tento priechod žiadala. Nepomohol-li ale tento spôsob, najmä v obcovaní s cudzími, ktorí sa zvedave pypytovali o dome Kostkovcov, tak ich Stanislav upozornil na márnosť a pomínelnosť svetskej veľkosti. Hovoril: „jako sa môže tu hovoriť o veľkosti, keď všetko malé a nepatrné je? Alebo či je na zemskom okršleku nie všetko maličkosť a chatrnosť, porovná-li sa s nebom, pre ktoré sme jedine na zemi? Toto jediné je veľké, lebo v ňom je Boh. A či môže byť vôbec väčšieho šľachtictva jako to, ktoré nám udeľuje drahocenná krv Syna Božieho, ktorému sme sa bratmi stali a skrze ktorého zásluhy máme právo na nebo? Či jesto dačo šľachtnejšieho nad srdce, ktoré tomuto vynikajúcemu dôstojenstvu primerane myslí a tento

celý svet za nič drží? Konečne nie ten je bohatý, ktorý mimo seba má svoje bohatstvo, so sebou ale ani prabiednej babky nevezme; lež ten, čo vnútri, vo svojom srdci, zachováva i chráni blaho i bohatstvo, čnosti a bohatstvo zásluh, ku ktorým sa na druhom svete pripojí sláva i blaženosť, majetok tak stály, jako je večnosť bezkonečná.“ Tak hovoril Stanislav, a tým činom spolu aj o pravej cene svetských vecí poučil tých, čo sa s ním shovárali; k tomu zaraz ich i zdržoval, aby nechválili na ňom veci docela márne voči tým, ktoré on cenil.

Poníženosť neprotiví sa nikdy pravde. lež naopak, ona zakladá sa na pravde. Dobre znal Stanislav mimoriadne milosti, ktorými ho Boh, najmä za čas jeho pochorevania vo Viedni obdaril, a to svojím druhom, novákom, celkom prasto sdelil. Zvlášte rád odokryl svoje srdce P. Varševickému a bratovi Štefanovi Augustiovi. Jedného dňa (bolo to okolo sviatku sv. Barbory) shováral sa Stanislav s bratom Štefanom po taliansky, aby sa v tomto jazyku cvičil. Naraz vzdychol hlbokým citom: „Ach, bratre Štefane, keby ste znali, koľko ďakujem

Bohu a tejto sv. mučenicí!“ „Ja, odvetím“, hovorí sám Augusti, „že všetci ľudia mnoho sú podlžni milému Pánu Bohu; jestli ale má jakúsi zvláštnu úctu k tejto svätici, tak nech mi to trocha lepšie a obširnejšie rozloží. Svätec dal sa ešte za čas prosiť a potom riekol: „Raz som v protestantskom dome ťažko nemocný ležal, a ponevác som vrele túžil prijať najsv. Sviatosť, odporúčal som sa s nádejou tejto svätici. A o malý čas boli u mňa dvaja anjeli a sv. Barbora, a vtedy som ku svojej veľkej radosti skutočne prijal prevel. Sviatosť.“ Vyrieknuť toto, vzdychnul si zo dna duše, zamlčal sa a tvár jeho zajasala rumennou žiarou.“

Jestli kedy, tak zaiste o rozhovore novákov so Stanislavom platí tá pravda, čo zkusení mužovia vyriekli: že taká zábava i zotavenie často viac je v stave zapáľiť srdce láskou k Bohu a ku horlivosti v dobrom, ako dlhá modlitba.

Práca a zaujatia, ktoré novákovi pre popoludňajší čas boli predpísané, málo sa líšili od predpoludňajších. Hodinu po zotavení sišli sa opäť nováci a nazpamäť odpovedali pred svojím predstaveným to, čo sa

cez vyznačený čas naučili buď z vierouky, buďto z pravidiel rehoľných. Každý druhý deň cvičili sa v rečníctve. Túto cvičbu zamieňal výklad katechismu. Predstavený, alebo jeho námestník, objasnil na krátko niektorú pravdu, potom z novákov jeden katechisoval ostatných a odpovedal na otázky, čo sa mu kládly. Týmto spôsobom pripravovali a zdokonaľovali sa budúci apoštolí od prvých dní svojho kláštorného života v najväčšom a najlepšom prostriedku, t. j. v katechisácii nevzdelaných, malých detí a nevercov; práca to pravda z vonku nie veľmi slávna, ale preto tým prospešnejšia pre spásu duší.

Pol hodiny pred večerom malo sa zase posvätiť rozmyšľaniu; ostatný čas vyplnil sa čítaním, písaním, modlitbou a ručnou prácou. Menšie odseky času nechaly sa slobodnej vôli, aby sa nováci priučili vysoko si ich ceníť a neprepustiť ich bez osohu, a potom najmä aby sa i mimo predpisu zabavíť mohli s Bohom. Po večeri a po obyčajnom večernom zotavení zpytovali nováci svoj svedomie o druhej polovici dňa a váci svoje svedomie o druhej polovici dňa a prihotovili si predmet rozjímania pre bu-

dúci deň. Okolo deviatej hodiny pozval všetkých zvuk zvonu na odpočinok.

Nedelou a sviatkami premenil sa tento denný poriadok. Práve tak nemohli sa tohto držať tí nováci, ktorí sa práve cvičili v zkuškach, predpísaných od sv. Ignáca; také boli: slúžiť mesiac v kuchyni, jeden mesiac obsluhovať chorých v niektorej nemocnici, po uliciach vykladať nauky sv. viery, mesiac putovať bez všetkých peňazí a z toho žiť, čo si cestou vyprosia. Stanislav na tom bol, aby jeho vyznačili na celkom nízke práce, a predstaveným nielen že nebolo treba nútiť ho ku predpísaným prácam, lež naopak, im prichodilo odvracať ho od praveľkej horlivosti. Jedine to mu dopustili, že smel za čas bratovi kuchárovi pomáhať. Umýval teda hrnce, čistil taniere a misky, nosil drevo a vodu, a usiloval sa, aby dľa možnosti osožným bol svojmu novému predstavenému.

Ako tento jeden deň, tak míňaly sa sv. Stanislavovi aj ostatné dni v nováctve. Práce boli tie isté, ale spôsob ktorým ich konal, bol mu denne dokonalejší. —

Nakreslili sme verný obrázok Stanislava

vovho rehoľného života; pridajme mu včul — takrečeno ako podpis — slová P. Fazia, predstaveného a spovedníka svätcovho: „Už prvého dňa prispôobil sa Stanislav a privykol životu nováckemu. Rozoznával sa on od iných takou čnosťou, že, ačkoľvek ešte mladý a nezkúsený novák bol, predsa i starším, zkuseným rehoľníkom stal sa pravým vzorom v sebazaprení, v poslušnosti a v každej inej čnosti. Pravidlá rehoľné tak zo srdca a svedomite zachovával, že sa v tom ohľade nemohol na ňom ani najmenší priestupok spozorovať. V rozhovore vynikal podivnou spanilosťou a tichou myšliou, nikto nepočul od neho žiadne, nehovorím srdité, lež ani tvrdé slovo. V mluve bol veľmi pozorný; každé slovo, jako to sv. Bernard chce, dva i tri razy si premyslel, kým ho výriekol. Jeho vonkajšie držanie bolo vždy skromné, spojené s akousi stálou vážnosťou, a tvár bola povždy veselá, jasná i otvorená. Cvičiac sa neprestajne v dokonalosti kresťanskej a v každej čnosti, zanevrel na všetko, čokoľvek lahodilo telu a odhodlane prijímal to, čo mu ťažké a protivné bolo. Preto srdce jeho vždy túžilo za

krížom, za utrpením a mukami pre Ježiša. Jeho ohnivé reči ukazovali, že hrud' jeho vzplanula (srdce jeho horelo) prevelikou láskou k Bohu. Všetkým bol v celom svojom chovaní pravým vzorom, všetkých vzbudzoval ku čím väčšej dokonalosti; kto ho kedy slyšal, ten i spozoroval na sebe, že ho čosi neodolateľne ťahá ku pravej boholáske. Veľmi umne a obratne znal svet-ské a neosožné hovory odstrániť; a potom svätým vytržením vyprávať jednu-druhú mimoriadnu príhodu alebo div bl. P. Marie. Slovom, len láskou k Bohu dýchal a svojim ohňom rozpaľoval srdce každého, kto s ním bližšie obcoval. Bratov svojich rehočných miloval celým srdcom, ale i jemu všetci zvláštnu lásku preukazovali.“

IX.

Stanislav stály v povolani.

Kým Stanislav bezstarostné a šťastlivé dni prežíval a s bratmi svojimi v službe Božej horlil, bol v dome otcovskom ťažký zmätok a veľká žalosť, pomiešaná s ešte väčším hnevom. Zaraz totižto, jako Stanislav z Viedne utiekol, brat jeho Pavel, obšírny list písal rodičom, v ktorom ich upo-

vedomuje, čo všetko sa v posledných dňoch vo Viedni stalo; k tomu doručil im i Stanislavov vlastnoručný lístok, v ktorom sa uvádzajú príčiny, prečo sa dal na útek. Nenadála zvesť, že mu syn bez dovolenia vstúpil do Spoločnosti Jež., na toľko rozhnevala otca Stanislavovho, že sa oddal strašnej rozhorčenosti. A myšlienka, že syn jeho, potomok vynikajúcej rodiny poľskej, jako žobrák po Nemecku cestoval, milodarmi sa živil, doviedla ho do úplnej vzteklosti a sršiac jedom neraz vzkríkol: „Dom Kostkov nikdy nebude môcť túto hanebnú škvvrnu smýť so svojho odznaku! Kostka — žobrák!“ Darma hovoril Pavel rodičom, (ktorý zaraz za listom prišiel domov), čo všetko divného sa prihodilo, že Stanislava na úteku vyššia ruka obrátila; darma písali Kimberger, Bielinski; otec sa vždy srdil a zúril, vyčítajúc Pavlovi, že nedal dosť pozor. On ani o ničom inom druhom nemyslel, ani nehovoril, len jedine o pomste. Na každý spôsob smýšľal, jako sa pomstí na jesuitskom ráde a na svojom dieťaťu, ktoré tým, že do kláštora vstúpilo, zneuctilo vraj meno Kostkov, ktoré cez toľ-

ké storočia neporušené bolo. Hosius bol podporou Jesuitov v Poľsku. Jemu teda oznámil rozsrdený otec v liste, že sa odhodlal dom Jesuitov v Pultulsku zrucať a so zemou zrovnať, jestliže neprekazí, aby sa za jeho života kedysi Jesuit do Poľska vrátil opovážil. Stanislavovi poslal ešte ostrejšie písmo. Žaluje sa v ňom, že Stanislav neľudský, ba bezbožne zanechal svojich rodičov a ich zarmútil a že svojou detinskou nerozvažitostou neporušenú česť domu Kostkovského poškvŕnil, tým, že ako žobrák peši chodil po Nemecku a Taliansku. Že ak by sa mu zachcelo tvrdošijne v tej detinskej hlúposti vytrvať, nech pozor dá na seba a nech sa chráni kedysi do Poľska sa vrátiť. Lebo že nikde nenájde istého kúta, odkiaľ by ho otec nevyhnal. Miesto toho, aby zlatú retiazku nosil, jakú mu to v útlej mladosti sľúbil, že mu dá ťažké reťazy železné ukovať a hodiť ho do pustej temnice, aby tam vädnul a hnil, kde ani žiare slnca neuvidí.

List tento prišiel do Ríma práve, keď Stanislav duchovné cvičby (exercicie) dokončil a už v nováctve k ostatným sa pri-

pojil. Ponevác predstavení čnosť i stálosť Stanislavovu už dávno dobre znali, zaraz mu doručili toto písmo. Keď Stanislav list otcov čítal, veľé slzy tiekly mu dolu tvárou, kým konečne vypukol v hlasitý plač. „Čo plačete tak horko?“ pýtal sa ho jedon z prítomných. „Plačem nad slepotou svojich rodičov, ktorí ani z ďaleka nerozumia, čo sú dary Božie“, odvetil svätý. List prečítal sa nahlas pred druhými novákmi. Kým sa toto čítalo, stál brat Štefan Augusti pri sv. Stanislavovi a čujúc o tých železných okovách, ktorými sa otec Stanislavovi hrozí, ticho sa ho pýtal: „či počujete, čo vám píše otec?“ Ale Stanislav veselo odvetil: „Nie som hoden, abych pre lásku Božiu také refazy nosil; preto píše to otec, lebo je nie v Ríme.“ Predstavení naložili Stanislavovi, aby zaraz odpovedal na otcovo písmo. Bez všetkého okolkovania vyplnil Stanislav rozkaz a napísal list, v ktorom spojil podlžnú úctu s nezvratnou stálosťou. List ten zachoval nám predstavený P. Fazi a znie v preklade asi takto: „Prečože sa hneváte toľko, môj milý otče, že ma Boh do Spoločnosti Syna svojho povolal? Na-

opak, mali by ste sa radovať; lebo majú syna na dvore nebeského kráľa, stali ste sa i Vy účastníkom mimoriadne veľkej milosti, a to bez všetkej námahy a bez útrat. Keď rodičia chcú dieťa svoje na dvore niektorého kráľa umiestiť, koľké výlohy prichodí im robiť, koľké náklonky a poklonky činiť?! Ja zaiste nie som hoden, aby som niečo trpel za Spasiteľa svojho Ježiša Krista. Ale keď by mi Ježiš, náš Pán, darovať chcel tú milosť, tak pre mňa tu na zemi nebolo by väčšieho šťastia, ako nosiť tie ľahké okovy z lásky k Tomu, ktorý z lásky k nám dobrovoľne na seba prijal toľké ťažkosti a toľké muky. Čím sa mi teda Vy, drahý otče, hrozíte, toho všetkého sa ja ani najmenej neľakám, lež naopak, celým srdcom za tým túžim. Odhodlal som sa pevne, že Bohu, ktorému som sa celý daroval, jedine slúžiť a v jeho sv. službe, v okovách chudoby, čistoty a poslušnosti vytrávať budem, kým poživem, a žiadna moc na svete nebude v stave nestálym ma urobiť v tomto odhodlaní. Milý rodiču! o mnoho lepšie by bolo, keby ste ma dobrovoľne Bohu venovali a Ho prosili, aby mi

toto povolanie, tento neoceniteľný dar milostive zachránil až do konca. Protivíť sa môjmu povolaniu a tým predobrému Bohu, znamená, Vám samým škody narobíť a nepopravíť nič. Keď by ste naopak mne pomáhali, aby som v dobróm vytrval, tak by to nám obom veľké požehnanie Božie pri-nieslo!“ O niekoľko dní, jako Stanislav písmo svojho otca prijal, navštívil ho istý známy z Viedne menom Mikuláš Lasocký. Tento prišiel do Ríma tým cieľom, aby sa v naukách ďalej vzdelával v nemeckom ústave*), ktorý nedávno sv. Ignác bol založil, a ktorý vtedy už široko-ďaleko poves-tný bol. Na svojej ceste navštívil Lasocký i kardinála Hosia, ktorý mu pri tej príle-žitosti ukázal to zúrivé písmo veliteľa zo Zakročimu, aby si ho prečítal. Možno že i Lasocký chcel Stanislava nahovoriť, aby sa domov vrátil, aspoň mu to často a verne opäťoval, že sa otec rozhneval a potom čím všetkým sa hrozí, nielen jemu, lež i celému

---

*) Nemecký ústav, ináče Germanikum, bol se-meništom pre výučbu učených svetských kňazov z Nemecka, podľa ktorého vzoru neskôr i pre iné národy podobné ústavy založili v Ríme.

rádu. Stanislav pokojne ho slúchal a naposledy (hovori sám Lasocký), odvetil slzavými očima, ale i výraznou tvárou: „Ach, keby len mohol otec do srdca môjho pohliadnuť a vidieť blaho, ktoré v ňom prebýva a pochopiť veľkú milosť, ktorú mi Boh udelil, pozvúc ma do Spoločnosti Ježišovej, tak by docela ináče počal o mne myslieť a hovoriť, o tom som istý. On by pochopil, že naša rodina tým, že som sa v dome tomto najposlednejším sluhom stal, väčšiu slávu i česť získala, jako čo by som bol prvým a najslávnejším svojho rodu v lesku svetskej velikosti. Ale či môj otec nemá žiadneho dieťaťa viacej, čo by po jeho žiadosti rodinu oslávilo? Keď mu ich Boh toľko daroval, či smie, žiada-li On jedno, i to jedinké mu odňať? Okrem toho Boh mu ho neodníma, lebo svetu umreť, neznamená život svoj ztratit, lež cenu jeho povýšiť. Či sa smie otec preto hnevať, že Boh aspoň mňa z pomedzi bratov mojich ku svojej službe vyvolil? Ale či by to bola pravá láska jedného otca ku svojmu synovi? Naopak, čo by mi škodilo, keď by sa i mrzel na mňa? Keď mi je otec nepriateľom spásy

mojej, a v láske svojej zaslepený a keď sa tomu protiví, čo mne osoží: smie-li sa potom diviť, že ja nepristávam na jeho úmysly, lež prednosť dávam milému Bohu a neoceniteľnej večnej náhrade, ktorú mi Boh vyznačil, vytrvám-li do konca verne v tom stave, ku ktorému ma povolal?“

Tak a podobne odpovedal Stanislav, keď ho kto upamätal na hnev rodičov, preto že vstúpil do rehole. Často poprosil svojich druhov, aby sa za jeho rodičov pomodlili; a každá príhoda povzbudzovala ho, aby Bohu celým srdcom ďakoval za milosť povolania. Taktiež často vyzval svojich súnovákov, aby spolu s ním vďaka vzdali Bohu za prijatý milodar. Keď raz vo svojej poslednej nemoci od brata Pavla prijal list, v ktorom ho nahováral, aby vystúpil z rádu, predsavzal si zaraz podobne odpovedať jako otcovi; čo ale vykonať pre smrť už nemohol.

Medzitým Ján Kostka neostal pri zúrivých listoch a nemyslel len, jako by sa mohol čím ostrejšie pohroziť; lež stoj, čo stoj, jeho synovi treba vyjsť z rádu. Všetko možné vykonal, len aby sa uskutočnil tento

úmysel. Keby bol Stanislav v Nemecku, alebo v dákom inom čisto svetskom cisárstve býval, tak by všetko ľahšie a lepšie bolo od ruky išlo. Moc a vplyv domu Kostkovského a jeho blízkych pökrevných a i sám kráľ poľský boli by mohli vymôcť, aby Stanislava keď i silou z kláštorných stien vyvliekli. Ale v Ríme, kde slávny (svätý) Pius V. vládol, bol by býval taký úmysel marný, každé podujatie bez výsledku. Končne k inému spôsobu sa odhodlal otec Stanislavov. Hádam slová, nahovárania a príchod bratov viac budú naňho účinkovať, jako moje písobné hrozby, tak si myslel. Preto do Ríma poslal syna Pavla, naložiac mu ostro, aby nič nepopustil, lež na každý spôsob Stanislava domov doviest' hľadel. Lebo že len takto vyrovná a zadosť učiní za svoju prvšiu ľahkomyselnosť a nedbalosť. Ale Bohu ináče sa páčilo. Pavel nesišiel sa viac tu na zemi so svojim bratom. Ešte nedostihol do Ríma, keď o smrti Stanislavovej mu zvesť prišla.

Keby Stanislav po dopustení Božom len ešte toľko bol žil, že by svojho brata vydefť bol mohol, zaiste prvej by on bol Pavla na-

klonil, aby sa podľa jeho príkladu riadil, než by ho Pavel bol naviedol, aby sa vôli Božej sprotivil. Ďalšie príhody a neskorší život Pavlov potvrdzujú nám najlepšie túto mienku.

Nováctvo je čas prípravy na tri rehoľné sľuby, menovite: chudoby, čistoty a poslušnosti, a to v duchu, v ktorom to pravidlá rádu predpisujú; je ono čas skúšky, v ktorom sa prísne a všestranne spytuje, či má dosť snahy a stálosti, aby všetky pravidlá a sľuby cez celý život zadržal. Stanislav hľadel do pravidiel ako do zrkadla, podľa ktorého srdce svoje : vonkajšok svoj riadil a zdokonaľoval. Už v prvých dňoch, čo do nováctva vstúpil, odpísal si ich na papier, ale ešte väčšmi do srdca. Tieto pravidlá nosil Stanislav vždy so sebou jako zákony Božie, nielen aby ho vždy upamätaly, lež i povzbudzovaly na vznešené podlžnosti, potom aby mu v každej práci radu vhodnú podaly. Popredne tie mu byly drahé, ktoré sa sv. sľubov týkaly, a tak ich so dňa na deň vždy dokonalejšie zachovával.

Už vo Viedni vyhyboval, na koľko len mohol, prebohatému a primákkému odevu

a hľadel, aby ho iní čím menej obsluhovali. A teraz, keď si rehoľný stav vybral, v ktorom všetci členovia podľa svojich pravidiel ľúbiť majú chudobu, jako matku svoju, zaiste plný bol synovskej lásky a oddanosti ku tejto svojej matke. Najhorší odev, čo bol v dome, chcel nosiť; a čokoľvek v očiach ľudí tohoto sveta opovržené a bezčestné je, to si Stanislav vždy vybral. Ba i na smrtnej posteli ešte preukázal svoju lásku k chudobe, jako to čochvíľa uvidíme.

Všetci, čo Stanislava tu na zemi videli, súhlasili v tom, že Stanislav nevinný anjel bol v ľudskom tele. V Rostkove každý raz omdlel, kedykoľvek nejakú neprístojnú (nečistú) reč počul. A čo všetko nepretrpel vo Viedni, čo všetko neznášal, jedine aby verne zachoval svoju nevinnosť, jedine aby sa ani najmenšiemu nebezpečenstvu nevydal?! A pri tom všetkom, že ani najmenšia škvrna nezakalila jeho čistotu, predsa nedúfal vo svojej sile. Jeho vždy dolu spustené oči, jeho stydlivé a slušné pohyby telesné, spojené s jakousi nebeskou spanilosťou, pohly každého k obdivu, kto naňho pohliadol. Ale pri tom všetkom nešetril svoje telo, lež ostro zachádzal s ním.

Boh svojim verným sluhom nielen že milostive udeľuje onú základnú čnosť, pre ktorú sa mnoho natrápia, aby si ju prisvojili, — lež okrem toho obyčajne i to im pridáva, aby tá čnosť s nich na druhých takrečeno prejsť mohla. Stanislavov obličaj, jeho milá tvár, na ktorej blahý úsmev si pohrával, bola obrazom pravého anjela. Všetci nováci hľadeli, aby v jeho blízkosti boli; lebo hneď zbadali, koľko získali tým, že s ním, miláčkom Mariiným, obcovali. „Všetky jeho slová“, hovorí P. Mairhofer, „každý jeho pohyb, celá jeho bytnosť prezradzovala svätosť. Nikdy som väčšej radosti necítil, ako vtedy, keď ma v zelený štvrtok 1558. za druha Stanislavovho vyznačili k návštevám sv. hrobu“. S tváre Stanislavovej toľká svätosť a nevinnosť jasala, že i sám pohľad naňho všetky myšlienky odohnať mohol a v srdci pravú a úplnú čistotu i lásku rozplamenil. Tí, čo ešte za života svätého Stanislava na sebe to zkusili, zvykli i po jeho smrti, (keď ich dáka neriadna myšlienka nadletela alebo ich nečistý duch hnusnými pokušeniami mučil), myslou a modlitbou ku nemu sa utiekať, aby im ku

pomoci sa ponáhľal. A skutočne, v okamihu zmizly pokušenia. Čuli sme prvej jako Stanislav Mariana Franki-a od zlých myšlienok skrze modlitbu okamžite oslobodil. Teraz čujme, čo teda o ňom hovoril: „Keď som 18-ročný bol, pohliadol som niekedy Stanislavovi do tváre, lebo ma jeho zriedkavá spanilosť, jeho vlúdnosť a skromnosť mocne priťahovala. Tvrdím pod prísahou a uisťujem každého, že ten pohľad vo mne vždy vysokú úctu a srdečnú pobožnosť vzbudil. Bol by som na ktorúsi inú tvár podobnej krásy pohliadol, možno že by sa vo mne zjavily boly telesné myšlienky; preto som i zaraz myslel, že v Stanislavovi zaiste Duch Sv. prebýva; a že je to znak toho divného daru sv. nevinnosti a anjelskej čistoty, ktorou ho Matka Božia obdarila, lebu ju tak synovsky ctí a oddane ľúbil, jako to i všetci jeho vrstovníci uisťujú“.

Poslušnosť má pre každého Jesuitu podstatnou čnosťou byť. Stanislav to zaraz pochopil, keď si list sv. Ignáca odpísal, v ktorom o poslušnosti hovorí. Od toho času usiloval sa, aby i v najmenšom verným bol

a vo všetkom zodpovedal. A vskutku svoj rozum a svoju vôľu tak úplne a tak dokonale podrobil vôli predstaveného, že dokonalejšej a úplnejšej poslušnosti nad Stanislavovu ani pomyslieť nemožno, jako to P. Fazi, jeho predstavený, z vlastnej skúsenosti potvrdzuje. Ponevác mu viera nadprirodzeným spôsobom hovorila, že hlas predstaveného je hlas Boží, nič sa mu nemohlo tak ťažkého a nobyčajného rozkázať, aby zaraz bez všetkej výhovorky a mrzutosti a bez všetkého okolkovania sa nebol k tomu prichytil a to nevykonal.

Klaudius Akvaviva pozdejšie, keď sa generálom stal, častejšie vyprával v duchovných prednáškach a v súkromnom rozhovore nasledovnú príhodu, čo sa vtedy stala, keď so sv. Stanislavom spolu bol v nováctve. Jedného dňa slúžili Klaudius a Stanislav v kuchyni. Kuchár im naložil, aby dreva doniesli, k tomu im povedal, koľko polien majú na každý raz priniesť. Klaudius si myslel, že ho brat kuchár za slabého drží, že on predsa každým razom viacej stačí doniesť. Preto prihodil sebe i Stanislavovi ešte jedno-druhé polienko vyše o-

značenej miery. Zbadajúc to Stanislav, usmial sa a riekol, že on veru ani o triesku viac nevezme a neodnesie do kuchyne, leda čo mu predstavený, kuchár, rozkázal. Klaudius zbadal, že poslušnosti najkrajší kvet odtrhol, t. j. prostodušnosť; spravoval sa teda dľa príkladu mladého a dokonalého nováka, a tiež odložil polienka, čo nad vôľu kuchárovu vzal, a hlboko si vštepil do srdca i do pamäti slová a činy sv. Stanislava.

Ale jako v malých, tak i vo veľkých a vážnych veciach bol Stanislav úplne poslušný. Keď sa predstavení báli o jeho zdravie, nariadili mu, aby sa o moc menej modlieval jako druhí nováci. Ačkoľvek taký rozkaz Stanislavovi ťažko a nemilo padol, — veď mu modlitba najväčším zotavením a najväčšou radosťou bola, — predsa zaraz podrobil sa bez všetkej výhovorky a robil čo mohol, usilujúc sa vôľu predstaveného vo všetkom prísne splniť.

Kto svoje povolanie a svoju rehoľu tak ľúbi, kto sv. rehoľné sľuby: chudobu, čistotu a poslušnosť tak si ctí a tak vysoko si cení: ten žiada, aby sa s Bohom čím užšie spojil: ten si dá na tom záležať, aby sa

Bohu a službe jeho docela zasvätil. Táto žiadosť Stanislavova mala sa docela splniť. Lebo v poslednej nemoci dovolili mu predstavení, aby súkromne sľub chudoby, a poslušnosti učinil, a tak zcela prináležal Bohu, celý bol Jeho.

X.

Nemoc a smrť.

Záležitosť Cirkve katolíckej v Nemecku, a iné, priviedly koncom mesiaca júla 1568, blaženého Kanisia do Ríma. Prišiel spolu s kardinálom Ottom Truchsesom z Augsburgu, aby sa ohľadom Cirkve kat. s pápežom ushovoriť. Ponevác široko-ďaleko bol povestný ako muž plný apoštolského ducha, poprosili ho, aby novákov k ich duchovnému dobru rečou povzbudil. Ale nielen samí nováci ho počúvali. Ledva sa rozhlásilo, že Kanisius rečnú bude, nebolo ani jedného z 340 Jesuitov, čo vtedy v Ríme v piatich domoch sa zdržovali, čo by nebol túžil prítomným byť tejto reči. Mladíci a starci, počiatočníci a zkúsení mužovia, všetci, čo len z domu mohli, ponáhľali

sa, aby čuli svojho povestného (chýrečného) spolubrata. Bolo to prvého augusta v deň, v ktorý sa Rímania obopadne pozdravujú so slovami: „Dnes začíname mesiac august.“*)

V úvode svojej reči upozornil Kanisius na túto obyčaj. „I darobnosť sveta môže nám byť prospešnou naukou, nielen pre tento mesiac, lež i pre všetkých dvanásť v roku. Lebo nám nielen prvý augustový deň osožne prežiť treba, lež i všetky celého roku; a to sa stane, jestli každý deň za posledný držíme v živote. Jedno je isté: jeden mesiac je docela posledným v našom živote, ale ktorý, to nevieme; skutočne, i tento mesiac môže posledným byť v živote mojom, jako ho prežijem teda? Jak prospešný mi je teda každý Boží deň, jako si ocením každú hodinku?“ Potom dal pre život naučenie z toho nasledujúce, že jako náš úmysel tak vždy čistý bude, a že i naše najmenšie práce vtedy dokonále vykoná-

*) Tento zvyk pochádza ešte z časov cisára Augusta, na ktorého česť mesiac tento i meno august nosí. Slová ale vyjadrujú želanie, aby každý ochránený bol od nebezpečných nemocí, ktoré vo Vlasku (Taliansku) v tom mesiaci panujú.

me, keď túto rozpomienku na smrť nikdy z očí neztratíme.

Kanisius bezpochyby všetkým hovoril, že tento mesiac i pre nich posledným byť môže; Stanislav ale jakosi vnútorne presvedčeným bol, že sa to zvlášte jeho týka. Večer toho istého dňa shovárali sa nováci v čas zotavenia o naukách, čo práve boli počuli a pritom sdeľovali si svoje myšlienky a city. „Zaiste“, zvolal Stanislav, „túto nauku môžeme držať za upomenutie, ktoré svätý všetkým dal, ale pre mňa je to hlasom Božím: ja v tomto mesiaci zomrem!“ Toho času nedbali mnoho na tieto slová; zdalo sa im, že je to nejaká pobožná túžba, alebo myšlienka, ktorá z tejto žiadosti plynie; rumenné líca a úplné zdravie protivily sa tomu priveľmi. Pravda, neskôr poznali, že Stanislav pravdu mluvil, a len to vyriekol, čo mu Boh dal v srdce, aby to tušil alebo predvidel.

Od terajška neopustila Stanislava myšlienka na smrť ani na okamih. O štyri dni, 5. augusta, slávil v Ríme sviatok Matky Božej, takzvanej „sňaznej“, ktorej je hlavný chrám Maria Maggiore (č. Madžóre)

zasvätený. Páter Sà, jeden z prvých bohoslovcov (theologov) svojho času,*) chcel tú svätyňu navštíviť a vzal si Stanislava za súdruha, lebo dobre poznal náklonnosť jeho srdca. Zaraz o bl. Panne začal hovoriť; lebo že veď k nej idú. „Milujete-li z celého srdca Matku Božiu?“ pýtal sa Páter Sà svätca v rozhovore. Stanislav pohnutý, a citom nevýslovným radosti a blaha prejatý zvolal: „Otče, otče! čo vám mám na to odpovedať? Však ona mi je matkou!“ Tieto slová takým citom vyriekol, že Páter Sà myslel, že anjel a nie človek hovorí s ním.

Ešte niekoľko dní, a tu bude sviatok Nanebevzatia Panny Marie. O tomto hovoril vždy Stanislav v poslednom čase života. Duša jeho pozdvihla sa k nebu a divnou prostodušnosťou vyprával bratom, že jako sa radovali niekedy všetci anjeli a svätí na nebi nanebevzatíu. P. Marie, že ani jeden nechcel zaostať, lež ako sa všetci jej hlboko klonili, keď do neba vstúpila; jej, ktorá vysoko prevyšuje všetkých ostatných a

*) Už v 17. roku ustanovil ho sv. Ignác učiteľom ľubomudrctva (filozofie) sv. Fr. Borgiovi, ktorý vtedy ešte bol gandijským vojvodom.

najbližšia je Bohu; a síce že tak blízko je Bohu, jako je matka blízko svojmu synovi. „Ja myslím“, doložil, „že Spasiteľ svojej matke docela mimoriadnu slávnosť prichýstal! Ale“, dodal ešte, „tento sviatok, ako som presvedčený, každoročne sa opakuje na nebi, jako tu na zemi býva; úfam, že i ja prítomný budem tento raz na ňom a plešať budem!“ P. Sà rozosmial sa, lebo on tie slová len za akúsi pobožnú túžbu držal, a riekol Stanislavovi, že však sa tej slávnosti nebeskej i tu na zemi môže radovať.

Borgia ako vojvoda gandijský uviedol vo svojom dome pobožnú obyčaj, aby si jeho domáci začiatkom každého mesiaca losom vybrali jedného svätého toho mesiaca, ktorého potom za mesačného ochrancu ctíť a na pomoc volať mali; i jeho čnosti mali zvlášte nasledovať. Z dvora vojvodu gandijského prešiel ten zvyk do rímskych domov Spoločnosti Ježišovej, a odtiaľ sa rozšíril po celom ráde. Stanislav dostal sv. Vavrince mučeníka za ochrancu pre august. Horlivý novák zaiste každého mesačného ochrancu ctíť, ale tento raz chcel viac urobiť. Dňa sv. Vavrince, 9. augusta, pri-

pravil sa na budúci deň kajúcnyimi činy, ktoré mu predstavení povolili.

Stanislav nebol pre pozemské pominiteľné veci stvorený; túžbou zahorelo mu srdce, aby sa s Bohom spojil, i aby svoju milú matku, bl. Pannu videl. Vždy myslel na svoje sladké očakávanie, že jako preukáže prečistej Panne v deň jej nanebevstúpenie dôstojnú česť a jej tak dokáže, jak veľmi ju miluje. Vždy mu tie časy boly na ume, v ktorých vo Viedni Matku Božiu pri svojej posteli videl a jej Božského Syna vo svojom náručí držal; a myšlienka na túto predchuť nebeskú zväčšila ešte túžbu srdca. Táto túžba i jeho horúca láska prebudila mu v srdci prostodušnú, ale aj dobre ho označujúcu myšlienku, ktorá nám ukazuje, čím bol on Matke Božej. Nadišla ho totižto myšlienka, aby list napísal bl. Panne, Matičke svojej. V ňom jej píše, nakoľko si jeho srdce žiada, aby ju vo slávnosť jej nanebevzatia v nebi uvidel, a potom vrúcne ju prosí o to, aby mu neodoprela túto milosť. S týmto listom na srdci pristúpil v deň sv. Vavrinca ku sv. prijímaniu, prosiac veľkého sv. mučeníka, svojho mesačného

ochrancu, aby to písmo bl. Panne odovzdal a svojím prostredníctvom vyprosil mu milosť, o ktorú prosí.

V deň sv. Vavrince strávil Stanislav celé odpoľudnia v kuchyni,— jako si to od predstaveného vyprosil,— aby takto mesačného ochrancu svojho poctil. Spolu s inými spolubratmi umýval taniere, donášal, čo mu kuchár rozkázal, a konal vo všetkom službu kuchtovskú. A pri tom všetkom srdce k vyšším veciam pozdvihol a všetko, čo len činil, čo len videl, ku cnosti ho povzbudzovalo a k láske Božej. Po obede opýtal sa P. Fazi Stanislava, že čo myslel dnes v kuchyni. „Oheň, čo som videl“, odvetil mu Stanislav, „rozpomínal ma na oheň pekelný, ktorý i predstavuje, a ktorý som zaslúžil. Spolu myslel som na oheň, ktorým nepremožený mučenník sv. Vavrincec, bol pražený.

Tohoto istého dňa v podvečer cítil sa Stanislav trochu zle. Ľahká zimnica ho padla, ktorá ale nikoho neznepokojila; ale predstavení predsa poslali ho do postele. Ján Pelezio a niektorí druhí neváci dovedli svojho milého druha do vyznačenej izby.

Stanislav im jasno a pokojne riekol, že o niekoľko dní zomre, ale ani jeden z nich nepochopil tieto slová v úplnom smysle. Ešte dôraznejšie vyjadril sa o tom pred Klaudiom Akvavivom. Klaudius pýtal sa chorého, že ako sa cíti; a Stanislav miesto odpovedi riekol, že Matku Božiu po sv. Vavrincovi prosil, aby ho k sviatku jej nanebevstúpenia k Sebe vzala, a že pevne dúfa v túto milosť. Keď Stanislavov spovedník, P. Fazi prišiel, i jemu povedal, že na slávnosť Matky Božej tento svet opustí.

Dva dni ležal Stanislav docela pokojne, modliac sa bez prestania a dobrodenia Božie si rozvažujúc. Včul zaiste veľmi živo videl okom duše svojej všetky cesty, ktorými ho Boh tak divno bol vodil; otcovský dom, Viedeň, pút do Ríma a nováctvo byly jako štyri stanice na jeho ceste do neba. Každý krok ho milosť Božia sprevádzala. „Jakože sa Ti poďakujem, Pane?“ riekol Stanislav, „čo Ti vrátim za všetko, čo si mi učinil?“ Boh žiadal jeho život, — a mladý svätec priniesol Pánu zo srdca túto prírode ľudskej najťažšiu obeť, priniesol ju s najväčším plesaním.

Tretieho dňa bola horúčka pálčivejšia. Pozdávalo sa ale, že neskôr popustí, však pre prípad, že by sa zdĺžila, preniesli chorého do priestrannejšej a vhodnejšej izby. Stanislav vedený súc niekoľkými novákmi, pošiel sám ta, klakol pred posteľou a pomodlil sa k Bohu. Na to prežehnal posteľ a riekol prítomným novákom: „To je moja posledná nemoc, s tejto postele sa viac nezdvihnem!“ Ale keď videl, jako sa pre tieto slová zarmútili, a že sa nad nimi jakosi divili, zaraz doložil: „Ak je to Bohu milé.“ A Bohu doista milé to bolo.

Do 14. augusta choroba nevzmáhala sa, oheň docela nepatrný bol. Pri tom všetkom Stanislav často a stále opätovoľ, že skoro zomre, a opatrovníkovi riekol: „Tejto noci umrem.“ „Ba“, odvetil mu brat s posmeškom, „mne sa vidí, že k tomu väčšieho divu treba, aby človek následkom takej nemoce umrel, nežli aby ozdravel; iba ak to bl. Panna chce, aby ste v nebi boli na sviatok jej nanebevzatie.“ Niekoľko hodín neskôr mal sa onen div stať, o ktorom opatrovník vo svojej prostodušnosti hovoril.

Málo po večeri zanechaly ho sily a na-raz popadla ho smrteľná mdloba. Počul to

P. Fazi; zaraz pribehol s niekoľko spolu-
bratmi, aby nemocného vhodnými pro-
striedkami zase k sebe priviedol. Onedlho
vrátila sa na líca Stanislavove bývalá bar-
va i radosť, tak že P. Fazi zvolal: „O málo-
dušné srdce, v tak malej chorobe duchom
poklesnúť!“ Stanislav rád sa priznal, že je
hoden toho mena, „ale,“ pokračoval ďalej,
„táto nemoc je doista smrteľná i skoro um-
rem!“ Netrvalo dlho a všetkým bolo treba
uznať, že Stanislav dobre predpovedal.
Chladný pot prebíjal sa mu z celého tela,
zimnica ho triasla, žila neriadne bila a na-
raz mnoho krvi vyrazil z úst.

Bolo neskoro v noci; Stanislav vyspo-
vedal a pripravil sa na sv. pomazanie.
Okolo jeho postele stáli a kľáčali všetci
nováci v plači. Pohľad sv. mladíka, ktorého
tvár pobožnosť a radosť odbleskovala,
veľmi ich pohol, ale tým väčšia bola ich
žalosť, že tak dobrého a milého brata ztra-
tia. Stanislav pozdvihol hlavu a hlasno ich
poprosil za odpustenie. Potom mu kňaz
Spasiteľa doniesol. Ako ho Stanislav shlia-
dol, pozdvihol sa v posteli, oči mu zaja-
saly, tvár celá sa mu premenila. Všetkým

prítomným slzy sa valily z očí. Potom prijal i sv. pomazanie. Stanislav sám odpovedal pobožne na všetky cirkevné modlitby a čelo mal vždy jasné jako inokedy. Za celý čas myslel Stanislav na nebo a na Matku Božiu, ktorú za malý čas, o málo hodín, uvidí.

„Po sv. pomazaní“, vypráva P. Varševický, čo v posledných okamihoch u neho bol, „vyspovedal sa ešte raz, aby odpustky obdržal, ktoré sa zomierajúcim udeľujú. Za tým požehnaný ruženec mu dali do rúk, a držal ho celkom do smrti, často vzývajúc presv. meno Ježišovo a Mariino. V tom došiel jeden Páter z druhého domu a zaraz sa i spýtal Stanislava, že načo drží v rukách ruženec, keď sa i tak modlíť nemôže. Priateľsky mu odvetil Stanislav: „Však on patrí mojej nebeskej Matke. Len vidieť ho, už i to je potechou.“ „Radujte sa“, rečie mu pohnutý duchovný, „lebo skoro budete pred vašou Matkou stáť a jej slávu vidieť; ona vás sama k sebe pozve, potom jej smiete ruku poľúbiť.“

V ten čas nemohol nič lepšieho povedať, čo by ho viac bolo potešilo. Jako by znovu

ožil, tak pozdvihol Stanislav oči a ruky proti nebu; jako by už videl tú, za ktorou mu srdce bilo. Vzal medailu s ruženca toho istého Pátra, čo sa s ním shováral o Marii, a stále hľadel na obráztek prečistej Panny, bez prestania ju bozkávajúc. Opýtali sa ho, že či ho niečo neznepokojuje, a či je celkom hotový umrieť alebo žiť, ak je to Božská vôľa. „Nič ma neznepokojuje“, riekol Stanislav, „lebo pevne úfam v milosrdenstve Božom. Jeho vôli podrobujem svoju vôľu. Hotové je srdce moje, Pane, hotové je srdce moje!“

Minula polnoc, keď sa Stanislav spýtal opatrovníka, ktorý pri jeho posteli bedlil, že kde sú nováci. Počujúc, že už spia, poprosil brata, aby každého osobitne pozdravil v jeho mene a spolu za odpustenie prosil za to, že im zlý príklad dal. Keď badať, že sa smrť približuje, riekol predstavenému domu: „Čas je krátky.“ „*Pozostáva teda*“, pridal predstavený, doplňujúc slová apoštolove, „*aby sme sa pripravili.*“

Jeden z prítomných otcov započal modlitbu sv. Innocenta, ktorá na krátko v sebe obsahuje umučenie Krista Pána. Potom

kríž mu dali do ruky a začali cirkevné modlitby za umierajúcich. Predstavený pomaly ich predriekal, aby ho i Stanislav mohol nasledovať. Ale z obavy, aby chorý neoslabnul, opýtal sa ho po malom čase, či sa neumorí, keď tak pozor dáva. „Nie, nie“, odvetil Stanislav, „to mi je naopak najväčšou útechou.“ Predsa niekoľko okamihov v pokoji ho nechali; a za ten čas Pátri, čo okolo postele kľáčali, po tichu sa modlili. Medzitým Stanislav nechcel, aby bez modlitby ostal, preto sám začal ktorési modlitby Dionisia Kartusiánskeho, ktoré nazpamäť vedel; k tomu poďakoval sa milému Bohu za všetky dobrodenia, zvlášte za vykúpenie a povolanie rehoľnícke. Potom poprosil srdečne Pána, aby mu hriechy odpustil a dušu jeho k sebe vzal do kráľovstva nebeského. Po týchto modlitbách poľúbil so zápalom boholásky rany Ukrižovaného a konečne naklonil hlavu svoju na tŕňovú korunu Pánovu. Na jeho žiadosť doniesli mu knižku, v ktorej si naznačieval mená svojich mesačných ochrancov — a prečítali mu ju. Stanislav obrátil sa k prítomným a poprosil ich, aby ho týmto svätým odporúčali.

Ešte pred spoveďou poprosil P. Faziho srdečne, aby mu dovolil, že by, ležiac na tvrdej zemi, dočkať mohol smrť, „lebo“, hovoril, „tak treba, aby pravý kajúcnik a chudobný umrel.“ Zprvu nechcel P. Fazi nijako mu to dopustiť, ale keď videl, ako veľmi túži Stanislav za touto milosťou, nemesel mu prosbu docela odbyť a tak pristal, aby aspoň v posledné okamihy života to urobil. Položili teda slamník na zem a složili naň Stanislava. Okolo neho kľáčali a stáli Ruiz, Fazi, Verševický a druhí! Stanislav modlil sa. Naraz zajasaly sa mu líca od rajskej spanilosti. Včul na jedného zas na druhého pozrel, a zdalo sa, že ich upomína, nech sa poklonia nevideným hosťom. P. Ruiz vstal a nahnul sa ku Stanislavovi. So sladkým úsmechom a s veľkou radosťou sdelil mu, že vidí Matku Božiu so zástupom svätých panien, čo prišly, aby ho so sebou do neba odvedly. To isté opakovával ešte raz všetkým prítomným. Už prešlých nocí bol riekol tým, čo u neho bedlili, že neumre pred sviatkom nanebevzatia. Ale včul už-už tu bol sviatok. Stanislav ruženec držiace v jednej ruke a v druhej sviecu,

Sv. Stanislav z anjelských rúk prijíma prev.
Sviatosť.

shováral sa so svojou sladkou nebeskou Matkou, a tak oddal *dušu svoju pokojne do rúk Božích*, dňa 15. augusta, práve keď sa na nebi zora zarudela (začervenala), máličko po štvrt na piatu. Ani jeden z tých, čo okolo neho boli, nezbadať, že Stanislav skonali; len z toho, že sa neusmiali, keď mu obrázok bl. Panny ukázali, spoznali okolostojáci, že nie je viacej na zemi, lež že už v nebi s Mariou Pannou Boha požíva.

Radosť bola hľadeť na usnulého. Mladík 18-ročný, krásnej postavy a tváre, syn vysokorodý, leží tu na slamníku, na zemi, v ruke má ruženec Kráľovnej nebeskej, ktorú Matkou svojou zval a ktorá mu zaiste najlepšou matkou bola. Tvár jeho bola ešte vždy veselá, takrečeno usmievajúca sa, a silne povzbudzovala ku zbožnosti, v jeho očiach nezhasol ešte onen živý oheň a podivná láskavosť, ktorá mu na zemi meno *anjela* získala.

Slávnosť nanebevzatia P. Marie žalostne sa započala v rímskom nováctve. Nováci veľmi sa rozžalostili, keď počuli, že ztratili svojho premilého brata. Všetci prišli k nemu, aby ho ešte raz videli a u jeho tela

sa modlili. A divom sa divili, vidiac ho docela nepremeného. Keby oči nebol sklopil boli by sa nazdali, že ešte žije; tak spanilý bol a krásny. Na taký spôsob rýchlo sa pretvorily slzy žalosti v radostné, pretože nikto viacej nepochyboval, že usnulý už v nebi je, aby tam so svätými slávil bl. Pannu — jako to i sám predpovedal. O tom sa ešte viac presvedčili, áno uistili, keď P. Jeronym Otelli (muž pre svoju zbožnosť a svätosť povestný) náhle prišiel. Sotva počul tu, že Stanislav usnul, zaraz vyprával svojim bratom, čo sa mu prihodilo. Dopotul totižto deň predtým, že sa Stanislav horšie má i odhodlal sa, že ho navštíví vo sviatok blahoslavenej Panny a s týmto úmyslom zaspal. Ráno, keď sa zora začervenela, zdalo sa mu z poly vo sne a z poly na javo, že ide do nováctva. Idúc takto cestou, stretne sa s istým spolubratom, Jesuítom, ktorý sa ho pýta, že kam sa poberá? „Do nováctva, navštíví Stanislava.“ — „To je už neskoro“, odpovie na to brat, „Stanislav už zanechal tento svet a požíva blaženstvo Božie v nebi.“ Tým bol koniec snu alebo videniu. „Jako som vstal“, odpo-

vedal P. Otelli svoju vyprávku, „pošiel som zaraz do nováctva, a tam som sa presvedčil, že mladík práve v ten čas usnul, keď sa mi ono videnie ukázalo.“ To rieknuť, zaplakal pobožný Páter z hĺbky srdca svojho a polúbil pobožne nohy a ruky usnulého.

Chytrý sa naplnil dom nováctva silou hostov z domu starších Pátrov, potom z rímskeho i nemeckého ústavu: lebo všetko chcelo anjelského mladíka ešte raz vidieť. Mužovia, ktorí zostarli v prácach apoštolských, pobožkali mu nohy; veľmi mnohí zaplakali, jedni od radosti, že majú takého zastavača v nebi, druhí zas od žalosti, že tak výborného brata ztratili tu na zemi. Mimo zvyku Spoločnosti Ježišovej dopustilo sa, že svätec kvetinami sa vyzdobil, na znak jeho nevinnosti a čistoty. S rehoľníkmi privalilo sa celé rímske mešťanstvo, aby lúbalo nohy zomrelého, ponač sa povest o jeho svätosti po celom meste roznesla. P. František Tolet, jeden z najpobožnejších mužov Spoločnosti Ježišovej, neskôršie kardinál, veľmi sa diviac tejto pocte, keď sa domov vracal, zvolal: „Bože môj, ten mladý Poliak pritiahne po smrti

všetkých k sebe, lebo každý ho chce vidieť a bozkáva jeho pozostatky; čo bude s nami starými, keď umremo?“ Tolet chcel tým riečiť, hovorí nám Augustí, že by tí, čo už ošediveli v rehoľnom živote, usnulého ďaleko prevyšovať mali zásluhami, a oni že ho ani len nedosiahnu. Pravda, zásluhy nemerajú sa rokmi, lež horlivosťou. Jeden jedinký čin, zo srdečnej nadprirodzenej lásky vykonaný, viacej stojí, nežli mnoho-ročný, ale vlašný život, v ktorom je srdce rozdelené medzi Bohom a svetom, medzi čnosťou a náruživosťami.

Len včul vyšiel na javo ne jeden krásny prípad zo života Stanislavovho; lebo každý počal vyprávať, čo znal o usnulom, a i všetci zadivili sa, ako mohol Stanislav za tak krátký čas k toľkej dokonalosti sa vyšvihnúť. P. Ruiz a P. Fazi vyprávali o nevinnosti Stanislavovej. Druhí zas upomínali na lásku jeho k bl. Panne i na preveliké milosti, ktoré od nej prijal. Opäť iní hľadali príčinu smrti jeho, ale nenašli inú, krome jeho prevelkej lásky. Silný mladík umrel náhle proti všetkému očakávaniu lekára, po malinkej nemoci, za niekoľko dní.

a to v ten istý deň, ktorý predpovedal, umrel s pokojnou a veselou tvárou! „Či je to nie“, takto sa pýtali medzi sebou, „či je to nie opravdu divná smrť?“

Videnie, čo Stanislav pred smrťou mal, nebolo ešte všeobecne známe. Preto duchovný otec, keď pred členmi spoločenstva podľa zvyku kázal, sláviac zásluhy sv. mladíka, zvláštnym dôrazom spomínal tiež zjavenie bl. Panny. No toho nebolo ani treba, aby sa táto a iné mimoriadne veci spomínaly, však všetkým boly známe jeho čnosti, a to úplne dosť bolo k jeho všeobecnej úcte. „Všetci, čo sme ho znali, držali sme ho už za živa za svätého“, hovorí jeho spolunovák Magnani, „tým viac teda po jeho smrti. Mnohí si žiadali z jeho vecí čosi dostať: lebo im bolo všetko svätým, čokoľvek so Stanislavom v nejakom potyku bolo.“ Marian Tronchi svedčí, že mnohí žiaci a rehoľníci a kňazi, ktorí Stanislava ešte znali, čo svätého ho ctili nielen po smrti, lež ešte za živa, a že mnohí z jeho spolužiakov jeho modlitbe sa odporúčali, nepochybujúc ani za mak, že rovnou cestou pošiel do neba. „Čo sa mňa týče“, končí

Tronchi, „ja som bol presvedčený, že sa v nebi na vysoký stupeň večnej slávy vyšvihol, a mal som ho i mám ho za svojho ochrancu. Zavolám-li ho na pomoc, tak mi je ľahko zvládaf i najťažšie pukušenia. A tu ešte nič nehovorím o pomoci čo najvýdatnejšej v duchovnom živote, ktorú som už tolko ráz skrže jeho prímluvu dobudnul a ešte dobývam.“

Dľa rozkazu generála Spoločnosti Ježišovej sv. Fr. Borgia, konalo sa za usnulého obyčajné requiem; potom v drevenej truhle pochovali jeho telo v kostole sv. Ondreja na pravej strane veľkého oltára. Čudným riadením Božím Stanislav bol prvý novák, čo v nováctve sv. Ondreja zomrel a tam bol pochovaný; opravdu prekrásny to základ pre nováctvo. Majúc takého záštitníka na nebi, ký div, že nováctvo darovať mohlo svetu mnohých apoštolov a mučeníkov; mnohých mužov, ktorí sa preslávili (vynáčili) vedou a ešte viac svätým životom svojim.

Ale ani v nebi nezabudol Stanislav na Spoločnosť Ježišovu. Ona ztratila v ňom živý obraz svätosti; ale za krátko prišiel

druhý anjel v ľudskom tele a vzal si príklad na mladom Stanislavovi, prevzal jeho svätosť, i takrečeno rozplodil ju. Toho istého roku totižto, v ktorom sv. Stanislav umrel, narodil sa sv. Alojz. — P. Varševický mnoho dúfal pre svoju domovinu od sv. mladíka, ale včul sa zdalo, že sa toto očakávanie nikdy nesplní, a to veľmi rozžalostilo horlivého kňaza. Ale milý Boh potešil ho o niekoľko mesiacov po smrti Stanislavovej. Prišli totižto dvaja hodní mladíci, bez pochyby skrze prostredníctvo nášeho svätého poslaní do Rímu, ktorí zamenili Stanislava. Bol to P. Peter Skarga i P. Simon Vysocký. Koľko dobrého oba, zvlášte prvý, v Poľsku vykonali, dosť je známo.*)

Medzitým rástla a šírila sa povesť o sv.

---

*) P. Skarga bol v každom ohľade pracovný a horlivý. Mnohých poľských veľikášov opäť priviedol do kat. Cirkve, a mnoho urobil za sjednotenie v Brestu (1595). Vo svojich kázňach (ktoré, čo sa jazyka a vnútornej ceny týče, do dnes sú vzormi v poľskej spisbe) mužnou odvážnosťou povstal proti hriechom, najmä zemanstva. Napísal rozličné diela, medzi nimi „život svätých“, v ktorom i Stanislav našiel svoje miesto.

mladíkovi vždy viac a viac. Dlhý čas sotva hovorili v rímskom nováctve o čom, ako o čnostiach Stanislavových. Láska k nemu, miesto aby časom ochladla, vždy viac sa rozplameňovala a osvojila si srdcia všetkých. Netrvalo dlho, a nováci zažiadali si sv. ostatky svojho svätého, a to, ak by to byť mohlo, jeho hlavu, aby sa posilnili na ňu hľadiac a nasledovali ho. Najprv báli sa prosiť o to; keď ale o dva roky neskôr jeden-druhý novák zomrel, a hrob Stanislavov otvoríť sa mal, odhodlali sa, že upotrebia túto vhodnú príležitosť.

„Skrze milého brata a neskoršieho mučenika, bl. Rudolfa Akvavivu“, hovorí P. Vysocký, ktorý ešte vtedy v rímskom nováctve bol, „ktorý i sám veľmi čnostný súc, zvlášte si ctil a miloval sv. mladíka, poprosili sme predstavenstvo o hlavu sv. Stanislava. Prosbu našu vyslyšali. Šťastliví pre sľúbenú milosť, vyšli sme v slávnom sprievode, s horiacimi sviečkami v rukách na miesto, kde telo odpočívalo. Jeden z bratov vošiel do hrobu a našiel, že telo svätcovu nezahnilo, lež že je nedotknuté. On to neočakával, a preto sa prestrašil a vy-

behnúc von, zvolal: „Bratia moji, však je ešte celkom neporušený!“ Tomu sa všetci veľmi zaradovali, a i zvesť o tom v krátku rozveselila v Ríme členov Spol. J., lebo každému sa pravým divom zdalo, že telo po dvoch rokoch po smrti ešte nezhnulo.

Tento div ale netrval dlho. Bol to len prvý papršlek tej slávy, ktorým Boh ovenčil čelo sluhu svojho, chtiac, aby druhými prostriedkami zväčšil blesk, ktorým sa meno Stanislavovo žiari. Viac ako rok minul, keď znovu otvorili truhlu. Teraz už len samé kosti našli v nej, ktoré preložili do olovenej truhly a preniesli ich na prístupnejšie miesto. I touto príhodou ukázal Boh, jak milý a drahý mu je Stanislav. „Bol som novákom v Ríme“, hovorí P. Peter Vilkanovský, „keď preniesli kosti bl. Stanislava do inej truhly. Medzi prítomnými bol i kostolník nášho kostola, ktorý sa menuje al Gesú. Tento vzal potajmo jeden košťalik z chrbtovej kosti, a zanesol ho do sakristie. Zaraz sa naplnila sakristia milou a neopísateľnou vôňou, čo sa po kostole a celom dome rozlievala. Najväčšia predsa v sakristii bola, čo sa i potvrdilo, keď príciuu

hľadali. P. Akvaviva, vtedy už generál Spol. Ježišovej, opýtal sa sakristiana, že čo je to? Tento vidiac, že jeho vec na javo prišla, priznal sa pravdive, a keď ten košťalik doniesol, presvedčili sa, že on bol jedinkou príčinou vône. Na generálov rozkaz, potvrdil sakristian i prísahou svoju výpoveď, a to pred súdom; potom Akvaviva sám odniesol sv. ostatky do kostola nováckeho a priložil ich k ostatným. A keď so svätými ostatky vyšiel zo sakristie, neostala ani vôňa v nej, ako ani v dome.

Skoro v ten istý čas zbadali, že z hrobu svätca akási zvláštne príjemná vôňa sa rozlieva. V deň sv. apoštolov Šimona a Tadeja, v ktorý sv. Stanislav rehoľný odev bol obdržal, modlil sa jeden novák, Mikuláš Oborský, dľa obyčaje na hrobe blaženého čruha. Keď vstal, sklonil sa ešte raz, aby poľúbil hrobný kameň; a zaraz ocítil lúbežnú vôňu, ktorá mu i samú dušu nevýslovnou radosťou naplnila. Pozorne prehľadal všetko dovôkola, až sa konečne presvedčil, že tá vôňa nemôže od inakiaľ dochádzať, leda zo Stanislavovho hrobu. Dozorca chrámu bol vtedy P. Mikuláš Lenčický,

zvláštny ctiteľ sv. Stanislava. Oborský ľubovôňu málo pred obedom spozoroval; po obede zaraz pripomenul to Lenčickému. „I ja som pocítil divnú vôňu“, odvetil mu, „ale neviem, odkiaľ prichádza.“

Darmo prehladal i P. Lenčický všetko, čokoľvek na blízku bolo; ani on nenašiel nič čo by príčinou tej vône podivnej byť mohlo. Skoro dozvedel sa Oborský, že nie je on sám jedinký, čo na hrobe Stanislavovom divnú vôňu a vnútornú rozkoš pocítil. Na tento spôsob chcel Boh osláviť telo sluhu svojho. Ale svätého nielen v samom Ríme poznali a ctili. Meno Kostkovicov rozhlásilo sa na široko-ďaleko, a v krátku nebolo zeme, ano ani mesta, kde by neboli znali anjelského mladíka.

XI.

Oslávenie sv. Stanislava.

Ešte v ten istý rok, v ktorom Stanislav umrel, (1568.) vyšly dva životopisy o ňom. Jedon napísal P. Stanislav Varševický, súdruh Stanislavov, a druhý P. Fazi, jeho spovedelník. Onedlho vyšiel i v Krakove

·jedon život svätcov od Rehora Samborského, učbára ľubomudretva (filosofie). Tieto knihy sa preložily v krátku do rôznych rečí a to nielen v Europe, lež i v Amerike a v Indii veľmi sa rozšírily. Ale so životopismi rozšírila sa i dôvera aj úcta ku divotvornému sluhovi Božiemu. Pravda, doma, v Poľsku, sa to zvláštnym spôsobom stalo. V Poľskej, kde Boh slávu svojho sluhu hneď z počiatku premnohými zázrakmi vyjavil, začali Stanislavovi s výslovným alebo mlčanlivým schválením biskupov, dávať prímene „blažený“, a verejne ho za blahoslaveného ctíť. Jemu ku cti kaplice a oltáre zasväcovali; obrazy, ba aj sochy jeho, vykladaly nielen v kostoloch, lež v mestách, jako v Pozňani, v Krakove, vo Lvove, v Lubľani, i na mestských bránach, na vežiach a verejných budovách, na verejných miestach, v radniciach, ano i v samých kráľovských palácoch. Výročný deň Stanislavov vždy s veľkou slávnosťou a skvelým sprievodom sa slávil.

V Ríme ale bolo to ináč. Pátri Jesuiti boli zdržanliví a z úcty proti sv. Stolici vyhli všetkému, čo by jako verejná úcta vy-

zeralo.*) Medzitým generál Spol. Ježišovej čo najhorlivejšie sbieral všelijaké dôkazné spisy, ktoré boli ku započatiu a prevedeniu svätovyšetovania potrebné. Na jeho naliehanie všade, kde očití svedkovia žili, vyžiadaly sa súdobné zprávy o živote, o čnostiach Stanislavových a o zázrakoch, čo sa skrze jeho prímluvu staly. Tieto na 19 rozličných miestach od duchovnej vrchnosti sobraté zprávy sa konečne v osobitnom spise na krátko pápežovi Klementovi VIII. predložily. Po bedlivom vyšetrení celej veci vydala Jeho Svätosť, rímský Otec, 18. februára 1604. mestu Pultovu pápežský list, v ktorom Stanislavovi prímene „blažený“ bolo pridané, a na jeho výročný deň i zvláštne odpustky boli udelené. Pavel V. povolil (14. aug. 1605.), aby sa i v Ríme verejnou úctou ctil sv. Stanislav. Medzitým vždy viac a viac sa množil počet milostí a divov, ktoré prímluve sv. Stanislava pripísať nutno bolo. Keď pápež Urban VIII. r. 1634. ohľadom svätosúdu nové predpisy vydal, tak vymenoval sa v Ríme nový vý-

---

*) V takých záležitostiach má sa obyčajne úsudok rímskej stolice dočkať.

bor, ktorý dľa istých pravidiel čnosti a divy blahoslaveného vyšetroval. Dňa 16. augusta roku 1670. vydal Klement X. pápežský list, v ktorom Stanislava za blahoslaveného vyhlasoval; o rok nato povýšil ho za hlavnejšieho ochrancu Poľska i Litevska. Teraz už len jeho vyhlásenie za svätého sa čakalo. I aby sa na túto najväčšiu cirkevnú česť povýšil, poprosil Klementa X. okrem Poľska a jeho kráľa i cisár Jozef I., potom ovdovelá cisárovná Eleonora Maria; týmto pridružil sa nadbiskup viedenský a mnohí iní hodnostári z rozličných zemí a národov. Ako sa príslušné divy ešte raz vyšetřily, uzavrel pápež (r. 1714.) slávne svätorečenie Stanislava. Ale z počiatku pilné záležitosti a potom zase smrť prekazila mu prevedenie jeho úmyslu.

Až jeho nástupca Benedikt XIII. mohol to previesť. V Silvestrov podvečer r. 1726. bola slávnosť svätorečenia vo vatikánskom velehráme. Pápež rozmnožil jeho slávu tým, že spolu s ním oslávil i jeho nasledovníka Alojsa Gonzágskeho. A tak v jedon deň zdobila cirkev paprškami svätosti Stanislava i Alojsa: dvoch bratov z tej

istej rehole, dvoch opravdivých anjelov v ľudskej podobe, dva skvelé vzory kresťanskej mládeže. Zvláštnosť sv. Stanislava pri tomto je, že *on je najmladší* zo všetkých svätých, ktorí sa kedysi *slávnym spôsobom* za svätých vyhlásili.

Celý kresťanský svet, zvlášte ale ošťašené Poľsko, konalo slávnosť svätorečenia mimoriadnym plesom a neohraničenou nadšenosťou. — Všeliaké jazyky, jako európejské, tak aj asiatské (ešte i čínsky), ba aj americké šírily a šíria po dnes potešiteľnú zvesť o našom svätom. Svätí a učenci, rehoľníci a svetskí, králi a cisári, vynikajúci a prostí: všetci jednakou láskou ctia Stanislava. — Koľkorázkoľvek prosperch krajiny do boja nútil poľského kráľa Sigmunda III., vždy dal ostatky sv. Stanislava vyložiť a klačiac prijal jeho požehnanie; a len keď sa takto do prímluvy Stanislavovej odporučil, tiahol proti nepriateľom. Sv. František Saleský venoval mu zvláštny odsek vo svojom spise o láske Božej. Nad posteľou kardinála Bellarmína visely vždy dva obrazy: jedon sv Stanislava, a druhý sv. Alojša. „Toto sú dvaja anjeli,“ hovoril

obyčajne, keď na obrazy poukázal. Vrúcnou láskou vinul sa k Stanislavovi medzi mnohými druhými i jeho krajan P. Mikuláš Lenčinský, muž učený a svätý. V liste, ktorý P. Antonovi Spinellimu, (vrchnému neapolského kraja) písal, že nenachádza slov, ktorými by Stanislava dostatočne vylebil a v úplnej pokornosti mnohé a veľké milosti vyjavujúc, dokladá: „Tieto milosti čo deň sa zväčšujú a nútia ma, meno a česť nášho blaženca, na koľko možno, šíriť. . .“

„Preto snažne prosím Vašu Velebnosť, zašepujte do srdca Vašich novákov túto úctu. Smelo sľubujem každému, že kto úprimne a ku cti Božej snažiť sa bude úctu sv. Stanislava šíriť, že divno a stále napredovať bude v čnosti a dokonálosti. A čo hovorím, o tom som celkom istý, jako by som to už včul očima videl. . .“

So sv. Alojsom Gonzágom a sv. Jánom Berchmansom ctíla mládež, a ctí ešte i včul sv. Stanislava čo záštitníka (patróna) svojho. Obyvatelia indického polostrova, ohromnej Brazílie, áno i tí, čo žijú po nesčíselných sihotiach oceánskych, jakživ nečuli ani slovička o Cesarovi alebo o Napoleono-

vi: ale pri mene Stanislavovom pokorne sklonia hlavu svoju. Tisíce kostolov, seminíšť a ústavov sú jemu zasvätené. Všade: v hlavnom meste pápežskom a po všetkých krajoch: na Visle, na Sajne, na Dunaji, po Alpách a Karpátoch, po širo-širých rovinách ruských a sibirských, a kdekoľvek sa ešte katolíci nachádzajú; všade a vždy sa vzývalo a vzýva meno sv. Stanislava na pomoc, a k obrane i poteche. Osadník v Ekuadóre, v južnej Amerike, nerozumie síce mäkkým hláskam indianskej mluvy; cestovateľovi v horúcej Afrike ovšem tvrdo zvučia hlasy černošskej reči: ale predsa tu i tam čuje, keď i nejasným vyslovením známe meno: Stanislav Kostka.

XII.

Stanislav stará sa o svoju rodinu a domov svoj.

Pre Boha opustil Stanislav rodinu a domovinu; ale preto neprestal ich milovať, lež naopak, ešte hlbšie si vštepl do srdca lásku k nim, lebo základom lásky tejto bol včul sám Boh. Láska sa viac v činoch nežli v slovách zjavuje. Stanislav modlil sa v no-

váctve za rodičov a za brata Pavla; áno i svojich súdruhov prosil, aby sa za nich modlili. Viac nemohol pre nich činiť; mohol ale viac s neba urobiť; čo i vykonal. Tým ale dokázal, že neztratil náklonnosť k nim, áno že ju len ušlachtil a posvätil.

Keď Pavel od otca poslaný do Ríma prišiel, aby Stanislava každým činom z rádu vyviedol, bol tento už u Boha. A tak Pavel iba svedkom bol opravdovej žalosti nad bratovou smrťou. Počul, čo sa vyprávalo o dokonáлом a príkladnom živote bratovom, a jako ho všetci sfa svätého ctili. Ku hrobu brata svojho zavedený i sám nemohol zdržať svoj bôl, a horké slzy žalosti ronil pre svoje nešťachetné zachádzanie s ním. A tak už včul sa dokázala divná moc Stanislavova a spolu i láska jeho. Pavla posial nič nepohlo, ani trpezlivosť bratova, ani divné príhody, ktoré zkusil vo Viedni — tu ale na hrobe bratovom ako na úder sa premenil a ofutoval všetko predošlé.

Pavel vrátiac sa do Poľska, do podrobna vyrozprával otcovi a príbuzným všetko, čo videl, počul a cítil. Tu nanovo spatrila sa moc osláveného; lebo hnev a zúrivosť

otcova, žalosť jeho manželky a celej rodiny razom sa v nežnú lásku a v neopísateľnú radosť pretvorila. Táto radostná myseľ tým viac sa potešila, keď videli, jako si Stanislava všetko ctí, jako sa všetko k nemu utieka, a keď sa rodine Kostkovskej so všetkých strán šťastie prialo, že Cirkvi tak veľikého svätého darovala. Včul uznal aj otec, že sa posiaľ vo svojich náhľadoch o ctí mýlil; veď videl, že práve syna jeho vstup do rehole (ktorý on za večitú hanbu rodu svojho držal), teraz rod preslavuje a vekoslávnym ho činí. Mnohí, — opravdu, — čo ani len meno hocktorého kráľa poľského nepočuli, ctia včul a zvelebujú sv. Stanislava Kostku.

Vráťme sa teraz k Pavlovi, ktorý onedlho stal sa jedinou nádejou rodu Kostkovského, — lebo otec a mladší brat onedlho zomreli. K udržaniu domu viac ráz chcel vstúpiť do stavu manželského, ale každý raz našly sa prekážky, ktoré všetko roz-bily. Pavel držal tieto nečakané ťažkosti za pokyn prozreteľnosti Božej. Počul v srdci svojom hlas Boží, ktorý ho ku dokonalejšiemu životu volal; t. j., aby srdce

svoje nelepil primoc na veci tohoto sveta, vloziac na seba nesňateľné jarmo manželstva, lež aby sa celkom službe Božej zasvätil. Preto utiahol sa spolu so svojou matkou na rostkovský zámok, kde sa oba v tichej samote dobročinnému a zbožnému životu venovali.

Matka Pavlova a Stanislavova bola síce vždy príkladnou paňou, ale keď sa jej nečakaného šťastia dostalo, vidieť verejnú poptu svojho najmilšieho dieťaťa a spolusláviť ho: začala horliť po vyššej dokonálosti a dosiahla ju skrze prímluvu svojho mocného Stanislava. Keď konečne svoj bohobojný život tichou smrťou dokonala, na tom stál Pavel, aby zdedené bohatstvo ku sláve Božej a ku dobru cirkevnému vynaložil. V Prašnišu vystavil kostol *) a kláštor pre cistercitov, potom velikánsku nemocnicu a k tomu ešte i dom pre Jesuitov. Títo ale napriek všetkej vôli dom prijať nemohli; lebo v malom a svetským i rehoľným duchovenstvom už i tak dobre zaopatrenom

---

*) Prašniš, mestečko 4000 obyvateľov počítajúce, 100 kilometrov od Varšavy vzdialené, vyniká ešte dnešný deň tým krásnym a veľkým kostolom, ktorý Pavel Kostka v dnešnom slohu dal vystaviť.

mestečku už žiadnej vhodnej služby nebolo, v ktorej by svoju činnosť rozvíjali. A tak Pavel z tohto domu spravil útulňu pre okolitých núdznych. Mimo toho zväčšil ešte dôchodky farského kostola a vystavil pri ňom bohatú kaplicu, bl. bratovi posvätenú, v ktorej i sám pochovaný byť chcel.

Pre seba vybral si jednoduchý byt pri nemocnici. Pravda, niektoré izby bohato a stavu primerane boli okrášlené; ale v týchto nebýval riadne, lež iba hostov prijímal a príbuzných vítal v nich. Pavel totižto spal alebo na holej zemi, alebo ponajviac na tvrdom slamníku. Po krátkom spánku vstával za včasu k modlitbe, bičoval sa a rozmýšľal nad životom a mukami Spasiteľovými, kým sa nebrieždilo. Vtedy pošiel do farného kostola sv. Anny, poslúchoval pri niekoľkých sv. omšiach, a potom sa ešte modlil utiahnutý niekde v kútiku. Deň v rozličných pobožných cvičbách strávil. Istý čas zasvätil obsluhu nemocných, druhý návštevám chudobných, tretí konečne pobožnému rozvažovaniu a modlitbe. Dľa príkladu svojho sv. brata často i celé hodiny premodlil na zemi s vystretými ru-

kami. Jeho sv. brat, ktorého niekdy trpko bol prenasledoval, vždy mu bol na mysli a k pokániu ho nútil. Keď Pavel slávnosti videl, čo sa pri Stanislavovom vyhlásení za blaženého konaly a bezhraničnú česť a chválu počul, ktorá sa blažencovi vzdávala: nevýslovne sa zahanbil. Áno, čo len hovorí počul o bratovi, alebo i len jeho meno; zaraz mu slzy hraly v očiach. Myšlienka, že na jaký spôsob dopomáhal bratovi ku svätosti, vždy ho veľmi zarazila a pred Bohom pokorila.

Roku 1603. pozvali ho, aby pod prísahou svedčil pred svätosúdom o bratovi; lebo práve vtedy o tom sa jednalo, či sa má vriediť do počtu blažených, a či nie. Āle sotva povedal niekoľko slov, už mu celý prúd slz vyhrkol z očí, tak že ani hovoriť nemohol ďalej. Bielinski dal sa teda miesto neho hovoriť. Pavel ale iba plačom potvrdzoval slová a výpovede svojho bývalého učiteľa. A vôbec kedykoľvek ho niekto prosil, aby niečo rozprával o Stanislavovi, vždy len ruku na srdce vložil, pozdvihnul oči k nebu a hlboko pohnutý riekol: „O, len aby sa svätý brat modlil za mňa!“ A sku-

točne nikdy neprestal trpko ľutovať, že vo Viedni s bratom tak tvrdo a nemilosrdne nakladal. Aby svoju vinu napravil, konal potajomne prísne činy pokánia a často bičoval sa až do krvi. Jedna udalosť predsa vyšla na javo.

Na jednom cestovaní roku 1603. pomeškal Pavel niekoľko dní na zámku svojho priateľa Lúckeho. Keď sa po večeri do svojej izby utiahol, nespozoroval, že synček Lúckeho, Stanko, za pecou spal. A ponač myslel, že je sám, hodnú čiastku moci — dľa svojho zvyku — v modlitbe strávil, a než sa k odpočinku uložil, nemilo a krvavo sa ešte vybičoval, vzdychajúc pritom neprestajne: „Ach, svätý bratre, pros Boha za mňa úbohého hriešnika! Odpusť mi, že som ťa tak prenasledoval a teba bil.“ — Chlapec videl a počul všetko; no predsa neopovážil sa ani najmenšieho znaku dať o sebe. „Ja som myslel“, vyprával pozdejšie, „že pán Kostka zabil svojho brata a že mu je za pokutu naloženo, aby sa cez celý život tak bičoval. Ráno opýtam sa sluhov p. Pavla a vyprávam im, ako sa šibal o brata za odpustenie prosil. Oni mi na to

odvetili, že Pavel nehovoril o žiadnom inom bratovi, než o Stanislavovi, ktorý v Ríme do Spoločnosti Ježišovej vstúpil a tamže v najkrajšom veku zomrel, a ktorý teraz vraj i divy tvorí.“

Už od dávna zamýšľal Pavel docela Bohu zasvätiť život, a síce v reholi, ku ktorej brat jeho patril, v Spoločnosti Ježišovej. On vždy miloval rád tento, milerád obcoval s jeho členmi, a často ich pozval do Prašnišu, aby obec duchovne napomáhali. Ale roky a roky mĺňaly sa a on vždy ešte len bojoval so sebou samým; presvedčenie, že nie je hoden takého šťastia, vždy ho odvracalo od toho, aby prosil o prijatie do rádu. Túžba síce so dňa na deň v ňom rástla, ale z pokory neopovážil sa rozhodný krok urobiť. Konečne po 40-ročnom kajúcom živote, keď sa ostrosťou svojou docela zmoril a koniec života približovať cítil, — nemohol silnému pudu odolať a prosil vtedajšieho generála o prijatie. P. Klaudius Akvaviva, ktorý — ako nám známo — bol súnovákom Stanislava, a prosiaceho zásluhy ohľadom rádu dobre znal, písal predstavenému poľských krajov, aby

Pavla zaraz, bez všetkého meškania prijal do nováctva; lenže aby prv svoje majetkové záležitosti usporiadal a zabezpečil svoje pobožné základiny. Keď Pavel o svojom *prijatí* počul, len tak rástol od radosť a náhlil sa do Petrikova k súdu, aby všetko čím skôr usporiadal. Ale sotvaže všetko dokonal, prudká zimnica vrhla ho na posteľ, z ktorej viac nepovstal. P. Čielecký zo Spoločnosti Ježišovej opatril ho poslednými sviatosťami a do posledného času bol uňho. Pavel zomrel skrúšene a bohuoddane 13. novembra 1607. vo svojom 60. roku. Na tento istý deň ustanovil neskôr pápež Klement XI. sviatok sv. Stanislava. Tak teda v ten istý deň sviatkujú oba bratia na nebesiach svoj sviatok; oba boli nováci Spoločnosti Ježišovej, oba naozaj svätí, lenže rozličná bola cesta, čo ich doviedla k svätosti. — Na jeho pohrabe prítomné bolo zemianstvo, kňazstvo a svetské vrchnosti mesta, jako i ľud z blízka i z ďaleka. Všetci sa divili nad mimoriadnym bleskom, ktorý sa na jeho čele skvel, a hovorili si, že je to odblesk svätosti. Telo usnulého odniesli dľa jeho výslovnej žia-

dosti do Prašnišu, kde ho v kaplici od neho postavenej pochovali. Na hrobný pomník napísali mu, ako si to sám prial, veľkými písmenami tieto slová: „Ja sa nehanbím za evanjelium.“

Ako Pavel, tak zkúsil i Bielinski ochranu sv. Stanislava. Keď sa stal kanonikom v Plocku, veľmi bol na tom, aby pošetilosť mládeneckého veku vzorným chovaním sa zabudnutými učinil i odkajal. Ako jednúc Pavlovi prispel, aby tak ľahkomyselne žil, práve tak ho teraz i v pokáni nasledoval. Často ho navštívil, a čas vo zbožných rozpravách strávili, pri čom si žalostne spomínali na svoju ľahkomyselnú minulosť. Bielinski po čas života mimoriadnu pobožnosť pestoval ku sv. Stanislavovi. V izbe jeho vždy visel obraz jeho. Jemu ďakujeme podrobnosti zo života Stanislavovho. Cítiač, že mu došiel čas, v ktorý má odísť s tohoto sveta, vyspovedal a pripravil sa na smrť. V posledných okamihoch zjavil sa mu Stanislav a posilnil ho. A tak ešte posledný raz pozrúc na obraz Stanislava, usnul v Pánu.

Ako Stanislav rodinu neprestal milovať,

tak nezabudol ani svoju otčinu. — Zriedka kedy bolo Poľsko a vôbec celé kresťanstvo v takej nesnádzi, ako roku 1621. Mladý sultán, Osman, dôverujúc vo svojom veku, verejne sa vyslovil, že docela zničí meno kresťanské. Rok predtým padol vojenský generál Žulkyjevský s kvetom poľskej šľachty u Čechory. Teraz privalil sa sám Osman v čele 300.000 Turkov a Tatárov, okrem mnohočetného mužstva asiatskych hord cez Dunaj do Moldavy a Valaska. Utáboril sa ale u Chočima, naproti hradu Kamencu. Spatriac sultán máločetné poľské vojsko pod vodcovstvom Chotkieviča, strašne sa rozzúrilo, že ako sa opovažujú Poliaci do tak málo čestnej bitky ho vyzývať, v ktorej stotina jeho vojakov na jedného Poliaka udre. Po ľudsky nebolo žiadnej nádeje odolať divej sile asiatskej a Poľsko zachrániť. Kráľ Sigmund III. sa obrátil vo svojej núdzi k Bohu a s dôverou utiekal sa ku sv. Stanislavovi, akožto ku synovi krajiny. I aby ho skôr prisilil ku pomoci, vyprosil si z Ríma jeho hlavu. Zbožnému vládárovi nemohla sa v takej nehode prosba odbiť. P. Mucius Vitelleschi, vte-

dajší generál, zaraz poslal žiadaný ostatok svätcov do Poľska skrze Achacia Grochovského, biskupa z Lucku. A tu — ten zázrak sa stal, že práve v tom okamihu, keď biskup s hlavou sv. Stanislava hranice ríše na jednej strane prekročil: na druhej už utekal ľúty Turek ako bez hlavy, ani sa neobzerajúc — a 100.000 padlých nechal na bojišti. Meno bl. Stanislava po celej širšej Poľskej sa ozývalo. Všetko sa pretiekalo čím veľkolepejšie sláviť záštitníka krajiny, povestného sv. Stanislava.

Roku 1648 obrátil Stanislav mesto Przemisl od zástupov nepriateľských, ktoré ho napadli. To bol tak zjavný div, že ho nielen kresťania lež i sami židia uznali. Keď sa neskôr pýtali zajatých (ktorých vojaci pri Lvove chytili), že prečo sa dali na útek tak naraz, rozprávali, že jedon mladík sa im zjavil v jesuitskom odeve na hradbách a vsetkým že strachu a hrúzy nahnal. Preto že spásu svoju jedine v úteku hľadali. Podobnú pomoc obsiahly i mestá Lublin a Lvov.

Roku 1651. prichodilo kráľovi Kazimírovi V. vojnu viesť, ktorá mala osud Poľ-

skej krajiny rozhodnúť. Na protivnej strane mali turecké vojská na 300.000 junákov. Pred rozhodnou bitkou padol kráľ na tvár pred divotvorným obrazom bl. Stanislava, ktorý v Lubline sa ctí, a odporučil sv. Stanislavovi utisnutú domovinu. Spolu zaslúbil, že zaraz, jako vyslyšaný bude, svetu vyhlási podivnú pomoc jeho. V nasledujúci deň strhla sa krvavá bitka u Berestečka. Kazimír vydobyl úplné víťazstvo nad tri ráz mocnejším nepriateľom; asi 100.000 nepriateľov krylo bojište. Povŕačný kráľ splnil svoj sľub, a do Lublina poslal zlatý odev na obraz svätcov.

Aj ináče ešte dokázal sv. Stanislav o svoj domov zvláštnu starosť. Veď ho zachránil, a to nie len raz, lež mnohokrát, od strašného moru, ktorý už celú Europu bol zaplavil. Vo spisoch svätorečenia nachádzame 99 takých zázrakov zaznačených.

XIII.

Stanislav stará sa o všetkých svojich ctiteľov.

Čujme včuf niektoré z nepočetných divov, ktoré sa na prímluvu sv. Stanislava

na jednotlivých osobách staly. Divy, ktoré o mocnej prímluve sv. Stanislava svedčia, veľa početné sú. Už roku 1630. prinášajú súdobné zprávy len zo samého Poľska 142 divných prípadov. Počet zázrakov, čo sa v iných krajinách európejských, potom v Asii a v Amerike na jeho vzývanie staly, je zaiste ešte o mnoho väčší. A od toho času Eoh svojho sluhu ešte vždy a všade oslavuje skrze nové divy. Mohli by sme knihy a knihy napísať o nich, ale pre krátkosť uspokojme sa niekoľkými, ktoré všetky r. 1710. ku zkúške a posúdeniu v Ríme predložené boli.

Anna, chudobná vdova, čo pri Lublíne bývala, poslala svojho sedem ročného syna Stanka s jeho päť ročnou sestričkou ku studni, aby jej krčah vody doniesly. Bolo 6. júla 1630. Ale syn tak nešťastne sa prehol nad okrajom studne, (čo bola sedem metrov hlboká,) že spadol, a síce horeznačky, jako sa to neskôr dľa jeho vlasov a tváre, čo byly bahnom zašpinené, dokázalo. Sestrička hlasno zakričala a volala brata po meně. Matka to volať síce očula, ale zpočiatku si to nevšímala, konečne po

pol hodine nič dobrého netušiac, ku studni utekala. A tu — hrôza — na dne studne shliadla svoje dieťa! Jej hlasitý plač a ston privolaly susedov. Títo vytiahli chlapca z vody a vyložili ho pri studni na holú zem. Telo jeho bolo čierne jako uhol, a naduté jako mech. Oči mal otvorené a prekrútené; zuby mal tak silne zafaté, že sa len so železnými nástrojmi mohli otvoriť; celé telo bolo studené, ztuhlé a bez pohybu. Cez úplnú hodinu pokusovali sa na každý spôsob, aby ho k sebe priviedli: obracali ho na všetky strany a drhli ho teplými plachtami, ale všetko darmo. Konečne matka a všetci prítomní nahliadli, že daromné je všetko namáhanie chcieť mrtvolu oživiť. Medzitým privábilo množstvo ľudu istého žiaka menom Augusta, ktorý išiel do Lublína; porozumejúc vec, tklivou láskavosťou prehovoril k plačúcej matke; „Prečože neodporúčate vášho mrtvého syna blaženému Stanislavovi? Však on tak mnoho platí u Boha, a tak mnoho milostí dopriava tým, čo ho vrúcne vzývajú.“ Slová žiaka padly úbohej matke jako hlas s neba; ona vrhne sa na kolená a s dôverou vzýva Stanislava:

„Pomôž, blažený Stanislave Kostko, pomôž nešťastnej matke!“ A hľa! v tom samom okamihu dieťa sa pohlo, vstalo, obzrelo sa, a šlo docela zdravé domov — a síce bez toho, žeby len i kvapku vody bolo zo seba vydalo. V druhý deň videli matku a dieťa v Lublíne v kostole Jesuitov u oltára bl. Stanislava radostnými slzami vďaky vzdávať.

Istá panna, Katarina Osinská, ďakuje prímluve sv. Stanislava, že sa od svojich zdĺhavých a hrozných múk oslobodila. Keď sa raz vo svojom treťom roku s inými dievčatmi zabávala, jedno z nich vložilo jej kamienok do ľavého ucha, tak hlboko ho vrazilo, že ranhojiči kališskí, (kde sa toto stalo,) vytiahnuť ho nemožli. Probovali všetky prostriedky, ale nadarmo. Následkom toho onedlho ohluchla Katarina; a na tom nie dost! Dostavil sa i hrozný bôľ v hlave, áno niekedy i trhanie údov ju trápilo. Tieto muky 27 rokov trvaly. Tu počula zkusovaná panna, že Pán Boh mnohé a mimo-riadne divy tvorí na vzývanie a prímluvu sv. Stanislava. I v jej srdci veľká únosť sa vzbudila. Predo všetkým zaoptrila si

jeho obrázok, a jaknáhle zbadala, že ju staré boľasti zase nadchádzajú, padla na kolená, a plačúc úsilne prosila svätca, aby sa smiloval nad ňou a jej mukám koniec urobil. Sotvaže dokonala modlitbu, hľa, už cítila, ako sa jej ten kamienok hýbe, ako sa myká, odlúšťa a konečne vypadne. V tom istom okamihu počula zase — a to úplne, práve ako pred nešťastím. Nevýslovná bola jej radosť; na znak jej povďačnosti dala Katerina striebornú tablicu na oltár Stanislavov a ta zavesila i onen kamienček.

Pán dr. Jakub Grodzisky, výtečný lekár, nasledovné svedectvo ústne a písomne složil a pred svätosúdom v Pozňani i prísahou potvrdil: „Ja nižepodpísaný, Jakub Grodzisky, potvrdzujem, že vysokovážený P. Karol Vilcogorsky vyše roka na veľmi ťažkú chorobu trpel; že naňho už posledná ťažoba prichádzala a od ľudí nič viac úfak nemohol. Obraty nemoci (krise) tak náhle boly, a boľasti tak prudké, že ho častejšie za mrtvého mali. Chudý a vyzíably, už len jako tóna vyzeral. Nevládal sa už ani pohnúť a obrátiť v posteli; a keď ho dvíhať

prichodilo, zaraz ztratil povedomie. Preto cez dva mesiace nutno bolo vystretého a bez pohnutia ho nechať. Konečne úkazy neblahé blízku smrť daly tušiť: živobitie prestalo, studený pot sa mu cedil z celého tela, nevidel a nepočul viac. Tvár jeho bola nepoznatá, nos zdĺžený, ruky očernelé a nohy studené. Keď som sa potom ešte s ranhojičmi a lekármi poradil, a moja veda vyčerpaná bola, prepustil som chorého kňazom. Už sa i modlitby za umierajúceho konaly, keď jeho starší brat Valér ku cti sv. Stanislava sľub učinil za jeho vyzdravenie a jeden pozostatok (relikviu) svätého vložil mu na prsia. Sotva sa sv. ostatok prs dotkol, keď chorý oči otvoriac a hlboko vzdychnúc zreteľne zvolal: „Bože môj, kdeže som? A vy čože robíte tu pri mne?“ Potom pomaly k sebe prišiel a docela ozdravel.

Roku 1673. dňa 17. októbra v nováctve Spoločnosti Ježišovej v Lime (v terajšom hlavnom meste juhoamerickej republiky Peru), ochorel istý novák menom František Xaverský Salduendo, a onedlho ho i porazilo. Neduh opanoval v krátku dobu

celú pravú stranu od pliec až po päty, a chudákovi nemocnému odňal všetok cit, tak, že keď mu ihly vtlačili do živého mäsa, on žiadnu bolesť nepocítil; k tomu ani pohnúť sa nemohol. Zavolali sa síce najpovestnejší lekári mestskí, ale všetky lieky, ktoré cez 20 dní použil, ostaly bez účinku. Dňa 13. novembra, vo sviatok sv. Stanislava, navštívili chorého okolo poludnia dvaja nováci: Ján Blánko a Ján Aler. Prvý vstúpil naraz s chorým do nováctva. Blánko, hlboko pohnutý žalostným stavom svojho spolubrata, naraz ako vyšším vnuknutím obrátil sa k chorému a rečie mu: „Či viete, milý bratre, čo mi prišlo na um? Sv. Stanislav môže vás uzdraviť; zaslúbite teda niečo a odporúčajte sa mu.“ Tieto slová pohly Xavéra až k slzám. Obživil svoju vieru a nádej, a vrúcne prosil blaženého, aby mu vyprosil zdravie. A pretože mu práve nič lepšieho nenapadlo, zaslúbil každý deň jedon „Otčenáš“ a „Zdravas“ sa pomodlíť jemu na česť, potom v predvečer jeho sviatku postíť sa o chlebe a vode, a na jeho oltár kvetové kytky obetovať. Potom prosil, aby mu obrázok Stanislavov prinie-

slí. Keď mu to urobili, bozkal ho úctive a prežehnal s ním omŕtvelú pravicu — a to ľavou rukou, ktorú ešte pohybovať mohol. A hľa! v tom istom okamihu ozdravelo choré rameno. Včul prežehnal obrázkom bedrá a nohu, a obom sa vrátil cit a život; celé jeho telo bolo svieže, jako by mu nikdy nič nebolo bývalo. — Všetci traja nováci presvedčili sa o tomto dive. Ale nemohli vlastným očiam veriť, a zavolali predstaveného. Sám predstavený presvedčil sa o skutočnom ozdravení nemocného. Včul smel František vstať a všetkými domácimi sprevádzaný pošiel, — bystro vykračujúc, — do kostola, aby v kaplici blaženého Bohu sa poďakoval. V budúci deň slávna ďakujúca sv. omša sa konala. Uzdravený kľáčiac bol prítomný a prijímal v prítomnosti nesmierného ľudstva, ktoré sa shrnulo, aby divne vyzdraveného nováka videlo. Všetci, ktorí ho nemocného videli, prisahou potvrdili, že príhoda táto skutočná je, a i všetko, čo sa o nej povedalo.

Roku 1621. naháňali sa chlapci v Pozňanoch na vtedy práve primrznutej rieke Varte, ktorá skoro cez prostred mesta te-

čie. Medzi nimi bol i 10-ročný syn istého luteránskeho lekára, menom Stanisláv. Jako tento po ľade sem a tam behal, posotil ho jedon z chlapcov, a to tak silno, že do jednej polo otvorenej diery spadol, na čo ho rieka pod ľad schytila. Zľaknuté deti kričaly o pomoc; niektorí aj pribehli a všade hľadali chlapca. Tri hodiny ho hľadali, všade, kde rieka ešte prístupná bola — ale všetko darmo. — Medzitým išli dvaja klerici, Jesuiti, popri brehu; počujúc o prípade, bôľne dotkol sa ich srdca osud nešťastného dieťaťa. Jedon z nich vrhol sa na kolená, a i prítomných vyzval, aby bl. Stanislava Kostku o jeho mocnú prímluvu vzývali. Všetko sa modlilo s ním, a zaraz na to spozorovali chlapca pod vodou. Bol medzi kusami ľadu, ktoré búrlivý prúd ku blízkeму mlynu niesol, ktorý mal dve veľké kolesá. Telo dieťaťa šťastlivo prešlo cez prvé koleso a pod druhým postálo, — zadržané súc brvnom, čo v prostred rieky z vody von trčalo. Nato vytiahli chlapca z vody, ale všetci sa presvedčili, že nie je viac pri živote. Jedon lekár všetko zkusoval, aby ho vzkriesil, ale konečne i tento sa

vzdialil, rieknuť, že nepozostáva iné, leda pohreb, lebo že je patrne mŕtvý. Mladý klerik ale nedal sa pomýliť: ešte raz vyzval množstvo, aby sa s ním k Bohu pomodlili a od neho pre zásluhy blažencove zachránenie luteránskeho dieťaťa vyprosili. Hlasite sa teda modlili, a hľa! v tom istom okamihu pohnul sa chlapec a dal znak života. Na to ho zanesli do kúpeľa. Tam prišiel k sebe, a o niekoľko hodín sobral sa sám svieže domov. Otca jeho tak pohla táto zvesť, keď mu ju očití svedkovia vyprávali, že svojmu Stanislavovi a jeho dvom sestričkám dovolil, katolícku vieru prijať; čo i všetci traja urobili. On sám ale, proti svojmu presvedčeniu luteránom ostal, z bázne, že jestli by prestúpil, lekárenie svoje by ztratil u spoluvercov. Predsa však šiel do kostola, aby ďakoval Bohu, sv. Stanislavovi a na jeho oltár strieborný odznak obetoval.

XIV.

Ostatky sv. Stanislava.

Nezostáva nám už iné, leda aby sme o posvätných ostatkoch svätcových ešte čosi

povedali. Jako sme to už prvej vyprávali, hlava svätcova bola poslaná do Poľska, kráľovi Sigismundovi III. Najprv v kaplici kráľovskej vo Varšave sa chovala a ctíla; po smrti tohoto kráľa ale v Krakove, a to v kostole sv. Petra a Pavla. Okolo roku 1720. na dvoje sa rozdelila. Totižto sestra kráľa Vladislava, keď sa za knieža Viléma Julišského vydala, vyprosila si lebku so svätcovej hlavy a vzala tento drahocenný ostatek so sebou do Pfalzneuburgu. Neskôr prechovávala sa táto lebka v Mannheime; — konečne pod veľkokniežatom Maximilianom Jozefom z Bavor od štátu od všetkých okrás olúpená súc, cez dobročinné ruky (spolu s biskupským vysvedčením opravdivosti) do rúk nemeckých Jesuitov prišla. Teraz sa nachádza v nováctve v Exaten-u v Holandsku, kde sa drahocennému ostatku znovu slušná úcta vzdáva od novákov, nasledníkov a bratov Stanislavových.

Druhá časť sv. hlavy, ktorá v Krakove ostala, ztratila sa bez stopy za času hrozných vojen, ktoré Poľsko po r. 1778-mom dlho znepokojovaly.

Čo však samého sv. tela sa týka, chovalo sa ono v kaplici rímskeho nováctva. Táto kaplica bola tá istá, v ktorej Stanislav umrel. — Roku 1798. jako Pius VI. bol nútený ísť do vyhnanstva, zachránil drahý oštatok kardinál Herzan, a síce skrze rozumnosť svojho tajomníka Ľudevíta Emilianiho, ktorý nočnou dobou napriek vojsku, sv. ošatky na istejšom mieste zachránil. Kardinál Herzan vzal ich pre istotu so sebou do Štýrskeho Hradca (do Grácu), kam sa i sám utiahol. Po smrti kardinálovej vrátil sa velebný P. Emiliani (r. 1804.) so svojou drahocennosťou do Ríma, kde sa ona (po opätovnom výzkuse opravdivosti) zase v schránke kostola sv. Ondrejského uložila. — Na rozkaz Pia VII. slávila sa v ten istý rok v novembri, trojdňová pobožnosť ku cti sv. Stanislava: a to veľkolepe, „aby sa“, jako jeho svätosť hovorila, „rozpomienka na sv. Stanislava obnovila, a úcta k tomuto mocnému prímluvcovi obživila“. Keď r. 1870. Piemontčania všetky domy Jesuitov shabali, Stanislavovej kaplici jako majetku ameríkanskeho ústavu sa týkať nesmeli, a tak sa zachovala.

Pod mramorovým oltárom tejže kaplice spočíva spiežová čili bronzová schránka; a je skvostne pozlátená a vyzdobená čistým modrecom (lazurovým kameňom). V nej sú kosti svätceve umiestené. V tejto kaplici obetoval raz sv. Otec Lev XIII. svoju prvú omšu. I podnes vidieť v nej nepočetných veriaticich, ktorí všetky svoje cesty a seba samých odporúčajú vekom malému mladíkovi, ale veľkému svätému, jako pápež Urban VIII. sv. Stanislava nazval. I zaiste plní útechy vychádzajú z nej, a presvedčení, že ich svätý vylyšal; iste že i ku všemu dobrému povzbudení myšlienkou, že nie roky činia svätým, lež čnosti, a že každý, kto len chce, môže sa v krátku svätým stať.

ČASŤ DRUHÁ.

Modlitby.

Zásady alebo prôpovedi sv. Stanislava.

1. Pre vyššie som narodený.
2. Pre čnosť neľakám sa ani žalára, ani pút.
3. Matka Božia je mojou matkou.
4. Mňa neznepokojuje nič; celá moja zábezpeka je milosrdenstvo Božie.
5. Moje najväčšie šľachtictvo je byť dieťaťom Božím.

Litánie ku cti sv. Stanislava.

K súkromnému upotrebeniu.

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!

Pane, smiluj sa nad nami!
 Kriste, uslyš nás!
 Kriste, vyslyš nás!
 Otče s nebies, Bože, smiluj sa nad nami!
 Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, smiluj sa
 nad nami!

Duchu svätý, Bože, smiluj sa nad nami!
 Svätá Trojico, jedon Bože, smiluj sa nad
 nami!

Svätá Maria, materská ochraňova-
 telko sv. Stanislava,

Svätý Stanislave, miláčku Marie,
 Svätý Stanislave, už od detinstva k
 službe Božej zázračne vyvolený,

Svätý Stanislave, horlivý nasledov-
 níku Ježiša ukrižovaného,

Svätý Stanislave, hodný synu sv.
 Ignáca,

Svätý Stanislave, vrúcny ctiteľu
 Sviatosti oltárnej,

Svätý Stanislave, nepoškrvená fa-
 lio nevinnosti uprostred nebez-
 pečenství sveta,

Svätý Stanislave, pobožný ctiteľu
 sv. Barbory,

Svätý Stanislave, najkrajší vzor
 mládeže,

Oroduj za nás!

Svätý Stanislave, ktorý si kruté
 prenasledovanie svojho brata s
 kresťanskou hrdinskosťou znášal,
 Svätý Stanislave, ktorý si všetky
 zlé žiadosti a pokušenia udatne
 premohol,
 Svätý Stanislave, ktorý si od pre-
 blahoslavenej Panny Marie do
 Spoločnosti Ježišovej povolaný
 bol,
 Svätý Stanislave, ktorý si sa povo-
 laniu Božiemu vzdor prekážkam
 a nebezpečenstvám verným do-
 kázal,
 Svätý Stanislave, ozdobo svojho
 rádu,
 Svätý Stanislave, zvíťaziteľa nad
 duchmi pekelnými,
 Svätý Stanislave, veľkodušný opo-
 vrhovateľa hodností a bohatstva
 sveta,
 Svätý Stanislave, veľký milovníku
 rehoľnej chudoby,
 Svätý Stanislave, prísny karateľa
 svojho nevinného tela,
 Svätý Stanislave, horiaci túžbou po
 statkoch večných,

Svätý Stanislave, žiarou serafinskej
 zbožnosti roznieťený,
 Svätý Stanislave, čistý anjelu v
 ľudskom tele,
 Svätý Stanislave, prísny krotiteľu
 svojich smyslov,
 Svätý Stanislave, príklade kázne a
 utiahnutosti,
 Svätý Stanislave, príklade posluš-
 nosti, pokory a trepezlivosti,
 Svätý Stanislave, príklade v chrá-
 není sa i chýb najmenších,
 Svätý Stanislave, hrdosť a ozdobo
 novákov,
 Svätý Stanislave, najvernejší za-
 chovávateľu všetkých rehoľných
 predpisov,
 Svätý Stanislave, horliteľu za spá-
 su duší,
 Svätý Stanislave, príklade duchov-
 nej dokonalosti,
 Svätý Stanislave, ktorý si už ako
 útlý mladík vysoký stupeň svä-
 tosti obsiahol,
 Svätý Stanislave, ktorý si z rúk an-
 jelov prijal najsvätejšiu Sviatosť
 oltárnu,

Svätý Stanislave, ktorý si dieťa Je-
žiša na ramenách svojich nosil,
Svätý Stanislave, ktorý si od svä-
tej lásky k Bohu onemocnel a od
nej strávený bol,

Svätý Stanislave, ktorý si ako mu-
čeník lásky zomrel,

Svätý Stanislave, od Boha mno-
hými zázrakmi oslávený,

Svätý Stanislave, veľkou slávou a
velebou v nebi venčený,

Svätý Stanislave, patróna mládeže
a novákov rehoľných,

Svätý Stanislave, osvedčený vodca
pri voľbe povolania,

Svätý Stanislave, pomocníku vo
všetkých potrebách a záležito-
stiach,

Svätý Stanislave, orodovníku za
šťastnú hodinu smrti,

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy
sveta, odpusť nám, Pane!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sve-
ta, vyslyš nás, Pane!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sve-
ta, smiluj sa nad nami, Pane!

Orodni za nás!

Kriste uslyš nás!
 Kriste, vyslyš nás!

Otčenáš. — Zdravas.

V. Oroduj za nás, sv. Stanislave!

R. Aby sme hodnými učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlime sa.

O Bože, ktorý si medzi inými zázrakmi svojej múdrosti i útlemu veku milosť dospelej svätosti udelil; daj, prosíme Ťa, aby sme dľa príkladu svätého Stanislava čas horlivou činnosťou nahradili a zrýchleným krokom k večnému pokoju pospiechali.

Skloň sa, Pane, k modlitbe našej a na prosbu sv. Stanislava popraj nám hojnej milosti, aby sme jeho nevinnosť, kajúcnosť a vrúcnu lásku k Tebe nasledovali.

O Ježišu, milovníku čistých duší a priateľu čistého pokolenia, ktorý si svätého Stanislava cez nebezpečenstvá tohoto života bez porušenia previedol a ku svätej svojej láske povzniesol; udeľ milostive, aby sme, ktorí jeho pamiat-

ku slávne svätíme tu na zemi, skrze jeho orodovanie a zásluhy na tele i na duši od všetkého pokúšania sveta svobodnými a od všetkých hriechov čistými sa zachovali a tebe v mojom srdci milý príbytok pripravili, ktorý žiješ a kráľuješ na veky. Amen.

Desať nediel ku cti sv. Stanislava.

Sedem rokov a sedem kvadragén*) odpustkov na každú z 10. nediel, ktoré sa pred sviatkom svätého vybavujú (buď 13. novembra, alebo s povolením biskupa i v iný deň roku). K obsiahnutiu týchto odpustkov žiada sa, v tom chráme alebo kaplnke, kde sa táto pobožnosť vybavuje, modliť sa na úmysel Cirkve. Prijímanie svätých sviatostí nie je predpísané.

Modlitby k sv. Stanislavovi.

Svätý Stanislave, najnevinnejší ochranca môj, anjelu čistoty, teším sa s tebou, pre tú obzvláštnu milosť pánenskej čistoty, ktorá tvoje nepoškvrnené srdce ozdobovala; prosím ňa pokorne, vypros mi silu proti

*) Jedna quadragéna = 40 dní.

nečistým pokušeniam a vnukni mi stáfu bedlivosť, abych si čnosť svätej čistoty zachoval.

Otčenáš. Zdravas. Sláva.

Svätý Stanislave, najláskavejší ochranca môj, ty Serafin lásky, teším sa s tebou pre ten horiaci plameň lásky, ktorá tvoje čisté a nevinné srdce ustavične povznáša a s Bohom sjednocovala, prosím ňa pokorne, vypros mi taký zápal Božskej lásky, ktorý by vo mne každú cudziu náklonnosť po zemských veciach strávil a mňa jedine v nebeskej láske roznieť.

Otčenáš. Zdravas. Sláva.

Sv. Stanislave, najvládnejší a najmocnejší ochranca môj, anjel lásky a Serafín čistoty, teším sa s tebou pre tvoju prešľastnú smrť, ktorej príčinou bola tvoja túžba, abys videl Mariu vo sviatok Nanebevzatia a mocné vzplanutie tvojej lásky k nej. Ďakujem P. Marii, že tvoju žiadosť vyplnil ráčila, a prosím ňa skrz zásluhy tejto tvojej tak šťastlivej smrti, abys mi bol patrónom a ohranom pri hodinke smrti. Prímlúvaj sa za mňa u Marii, aby mi vyprosila takú

smrť, ktorá by bárs i nie práve tak šťastnou ako tvoja, však aspoň pod ochranou Marie a tvojou pomocou, pokojnou a tichou bola.

Otčenáš. Zdravas. Sláva.

300 dní odpustkov raz za deň; plnomocné odpustky raz za mesiac. Podmienky: Spoveď, prijímanie, návšteva chrámu, modlitba.

Deväťdňová pobožnosť ku cti sv. Stanislava.

100 dní odpustkov za každý deň noveny pred sviatkom (buďto 13. novembra alebo s dovoľením biskupským v bársktorý deň roku), keď sme prítomní v kostole alebo kaplnke (i v súkromnej kaplnke), kde sa táto pobožnosť vybavuje.

Venovacie modlitby ku sv. Stanislavovi vo zvláštnych záležitostiach.

1. Všeobecná venovacia modlitba. Predovšetkým v deň jeho sviatku.

Svätý Stanislave, ktorý si pred tvárou Božou bohatstvom svojich čností vždy tak milý chodil, a Marii, kráľovnej anjelov vždy tak drahým bol; tebe sa zasväcujem

a oddávam sa pod tvoju obzvláštnu ochranu; pred tvárou Božou, uajblahoslavenejšej Panny Marie, v prítomnosti všetkých anjelov a svätých teba si volím za svojho zástupcu pred Bohom. Ochraňuj ma mocnou svojou prímluvou od všetkých nebezpečenstiev duše i tela, a vypros mi tú milosť, abych ťa v čistote srdca, v pravej láske k Ježišovi a Marii, v úplnom opovrhovaní sveta a v stálom plnení vôle Božej tu na zemi verne nasledoval, abych sa raz s tebou v nebi po všetky veky radovať mohol. Amen.

2. Venovacia modlitba rehoľného nováka.

Má sa opakovať každý týždeň.

Svätý Stanislave, milovníku anjelskej čistoty, miláčku Boží a najblahoslavenejšej Panny Marie, ja rehoľný novák M. M. pred všemohúcim Bohom, najblahoslavenejšou Pannou Mariou a celým nebeským sborom volím si ťa za zvláštneho ochrancu pre celý svoj zkušebný čas a za obzvláštneho prímluvníka u Boha; tiež i za najvernejšieho strážcu a obhajovateľa chudoby, čistoty, poslušnosti, pokory a braterskej lásky jako

i ostatných cností, o ktoré sa dľa svätého svojho povolania obzvlášte pričiňovať musím. Konečne volím si Ťa za vodcu vo všetkých svojich záležitostiach, za bezpečnú záštitu vo všetkých súženiach a nebezpečenstvách, obzvlášte však za strážcu svojeho večného spasenia, tebe sa oddávam a venujem sa ti z celého srdca.

Vzývam teda pokorne tvoju súcitnú lásku a dobrotivosť, abych pod tvojou mocnou ochranou a pomocou tvojej prímluvy svoj noviciat šťastlivo skončil vo vernom nasledovaní všetkých tvojich čností, obzvlášte poslušností, pokory, čistoty srdca, lásky k Bohu a k najblahoslavenejšej Páne Marii a ku svojmu povolaniu, abych ako verný tvoj nasledovník tu na zemi i večnej tvojej slávy účastným bol v nebi. Amen.

Desať Zdravas. Sláva.

V. Oroduj za nás, svätý Stanislave.

R. Aby sme hodnými učinení boli zaslúbení Kristových!

Modlime sa.

O Pože, ktorý si medzi inými zázrakmi svojej múdrosti i útlemu veku milosť do-

spelej svätosti udelil, daj, prosíme Ťa, aby sme dľa príkladu svätého Stanislava čas horlivou činosťou nahradili a zrýchleným krokom k večnému pokoju pospiechali, skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

3. Venovacia modlitba pristupujúceho k prvému sv. prijímaniu.

Svätý Stanislave, môj milý, dobrý prímluvníku a patrónu pri Božom tróne, skrz čistotu svojho srdca a veľkú lásku k Ježišovi a Marii hodným si učinény najzriedkavejších darov milostí. Obzvlášť však, skrz svoju vrúcnu túžbu, abys Ježiša v najsvätejšej Sviatosti prijímaním do srdca prijal, obsiahol si tú mimoriadnu milosť, že si dva razy z ruky anjela prijal svätú hostiu. S dôverou teda vo veľkú moc tvojej prímluvy u srdca môjho Spasiteľa prichádzam dnes k tebe a volím si Ťa za zvláštneho ochrancu a vodcu pri prvom svojom svätom prijímaní, ku ktorému teraz šťastie mám môcť sa pripravovať. O kież by bola moja príprava taká jako tvoja! Kież by bolo moje srdce tak čisté jako tvoje, moja viera tak silná, pokora tak hlboká, láska

tak vrúcna a konečne žiadosť po spojení s Ježišom tak vrelá a plamenná jako tvoja! Potom mohol bych dúfať, že môj Spasiteľ a Vykupiteľ rád ku mne príjde, moje srdce zcela za svoje prijme a na veky so sebou sjednotí. Potom by sa i na mne vyplnilo, že odo dňa prvého svätého prijímania nežijem pre seba, ale len pre Ježiša, ku jeho cti a oslave, vo vernom plnení jeho prikázaní a všetkých svojich povinností jako ustavičná zápalná obeta tej lásky, ktorá ňa, svätý Stanislave, jednúc na zemi zcela strávil a včul ňa v nebi večne šťastným a blaženým činí. Amen

Pobožné cvičenia ku cti sv. Stanislava.

Svätá Cirkev má zvláštny záujem rozširovať úctu ku sv. Stanislavovi, „ponevác ona“, jako Lev XII. už r. 1827. riekol, „prispieva k vrúcnejšej úcte najblahoslavennejšej Panny Marie“. Preto pomimo výš pripomenutých odpustkov i nasledujúce udeľuje:

100 dní odpustkov raz za deň tomu, kto sa *pred obrazom tohoto svätého v chráme* skrúšene a pozorne *jedon Otčenáš a Zdra-*

vas pomodlí. Kto toto za *jedon mesiac* koná, môže v bársktorý deň po spovedi, prijímaní a modlitbe na úmysel pápežov získať *plnomocné odpustky*. Tu načím poznamenaf, že, kto v daktorý deň nemôže do chrámu ísť, udané modlitby bárskde vykonať a tak odpustky získať môže.

Zasvätenie sa Matke Božej.

Najlaskavejšia Matko moja, Maria! Dnes ja ako dieťa Tvoje, obetujem a zasväcujem Ti svoj celý ešte pozostávajúci život, telo svoje, práce, milovanie, boľasti a bojovanie svoje, predovšetkým ale smrť svoju so všetkým tým, čo ju sprevádzať bude, svoj posledný boj, svoje posledné bôle: všetko toto a jedno každé spojujem, o Matko, s tvojou láskou, s tvojimi slzami, s tvojimi boľastami a to navždy, neodvolateľne.

Najsladšia Matko! Pamätaj na svoje dieťa a na toto jeho tebe sa zasvätenia. A kebych voľakedy asnáď, buďto pre zármutok alebo malomyseľnosť svoju, pre boľasti a muky na teba nemyslel, vtedy, o Matko

moja, prosím a zaklínam Ťa pre rany a krv jeho, aspoň ty pamätaj na mňa, na dieťa svoje a na jeho dnešné zasvätenia sa tebe a neopušť ma až sa k tebe do neba dostanem. Amen.

Všetko k väčšej cti Božej!

OBSAH.

	Strana
I. Krst sv. Stanislava. Jeho detinstvo	5
II. Mladí Kostkovci vo Viedni	11
III. Dvaja bratia	25
IV. Stanislav ochorie	40
V. Útek z Viedne	48
VI. Cesta do Ríma	66
VII. Prvé časy v nováctve	81
VIII. Jeden deň v nováctve	93
IX. Stanislav stály v povolani	117
X. Nemoc a smrť	132
XI. Oslávenie sv. Stanislava	157
XII. Stanislav stará sa o svoju rodinu a do- mov svoj	163
XIII. Stanislav stará sa o všetkých svojich ctiteľov	175
XIV. Ostatky sv. Stanislava	184
M o d l i t b y.	
Litánie ku cti sv. Stanislava	188
Desať nediel ku cti sv. Stanislava	194
Modlitba ku sv. Stanislavovi	194
Deväťdňová položnosť ku cti sv. Stanislava	196
Všeobecná venovacia modlitba	196
Venovacia modlitba rehoľného nováka	197
Venovacia modlitba prístupujúceho k prvému sv. prijímaniu	199
Pobožné cvičenia ku cti sv. Stanislava	200
Zasvätenie sa Matke Božej	201
